

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

ਅਗਸਤ 1, 1983

August 1, 1983

ਸੰਪਾਦਕ: ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ

ਇਹ ਪੀ ਡੀ ਐਫ ਫਾਈਲ ਸੁਖਵੰਤ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਹੁੰਦਲ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ
ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।

ਸ਼੍ਰੋਤ: ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ ਦਾ ਇਹ ਅੰਕ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸਮਾਚਾਰ ਪੱਤਰ

ADDRESS:

P.O. BOX 67344 STN. 'O'
VANCOUVER, B.C. V5W 3T1
CANADAPublisher: ASIA BOOK COMPANY LTD.
VOL. 2, NO. 15 Aug. 1, 1983
PHONE: 324-6111THE CANADA DARPAN
PUNJABI FORTNIGHTLYChief Editor(Hon.): DARSHAN GILL
Editor: HARBHAJAN SINGH DEOL

ਡਾ: ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਰ ਸਹੀ ਰਾਹ ਅਪਣਾ ਲਿਆ

ਸਨਿਆਸ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਇ

ਜਲੰਧਰ—ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਤੋਂ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ' ਵੱਖਵਾਦੀ ਅਨੁਸਾਰੀ ਨਾਨਕੀ ਆਪਣਾ ਤੋੜ ਵਿਛੋੜਾ ਕਰਕੇ ਸਹੀ ਰਾਹ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਸਨਿਆਸ ਲੈਣ ਦੀ ਖਬਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਭਰ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਅਨੁਸਾਰੀ ਦੇ ਹੋਸਲੇ ਢਹਿ ਵੇਗੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਡਾ: ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਇਸ ਸਨਿਆਸ ਬਾਰੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦਾ ਜੀਵਨ ਡਾਕਟਰੀ ਦੀ ਪਰੈਕਟਿਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬਿਤਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਵਾਂ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਨ। ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਏਨਾ ਖੁਭ ਚੁਕਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਰਾਜਸੀ ਸ਼ੋਸ਼' ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕੁਝ ਅਖਬਾਰ ਜੋ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਫੇਰਦੇ ਸਨ, ਇਕ ਦਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਫੇਰ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਰਾਜਸੀ ਪੰਡਤਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਕ ਦਮ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਜਾਣ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਝਟਕਾ ਵੱਜਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉੱਘ ਦੀਆਂ ਪਤਾਲ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ — ਕੰਵਲ

ਸਰੀ—ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਕਾਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਡੋਲਟਾ-ਸਰੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ, "ਮੈਂ ਅਕਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਮੇਰੇ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਸਗੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ।"

ਸ਼੍ਰੀ ਕੰਵਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੋਈ ਸੋਧ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਵਾਲ ਯੂ. ਪੀ. ਦੇ ਭਈਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਵਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰ ਦੇ ਖਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਕਲਚਰ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਲੱਗੇਗਾ।

ਅਗਲਾ ਅੰਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਕ ਹੋਵੇਗਾ

ਕੀ ਅਕਾਲੀ ਸਿਵਲ ਨਾ-ਫੁਰਮਾਨੀ ਕਰਨਗੇ?

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਸੰਤ ਲੌਗੋਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 4 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਅਰਦਾਸ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। 14 ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਕਾਲੀ ਮੰਗਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਦਲ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇੱਕ ਪਤਰ ਪ੍ਰੋਕਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

"ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹੇਗੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।"

ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾਓ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਾਰੇ ਥਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਉਚ ਪੁਲਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾਓ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੰਤ ਲੌਗੋਵਾਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ "ਸਮਾਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।"

ਉਹਨਾਂ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਡਾਇਰੈਕਟ ਐਕਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੋਕਸ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਤ ਦੇ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੋਹਲਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਅਤੇ ਫਰਿਜ ਨਾ ਲਿਆਉਣ ਤੇ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ-- ਬੱਚਾ ਵੀ ਖੋਹ ਲਿਆ

ਬਟਾਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ 21 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖੋਹ ਕੇ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧੀ ਦੇ ਮਾਪੇ ਇਸ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਚ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਅਤੇ ਫਰਿਜ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਸਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੋਹਰੇ ਪਰਵਾਰ ਨੇ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ।

ਇਹ ਤਾਂ 1983 ਹੈ!

ਵੈਨਕੂਵਰ—ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਦੀ ਸੋਲ ਫਰਕਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ 'ਮਾਰਕੋ ਮਾਈਨਰ' ਦੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਬਿਤਾਇਆ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਵੱਡੀ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਦੇ 0.1 ਦੇ ਚੈਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਾਲਾ ਬਿਲਾ ਬੰਦ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਦਿਖਾਵਾ ਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਬਰੈਨਟਨ ਪਾਰਕ ਤੋਂ ਬੀ. ਸੀ. ਪਲੇਸ ਸਟੇਡੀਅਮ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਦਿਖਾਵਾ ਕਾਰ ਬੀ. ਸੀ. ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਅੱਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ 20,000 ਦੇ ਲਗਪਗ ਸਨ।

ਬੀ. ਸੀ. ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਰੋਧੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚਰਨਪਾਲ ਗਿੱਲ ਨੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ 1887 ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬੀ. ਸੀ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਨੋਟਿਫਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਇਹ 1914 ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਆਵਾਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਟੋਕਰਕੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ 1942 ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਕਨਸੇਂਟਰੇਸ਼ਨ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਜਾਪਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। "ਮਿਸਟਰ ਬੈਨਿਟ ਜਾਗੋ! ਇਹ 1983 ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਫੇਦ ਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਮੰਗਾਂਗੇ।"

ਵੱਡੀ ਆਉਂਤ ਭਗਤ ਹੇਨ ਜੈਨਸਨ ਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਵਾਂ ਐਕਟ (ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ) ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਕਰ ਸਕਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਵੀ ਨਹੀਂ" ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਲੋਂ ਪੂਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ।

ਡੀ. ਆਈ. ਜੀ. ਜੇ. ਐਸ. ਅਨੰਦ ਦਾ ਭੇਦ ਭਰੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕਤਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ—ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਨੂੰਹ ਦੇ ਚਾਚਾ ਜੇ. ਐਸ. ਅਨੰਦ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਬੜੇ ਭੇਦ ਭਰੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਬਾਰਡਰ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਫੋਰਸ ਜੋਧਪੁਰ ਵਿਚ ਡੀ. ਆਈ. ਜੀ. ਦੀ ਪਦਵੀ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੰਗੀ ਲਾਸ਼ ਸੁਖਨਾ ਝੀਲ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨੰਦ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਧੀ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਟੈਲੀਫੋਨ ਆਇਆ ਲਗਪਗ 15 ਮਿੰਟ ਉਹ ਫੋਨ ਤੇ ਗਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਮੇਜ ਤੇ ਪਰੋਸਿਆ ਖਾਣਾ ਫੱਡ ਕੇ ਉਹ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਚਾਚਾ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਖਬਰ ਗਲਤ ਸੀ — ਸਾਡੇ 1 ਮਈ, 1983 ਦੇ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਖਬਰ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਮੀਆਂ' 'ਚ ਫੁੱਟ' ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ ਜਲੰਧਰ (17 ਅਪਰੈਲ 1983) ਵਿਚੋਂ ਲੈ ਕੇ ਡਾਪੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ' ਦੇ ਇੱਕ ਧੜੇ ਵਲੋਂ ਡਾ: ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ' ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਕੇ ਹਥੋਂਪ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਾ: ਚੌਹਾਨ ਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਿਰਮੂਲ ਹੈ। 'ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ' ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਖਬਰ ਨਾਲ ਡਾ: ਚੌਹਾਨ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕਸ਼ਟ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਖਿਾਂ ਦੇ ਭਾਗੀ ਹਾਂ।

Bombay Sweet Manufacturer Inc.

ਬੰਬੇ ਸਵੀਟ ਮਠਿਆਈ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵੀ ਹੈ

HEAD OFFICE

4405 Main St. (at 28th Ave)
Vancouver, B.C. V5V 3R2
Ph. (604) 874-5722

ਬੰਬੇ ਸਵੀਟ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰ ਇ:

BRANCH

6545 Main St. (at 49th Ave)
Vancouver, B.C. V5X 3H1
Ph. (604) 321-1414

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ “ਛੱਟਾ ਚਾਨਣਾ ਦਾ” ਰਲੀਜ਼

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਡਰਾਮਾ ਗਰੁੱਪ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ “ਛੱਟਾ ਚਾਨਣਾ ਦਾ” ਜਿਸਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਰਲੀਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਾਪੀ ਇਪਾਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਿਦਰ ਮਾਹਲ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਸ. ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਾਟਰਲੂ (ਓਨਟੇਰੀਓ) ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਡਰਾਮਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ 10 ਜੁਲਾਈ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ।

ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਜੋ ਕਿ ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਇਨ ਨਾਰਥ ਅਮੈਰੀਕਾ (ਇਪਾਨਾ) ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਵਰਕਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਗ੍ਰੇਟ ਬ੍ਰਿਟੇਨ) ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਦੋਨਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ 1979 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਵੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਭੀ ਬਣਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਨਾਉਂ “ਛੱਟਾ ਚਾਨਣਾ ਦਾ” ਸੁਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੀਤ “ਛੱਟਾ ਚਾਨਣਾ ਦਾ ਦੇਵੀ ਜਾਣਾ” ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕੇਵਲ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਅਤੇ ਦਲੀਪ ਭੱਟ ਨੇ 7 ਸਮੂਹ ਗੀਤ ਗਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਮੁਖ ਗੀਤਕਾਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋ ਗੀਤ ਇਕੱਲਿਆਂ ਗਾਏ ਹਨ। ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰ-ਬੰਦ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਢੋਲਕ ਤੇ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਨੇ।

ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਕੀਮਤ 8 ਡਾਲਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਪਾਨਾ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਕੀਮਤ 9 ਡਾਲਰ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਐਡਰੈਸ ਤੇ ਲਿਖੋ :-

IPANA
P.O. Box 69646, STN. 'K'
Vancouver, B.C. V5K 4W7

ਫੋਟੋ ਵਿਚ ਇਪਾਨਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਿਦਰ ਮਾਹਲ ਸ. ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਾਪੀ ਭੇਂਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਸਰਹੱਦੀ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ—ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਰਹੱਦੀ ਗਾਂਧੀ ਖਾਨ ਅਬਦੁੱਲ ਗੁਫਾਰ ਖਾਨ ਨੂੰ 16 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਕਈ ਘੰਟੇ ਰੋਕੀ ਰੱਖਿਆ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪੁਲਸ ਨੇ 92 ਸਾਲਾ ਸਰਹੱਦੀ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਤੋਂ 120 ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਲਾਲ ਬਾਗ ਵਿਚ ਰੋਕ ਲਿਆ ਤੇ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਨੇੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਰਸਦਾ ਛੱਡ ਆਂਦਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਫਾਰ ਖਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰੇ, ਨੇ ਕਿਹਾ “ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਬੰਦੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਰੱਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਾਂ।”

ਛਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਬਿਜਲੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ--ਬਰਾੜ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਮੈਂਬਰ ਜਫ਼ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੋਰਡ

5 ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਦੇਰਾਨ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਸਨਅਤੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦਿਵੇਗਾ।

NATIONAL LIFE OF CANADA EST. 1899

DARSHAN GILL

- Life Insurance
- Mortgage Insurance
- Children's educational Plans
- R R S P
- Family indexed inflation Plans

ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ, ਮਾਰਗੇਜ਼ ਬੀਮਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸਕੀਮ ਬੀਮਾ, ਰਜਿਸਟਰਡ ਰੀਟਾਇਰਡ ਸੇਵਿੰਗਜ਼ ਪਲੈਨ.... ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਨਲ ਸਲਾਹ

Phone :
Bus. 685-1041
Res. 321-6360

ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਖੁਨੀ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਖੁਨੀ ਮੇਰੀ ਆਂਦਰੇ ਲੈਕਲਰਕ ਜਿਸ ਤੇ 1976 ਵਿਚ ਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਨਲ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਾ ਸਕੇ। ਲੈਕਲਰਕ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪਰੇਮੀ ਸੋਭਰਾਜ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੁਛ ਗਿਛ ਲਈ ਗਰੀਸ, ਤੁਰਕੀ, ਈਰਾਨ ਹਾਂਗਕਾਂਗ, ਵਰਾਂਸ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਆਦਿ ਵਿਚ ਲੋੜ ਹੈ। ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਿਸ਼ਨ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਲੈਕਲਰਕ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਮਰ ਸਕੇ।

ਟਰਾਂਟੋ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ

ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਲਾਲ ਮਲਕ ਨੇ ਟਰਾਂਟੋ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਦਾ ਪਦ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਰੁਚੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਟਰਾਂਟੋ ਵਿਚ ਬੜੇ ਪਾਪੂਲਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਤੋਤਾ ਪੀ ਗਿਆ ਗੁਲਾਬੀ ਰੰਗ ਤੇਰਾ
ਨਿੰਮ ਨਾਲ ਝੁਟਦੀਏ।
ਅੱਡੀ ਮਾਰ ਕੇ ਗੱਡੀ ਦਾ ਪਹੀਆ ਭੰਨਿਆ
ਚਾਮ ਮੁਕਲਾਵੇ ਦਾ

MANN PHOTO STUDIO

6512 MAIN St.(49th AVE)
VANCOUVER, B.C. V5X 1A5

Passport, Citizen, Visa, License
Photo

Colour or B/W 5 Minutes Service
We Sell Batteries and 110-220 V. Radio,
Taperecorders

Portraits, Parties, Wedding,
Family or Group Photos :
Call Gurpal Mann :- 321-6667

Also best quality recorded cassettes
Hindi and Punjabi

Shabad Kirtan, Folksongs, Qwwalies, Hindi old or
New Filmi Songs, Disco Songs, etc.

Our Speciality :— We can record your
choice of songs on your request
Make a list and mail to

MANN MUSIC & VIDEO
6512 Main St.(Punjabi Market)
Vancouver, B.C. V5X 1A5
Ph: (604)321-6667

“ਤਖਤ ਜਾਂ ਤਖਤਾ” — ਲੌਗੋਵਾਲ

ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ “ਸਿੱਖ ਕੌਮ” ਦੀ ਲੜਾਈ “ਤਖਤ ਜਾਂ ਤਖਤਾ” ਵਰਗੇ ਮੋੜ ਤੇ ਆਖੜੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕਰ “ਸਿੱਖ ਕੌਮ” ਆਪਣੇ ਮਸਲਿਆਂ ਲਈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਥਰ ਜਜਬੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਏਕਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਲੈ ਕੇ ਲੜਦੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਧੌਕੇ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੂਰ ਕਰਵਾ ਸਕਾਂਗੇ।

ਕਪੂਰਥਲੇ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ 4 ਪੁਲਸੀਏ ਅਤਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ

ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 4 ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾਵਾਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁਰਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਵੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਜਦ ਕਿ ਪੰਜਵੇਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਿਰਤਕਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਇਹ ਹਨ :- ਹੇਡਕਾਂਸਟੇਬਲ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਕਾਨਸਟੇਬਲ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਨ ਸਿੰਘ। ਖੋਜੀ ਕੁੱਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕੇ। ਆਈ. ਜੀ. ਪੁਲੀਸ ਸ੍ਰ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ ਵੀ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪੁੱਜੇ।

ਕਾਣੀ ਅੱਖ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਗੁੱਝੀਂ ਸੋਵੀਅਤ ਖਤਰੇ ਦੇ ਬਹਾਨੇ— ਹਿੰਦ ਦੀਆਂ ਸੂਹਾਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਐਫ-16 ਜੰਗੀ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਲੋਂ ਖਤਰੇ ਦਾ ਵਧ ਜਾਣਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਐਫ-16 ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਐਲ ਆਰ 46 ਰਾਡਾਰ ਸਿਸਟਮ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਇਹ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਐਲ ਆਰ 69 ਰਾਡਾਰ ਸਿਸਟਮ ਲੈਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੋ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਹੇਰਾਨੀ ਇਹ ਹੈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਜਿਸ ਪਾਸਿਓਂ ਵਧੇਰੇ ਖਤਰਾ ਦਸਦਾ ਹੈ ਉਸ ਪਾਸੇ ਦੀ ਸੂਹ ਇਹ ਰਾਡਾਰ ਇਕੱਤਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੋ ਭਾਰਤੀ ਰੱਖਿਆ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਥੋਂ ਜ਼ਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਿੰਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੀ ਹੈ।

ਫੌਜ ਦੀ ਨਵੀਂ ਛਾਉਣੀ

ਸੰਗਰੂਰ ਨਨਕਿਆਨਾ ਸਾਹਿਬ ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਲਗਦੀ 382 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਫੌਜੀ ਛਾਉਣੀ ਲਈ ਏਕੁਆਇਰ (acquire) ਕਰਨ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸੰਗਰੂਰ ਨੇ ਸਟੇਟ ਲੇਵਲ ਬੋਰਡ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਿਤੀ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ 125 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਪਿੰਡ ਮੰਗਵਾਲ ਅਤੇ 257 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਹਿਰ ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਆਵੇਗੀ।

ਸਾਡਾ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਸਿਨਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਨਮੇ

ਰਈਆ ਤੋਂ 4 ਮੀਲ ਦੂਰ ਆਈ. ਟੀ. ਆਈ. ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਦੀ ਸਿਖਿਆਰਥਣ ਰਈਆ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਖੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇਖਣ ਆਈ ਸੀ ਸਿਨੇਮਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਬਕਸ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਦੋ ਲੜਕੀਆਂ ਭੱਜ ਜਾਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਕ ਸਿਖਿਆਰਥਣ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਗੁੰਡੇ ਭਜਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ।

ਬੰਦੇ ਦੀ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਸੱਪ ਮਰਿਆ

ਭਿਖੀਵੰਡ ਦੀ ਪਟੀ ਰੋਡ ਤੇ ਇਕ ਛੱਪੜ ਹੈ। 5-6 ਬੰਦੇ ਛੱਪੜ ਕੰਢੇ ਖੜੇ ਸਨ। ਕੁਲਵੰਤ ਨੇ ਛੱਪੜ ਵਿਚ ਇਕ ਸੱਪ ਦੇਖਿਆ ਕੁਲਵੰਤ ਨੇ ਸੱਪ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਵੜਨਾ ਚਾਹਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਛੱਪੜ ਵਿਚ ਸੱਪ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਲਿਆ ਪਰ ਸੱਪ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਡੰਗ ਮਾਰ ਦਿਤਾ। ਡਰ ਕੇ ਕੁਲਵੰਤ ਨੇ ਸੱਪ ਪਰ੍ਹਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਡੰਗ ਚੂਸ ਕੇ ਭੁਕ ਦਿਤਾ। ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸੱਪ ਤੜਪ ਤੜਪ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ।

ਹਾਏ ! ਮੇਰਾ ਮਾਹਲ ਪੂੜਾ

ਸੁਨਾਮ ਤੋਂ 5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਪਿੰਡ ਨਿਭੇਵਾਲ ਵਿਚ ਇੱਕ ਜੱਗ ਵਿਚ ਮਾਹਲ ਪੂੜੇ ਬਣਾਏ ਗਏ। ਡੇਰੇ ਦੇ ਦੋ ਸਾਧਾਂ ਦਾ ਖਾਣਾ ਪਰੋਸਿਆ ਗਿਆ। ਛੋਟਾ ਸਾਧ ਵੱਡੇ ਸਾਧ ਵਾਲਾ ਖਾਣਾ ਖਾ ਕੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਪੈ ਗਿਆ ਪਰ ਵੱਡੇ ਸਾਧ ਨੇ ਇਸ ਗੁਸੇ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਸਾਧ ਤੇ ਕਹੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਮਾਹਲ ਪੂੜਾ ਕਿਉਂ ਖਾਧਾ। ਛੋਟਾ ਸਾਧ ਕਹੀ ਤੋਂ ਬਚ ਤਾਂ ਗਿਆ ਉਸ ਨੇ ਚਾਕੂ ਕੱਢ ਕੇ ਵੱਡੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚ ਖੋਬ ਦਿਤਾ। ਅੰਦਰਾਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈਆਂ। ਟਰਾਲੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਪੁਚਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਯਾਦ ਰਹੁ ਮਾਹਲ ਪੂੜਿਆਂ ਦਾ ਲੁਆਦ।

ਜ਼ਫਰ ਕਪਤਾਨ ਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਉਪ ਕਪਤਾਨ

ਪਟਿਆਲਾ—ਆਉਟ ਸਾਈਡ ਲੈਫਟ ਜ਼ਫਰ ਇਕਬਾਲ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਚੁਣੀ 16 ਮੈਂਬਰੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦਾ ਮੁੜ ਕਪਤਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਟੀਮ 21 ਤੋਂ 28 ਅਗਸਤ ਵਿਚ ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਏਗੀ ਤੇ ਉਥੋਂ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚਰਨਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਉਪ ਕਪਤਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਫੂਲ ਚੰਦ ਭਜਨ ਲਾਲ ਵਜਾਰਤ ਤੋਂ ਡਿਸਮਿਸ

ਸ਼੍ਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ ਨੇ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮੰਤਰੀ ਮੇਰਾ ਭਰੋਸਾ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਵਿਜਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ

ਪ੍ਰਾਪਤ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰ. ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਤੋਖ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਸਾਲ 11 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਧੇਗੀ।

ਪੰਚਾਇਤੀ ਕੰਮ ਵਿਚ ਤਰੱਕੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਬਲਾਕ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਵਾਲੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ, ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚੋਂ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਇਨਾਮ ਮਿਲੇਗਾ।

ਪੱਥਰ ਮਾਰ ਮਾਰ, ਮਾਰ ਦਿਓ

ਬਹਿਰੀਨ—ਮੁਸਲਮਾਨ ਜੇਕਰ ਪਰਾਈਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੁਨਾਹ ਲਈ ਪੱਥਰ ਮਾਰ ਮਾਰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਲਾਮੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਰਾਹ ਅਪਨਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਰ ਦੇਸ਼ੀ ਇਕ ਇਸਾਈ ਹੈ।

ਇਸ ਧਰਮ ਨੇ ਇਕ 26 ਸਾਲ ਸ਼੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਦੀ ਨੌਕਰਾਨੀ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ ਵਿਚ ਪੱਥਰ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਔਰਤ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅਤੇ 75 ਕੋੜਿਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਔਰਤ ਬੀਸਾਈ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਪੱਥਰ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਸ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

26 ਸਾਲਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਨੀਰ ਹਾਫਿਜ਼ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਤਰਖਾਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨੇ ਇਸ ਚੁਰਮ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਇਕ ਅਪੀਲ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਪਤਨੀ ਤੇ ਇਕ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਪੁੱਤਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪਾਰੀਰਾ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਮਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਯੂ. ਏ. ਈ. ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਆਲੂ, ਨਿੰਬੂ ਮਹਿੰਗੇ, ਸਸਤੇ ‘ਅੰਗੂਰ’

ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਡੀ ਮਲੋਟ ਦੀ ਅੰਗੂਰ 40 ਰੁਪਏ ਮਣ। ਆਲੂ 72 ਰੁਪਏ ਮਣ। ਬਰਫ 1 ਰੁਪਏ ਕਿਲੋ। ਨਿੰਬੂ 30 ਰੁਪਏ। ਦਰੀ 8 ਰੁਪਏ। ਪਾਣੀ ਵਾਲਾ ਦੁਧ 5 ਰੁਪਏ। ਦੁਧ ਦੀ ਮਠਾਈ 22 ਰੁਪਏ। “ਅੰਗੂਰ ਖਾਓ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਓ”

ਫਾਰਮ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਵਲੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੈਸ ਰਲੀਜ਼

“The Canadian Farmworkers Union has now learned that it is dangerous for any one to criticize this government's discriminatory laws against farmworkers” Raj Chouhan, President of the Canadian Farmworkers Union stated today.

Chouhan was commenting on a July 20th statement made by John Savage, Vice-President of the B.C. Federation of Agriculture, that the Human Rights Commission's report on farmworkers triggered the abolition of the Commission.

Savage, claiming inside information on the Commission's abolition, made the statement at a World Council of Churches pre-conference seminar held at UBC law school.

In February of this year the Human Rights Commission issued a report ‘What this country did to us, it did to itself’ that compared present laws affecting farmworkers with laws that, 36 years ago banned Asians Labour rejected some of the Commissions recommendations which included that safety laws be implemented by suspending farm safety regulations for the agricultural industry. At the time, the B.C. Federation of Agriculture boasted that they had lobbied successfully for these changes.

“Obviously though, the government was outraged by the fact that the Human Rights Commission exposed the racist history of its own laws against farmworkers” Chouhan stated. “Now in a conspiracy against conscience, the government has abolished the Commission.”

“In a democratic society such as Canada's, there should be a body that is able to comment on and make suggestions about, the conditions under which people live and work, to the government which is in power” stated Chouhan. “With the brutal abolition of the Human Rights Commission in this province, a voice for social justice has been snuffed out”.

for further information contact : Raj Chouhan —

430-6055

Judy Cavanagh — 430-6055

ਇਹ ਧਰਤੀ ਹੈ ਹਲ ਵਾਹਾਂ ਦੀ

ਜਗਰਾਉਂ—ਬਰਨਾਲਾ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਰੇਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਪਿੰਡ ਦੀ 435 ਕਨਾਲਾਂ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਧੌਕੇ ਨਾਲ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਕਾਬਜ਼ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਛੁਡਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਬਾਰਸ਼ਖ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ, ਪਿੰਡ ਵਲੋਂ, 15 ਮੈਂਬਰੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ, ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਗਰਾਮ ਸਭਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਬੜੀ ਸਖਤ ਜਦੋ-ਜਹਿਦ ਤੇ ਘਾਲਣਾ ਘਾਲਣੀ ਪਈ ਹੈ

ਪਾਇਲਟ ਰਹਿਤ ਜਹਾਜ਼ ਤਿਆਰ

ਬੰਗਲੌਰ—ਹਿੰਦ ਨੇ ਪਾਇਲਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚਲਣ ਵਾਲਾ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਲਗਪਗ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਏਅਰ ਵਾਇਸ ਮਾਰਸ਼ਲ ਐਚ. ਐਨ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਮੂਰਤੀ ਨੇ ਅੱਜ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਕਿ ਸਭ ਹਿੰਦੀ ਪੁਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਟੈਸਟਿੰਗ ਸਹੀ ਨਿਕਲੀ ਹੈ।

‘ਹਰ ਗੰਗੇ’ ਫੁੱਫ ਗਿਆ

ਰਾਜਕੋਟ—ਅਰਬ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਗੁਆਚਾ ‘ਹਰ ਗੰਗੇ’ ਮਾਲਵਾਹਕ ਜਹਾਜ਼ ਕਣ ਖਾੜੀ ਵਿਚ ਫੁੱਫ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਫੁੱਫ ਗਏ ਹਨ।

ਕੋ ਹੇ - ਨੂ ਰ

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਿਮ:

ਵਧੀਆ ਤੰਦੂਰੀ ਮੁਰਗਾ

6633 ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ,
ਵੈਨਕੂਵਰ

ਫੋਨ : 321-5310

ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਖਾਣੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਰੋਟ ਬਹੁਤ ਵਾਜਬ ਹਨ। ਸਾਂਭਰ ਨਾਲ ਮਸਾਲਾ ਡੋਸਾ, ਕੋਕੋਨਟ ਚਟਨੀ, ਮੱਕੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਸਾਗ

TWO FOR ONE
DINNER OR LUNCH

ਸਵਾਦੀ ਭੋਜਨ ਮਾਸਟਰ ਚੇਫ

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਰਾਹੀਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਫ ਹਨ
ਲਾਈਸੈਂਸ ਸੂਦਾ

THE CANADA DARPAN FORTNIGHTLY P.O. BOX 67344 STN 'O' Vancouver, B.C.

Chief Editor (Hon.): DARSHAN GILL
Editor: HARBHAJAN SINGH DEOL

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਵਿਚ ਡਾਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਲਈ ਲੇਖਕ ਅਪ
ਕਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਐਡੀਟਰ ਜਾਂ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ
ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ।

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਆਵੇ ਸਾਰੇ ਡੁੱਬ ਕੇ ਮਰੀਏ !

ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹਨੇਰੀ ਦੇ ਮਾਰੂ ਭੁਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਖਬਰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਗਲੇ ਹੀ ਭਲਕ ਅਲੱਪ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਪਰਾ ਚਿਨ ਵੀ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਗਈ। ਹਾਲਾਤ ਦਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ 1947 ਇੱਕ ਵੇਰ ਫੇਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਨਾਮਾ ਬਾਰੇ ਹਰ ਸੁਝਾਵਨ ਵਿਅਕਤੀ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਕਾਰਨ 1947 ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਨੀਂਦਰ ਦਿੱਤੀ, ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਮਾਂਵਾਂ ਦੀ ਪੱਤ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਰੋਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਘਰ ਘਾਟ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਂਝਿਆਂ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਮੁੱਠੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਮਿੱਟਾਂ ਵਿਚ ਪੁਨੀ ਦੇ ਫਕੀਰ ਹੋ ਗਏ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੀ ਪਰ ਕਿਤਨਾਂ ਵੱਡਾ ਮੁਲ ਤਾਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁੱਲ ਤਾਰਿਆ ਕਿਸ ਨੇ? ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਵੀ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ। ਲਾਭ ਕਿਸਨੂੰ ਹੋਇਆ? ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਕੱਪੜੇ ਜਾ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਡੱਬੂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਫੇਰ ਬੋਝੇ ਜਿਹੇ ਉਹਨਾਂ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਦਾਰੀਆਂ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਜਿਸ ਖਟਾਈ ਨੇ ਘਰ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਫਾਤੀਆਂ 1947 ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਫੇਰ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਰਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਇਕੱਠ ਦੁਕੜ ਹਿੰਸਾਬਾਦੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਲਗਪਗ ਏਡ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਅਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਹੁਣ ਖੁਲੇ ਤੌਰ ਤੇ 'ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ' ਫਸਾਦਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਅੱਜ ਜਲੰਧਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਜਾਂ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਣ ਸੁਖਾਵੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੇਕ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਵੀ ਪੁਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਵਾਲਾ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਫੈਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਖਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕਰਤਾ ਕੌਣ ਹੈ? ਕੌਣ ਹਨ ਇਹ 'ਅੱਤਵਾਦੀ'? ਕੌਣ ਹਨ ਇਹ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ? ਜੋ ਗਿਰਝਾਂ ਵਾਂਗ ਸਿਕਾਰ ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਲੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਆਮ ਜੰਤਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸਾਧਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾਬਾਦੀ ਅਨਸਰ ਆਪਣੇ ਮੋਹਰੇ ਬਣਾ ਕੇ ਖੇਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਮਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਗਰੀਬ। ਇਸ ਵਧਦੀ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਨੇ ਜਦ ਚੱਲ ਰਹੇ ਫਸਾਦਾਂ ਨੂੰ 'ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ' ਫਸਾਦਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਨਕਸ਼ੇ ਤੋਂ ਸਾਫ ਕਰਨ ਦਾ ਬਾਨੂ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਦੋ ਅਣਖੀਲੇ ਗਭਰੂਆਂ ਨੇ ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੀ ਬਲੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤਾਂ ਸ਼ਰਮ ਆ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਉਂ ਅਸੀਂ ਬੇਕਸੂਰ, ਭੋਲੀ ਭਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜੰਤਾਂ ਦਾ ਸਰਬਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਤੇ ਉਤਰ ਆਏ ਹਾਂ। 21, 22 ਸਾਲ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਗਭਰੂ ਅਤੇ ਭਰ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਇਸੇ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਵੀਰ ਰਲ ਕੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਆਪਣੀ ਬਲੀ ਦੇ ਗਏ। ਪਰ ਕੀ ਹਿੰਦੂ ਆਗੂਆਂ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਉੱਤੇ ਭੇਰਾ ਭਰ ਵੀ ਜਾਂ ਸਰਕੀ? ਕੀ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਇਹ ਉਹ ਘਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਤੋਂ ਜੰਮ ਕੇ ਇੱਕ ਵੀਰ ਸਿੱਖ ਹੈ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਹਿੰਦੂ।

ਆਪਣੇ ਸੁਖੀ ਵਸਦੇ ਪਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ, ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ, ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਨਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਜੇਬਨ ਵਿਚ ਆਪਾ ਵਾਰ ਕੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕੌਮ ਦੇ ਮੋਢੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਦਵੈਤ ਦਾ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਜੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ — ਕੀ ਅਸੀਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਸਕੇ ਹਾਂ। ਵੀਰ ਨੂੰ ਵੀਰ ਨੇ ਗਲ ਨਾਲ ਨਾ ਲਾਇਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਛੋਟੀ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸਫਾ ਹਸਤੀ ਤੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਮਿਟ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਮਿਟਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਆਵੇ ਅਸੀਂ ਸ਼ਰਮ ਸਦਕਾ ਹੀ ਇੱਕਠੇ ਡੁੱਬ ਮਰੀਏ।

(ਆਖ਼ਰੀ ਕਾਸ਼ਮ ਦੀ ਯਾਦ)

ਹੁਣ ਸਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਰ ਅਮਰੀਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਉਪਰ ਬੀਜੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਹਥਿਆਰ ਮਨਾਹੀ ਦੀ ਜਨੇਵਾ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਈ ਸਮਝੇਗਾ। ਕਿਉਂ ਕਿ ਇਹ ਤਬਾਹ ਕੁੰਨ ਹਥਿਆਰ ਕੇਵਲ ਚਾਰ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਵੀਅਤ ਉਪਰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਏਸੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਹੀ ਕਨੇਡੀਅਨ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਅਲਬਰਟਾ ਦੇ ਪਰਾਈਮ ਹੋਜ਼ ਲੋਕ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਨਵੇਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕਰੂਜ਼ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਕਰਨ ਵਿਰੁਧ ਕਨੇਡੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਿ 13 ਜੂਨ 1983 ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਤਜਰਬੇ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 15 ਜੁਲਾਈ 1983 ਨੂੰ ਕਨੇਡੀਅਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਉਂਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਤਜਰਬੇ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਇੱਕ ਦਮ ਹੀ ਕਨੇਡੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। 16 ਜੁਲਾਈ 1983 ਨੂੰ ਟਰਾਂਟੋ, ਹੇਲੀਫੈਕਸ, ਵੈਨਕੂਵਰ, ਰਜ਼ਾਈਨਾ, ਸੈਸਕਾਟੋਨ, ਵਰਨਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸ ਜੌਰਜ਼ ਵਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁਧ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਹੋਰ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਈਸਟ ਇੰਡੀਅਨ ਵਰਕਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਕਨੇਡਾ ਵਲੋਂ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਮਨ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਉਂ ਕਿ ਅੱਜ ਅਮਨ ਦੀ ਗੋਸ਼ਟੀ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਧਾਰਮਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ

—ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ—

ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਰੱਬ ਸੱਚਾ ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਰੂਪ ਅਤੇ ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਇੱਕ ਦਸ ਕੇ ਆਪਸੀ ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਿਆਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਅਖੰਡੀ ਨੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਲੁਟਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾੜਨ ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੱਚੀ, ਹੱਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਦੀ ਰਹੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਬਰ, ਜ਼ੁਲਮ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਬਾਬੇ ਫਰੀਦ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਛੱਡ ਕੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਸਬੇ (ਅਜੋਕਾ ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੈ) ਉਸਨੂੰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ) ਵਿਚ ਇੱਕ ਖਾਨਗਾਹ ਬਣਾ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਖ ਪੁਰਾ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਬਰਾਬਰਤਾ, ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਕੰਮ, ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਦੀਆਂ ਨੇਕ ਸਲਾਹਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਘਰ ਦੇ ਚੁਲਾਹੇ ਕਬੀਰ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਸਮੀ ਪੁਜਾ-ਪਾਠਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ, ਜਾਤਾਂ ਪਾਤਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿਲ ਵਿਚ ਹੈ, ਮੰਦਰਾਂ, ਮਸੀਤਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਨਿਆਸ ਤੱਪ ਨੂੰ ਰਦ ਕੀਤਾ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਬੜੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਾਲੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੁਲਤਾਨ ਹੈ। ਵਕਤ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੀਹ ਕਿਹਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਨਸ਼ੀ, ਮਸਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲਤਾਨ ਦੇ ਕੁੱਤੇ ਕਿਹਾ। ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਜ਼ੀਆ ਉਗਰਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਦੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਦੁਖ ਨਾ ਸਹਾਰਦੇ ਹੋਏ ਰੱਬ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਅਲਾਭਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ, ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕੁਰਲਾਣੇ ਤੇ ਕੀ ਦਰਦ ਨਾ ਆਇਆ। ਜਦ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਸਿਖਰਾਂ ਛੋਹਣ ਲਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਲੋਟੂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਘਬਰਾਹਟ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੌਲਵੀਆਂ, ਪੰਡਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਕਿ ਕਾਫ਼ਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੁਫਰ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਸਤਕਤਾ ਫੈਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਰਾਜਿਆਂ ਅਸਰ ਕਬੂਲਦਿਆਂ 1505-1506 ਵਿਚ ਸਕੰਦਰ ਸ਼ਾਹ ਲੋਧੀ ਨੇ ਇੱਕ ਮੌਲਵੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੇ ਸਾਂਝਲ-ਕਤਾਰ ਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਵੀ ਸੱਚਾ ਹੈ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਰਾਜੇ ਬਾਹਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇੱਕ ਮੌਲਵੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਤੇ ਸੂਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ੇਖ ਨੂੰ ਕਲਮਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰੱਬ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਰੱਬ ਨੂੰ, ਇਹ ਕਲਮਾਂ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੌਣ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਬਾਰੇ ਪੰਡਤਾਂ ਨੇ ਅਕਬਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉੱਚੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਤੇ ਅਛੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਇੱਕ ਪੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਲੰਗਰ ਛਕਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੁਲਤਾਨ (ਰਾਜੇ) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਜਬੇਬੰਦਕ ਕੇਂਦਰ ਬਣਿਆ ਵੇਖ ਕੇ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਬੰਦ ਕੀਤਾ, ਚੌਕੀਆਂ ਪਿਸ਼ਾਈਆਂ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਤੱਤੀਆਂ ਲੋਹਾਂ ਤੇ ਉਬਲਦੀਆਂ ਦੇਗਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਕੇ ਭਿਆਨਕ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ। ਆਖਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰਨ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਉਪਰੋਕਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਗੁਰੂਆਂ, ਪੀਰਾਂ, ਪੇਗੰਬਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਅੱਜ ਫਿਰਕੂ ਦੋਜਕ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਸੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਖੋਬੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਦਸਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਸਮੇਤ ਰਵੀ ਦਾਸ, ਸਕਨਾਂ, ਤਿਰਲੋਚਨ, ਪਰਮਾਨੰਦ, ਪਨੀ, ਰਾਮਾ ਨੰਦ, ਮੀਰਾ ਬਾਈ, ਭੀਖਣ, ਸੂਰਦਾਸ, ਪੀਪਾ, ਜੈ ਦੇਵ ਜਿਹੇ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਆਦਰਸ਼ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਅੱਜ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਖਾਰ ਕਰ ਕੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਭੁਲ ਕੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਤੇ ਤੁਅਸਬੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁਕ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ 1943 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਇਖਲਾਕ ਦਾ ਦੀਵਾਲਾ ਕਢਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਫਸਾਦਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਖੜੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੋਭਭਗਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਪਵਿਤਰ ਸ਼ਹਿਰ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਮੋਰਚੇ ਲਗਦੇ ਹਨ ਉਥੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨੰਗੇ ਜਲੂਸ ਕੱਢੇ ਗਏ ਭਾਵ ਇਹ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਨੀਚ ਤੋਂ ਨੀਚ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਗੀ ਵੀ ਮੰਦਰਾਂ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਮਸਜਦਾਂ ਅਰਬਾਤ 'ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ' ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅੰਤ 35 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਤ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾੜਾ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਰੋਟੀ ਬੋਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਤੋੜਨ ਲਈ ਪਟਿਆਲਾ, ਮਲੇਰ ਕੋਟਲਾ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ, ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਫਸਾਦਾਂ ਦੇ ਮਰਕਜ਼ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਮੰਦਰਾਂ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਲਾਂ ਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਜਦ ਮਜ਼ਹਬ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਤਾ ਆਪਸ ਮੇਂ ਵੈਰ ਰਖਣਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਵੈਰ ਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਰਮੀ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਜ ਇਸ ਭੇਦ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਕੋਈ ਅੱਖੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਜਿਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਆਪਣੇ ਲੋਟੂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਾ ਕੇ ਫਿਰਕੂ ਫਸਾਦਾਂ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਵਧਾ ਕੇ 200 ਸਾਲ ਲੁਟਦਾ-ਕੁਟਦਾ ਰਿਹਾ। ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤੇ ਦੇਸੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਉਮਰ ਵਧਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਫਿਰਕੂ ਪਾੜੇ ਵਧਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਧਵਾਦੀ ਲਹਿਰਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਤੇ ਹਿੰਸਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਜੁਝਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਸਿੱਧਾ ਅਵਾਜ਼ੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਤੇ ਛਾਪਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਬਿੱਲ 3 ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਮਾਲਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੂੰ 'ਫਾਇਰ' ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਫਾਇਰ ਸ਼ਬਦ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੈ ਕਿ ਅਫਰੀਕਾ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਕਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਜਦ ਕੰਮ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁਣ ਸੇਕਰਡ ਸਰਕਾਰ ਸ਼ਰੇਆਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੇਲਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਡਟ ਜਾਓ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਤੇ ਮਾਰਚਾਂ ਵਿਚ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਭਾਗ ਲਓ। ਇਹ ਵੇਲਾ ਬੈਠਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਜੁਝਣ ਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਢਲੇ

ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ,

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮਈ ਅਤੇ ਜੂਨ ਦੇ ਪੇਪਰ ਭੇਜੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ 15 ਡਾਲਰ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਚੰਦਾ 1 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਸਮਝੋ ਅਗੇ ਵਾਸਤੇ ਕਨੇਡਾ ਦਰਪਣ ਭੇਜਦੇ ਰਹਿਣਾ। ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਤੁਹਾਡਾ ਪੇਪਰ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪੇਪਰ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਛਪਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਠਕ
ਗਰੇਵਾਲ, ਰਿਡ ਡੀਅਰ

ਗਰੇਵਾਲ ਸਾਹਿਬ,

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆਇਆ ਅਸੀਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਸਦਕੇ ਹੀ ਇਹ ਪਰਚਾ ਉਨਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਹੈ। —ਸੰਪਾਦਕ

ਅਮਨ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਕਰੂਜ਼ ਮਿਸਲਾਂ

“ਸੂਚੀ” ਅਮਰਜੀਤ

ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮੁਖ ਸਵਾਲ ਅਮਨ ਦਾ ਹੈ। ਅਮਨ ਦੀ ਜਿਨੀ ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਲੋਂ ਮੰਦਵਾੜੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਜੰਗ ਨੂੰ ਯੁੱਧ ਨੀਤੀ ਵਜੋਂ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਮਿਲਟਰੀ-ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਕੰਪਲੈਕਸਾਂ ਦੇ ਮਨਾਫਿਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਆਪਣੇ ਐਟਮੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਭੇ ਦੁਆਰਾ ਅਜ਼ਾਦ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਨਾ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਰੋਗਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਬਹਿਸ਼ੀ ਖੇਲ ਖੇਲਣ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕ ਏਨੇ ਚੌਕੰਨੇ ਹੋਏ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨ ਮਾਨੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਏਕੇ ਨੂੰ ਉਸਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਮਨ ਲਈ ਘੋਲ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਰੋਹ ਵਿਚ ਖਲੇ ਗਏ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਮਨ ਲਹਿਰ ਏਨੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਉਭਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ, ਅਮਨ ਰੈਲੀਆਂ-ਜਲੂਸਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਿਆਸ ਨਾ ਸਕੇ ਕਿ ਲੋਕ ਅਮਨ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਿੰਦਤ ਨਾਲ ਮਹੱਤਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। 1982 ਦੇ ਅਪਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਅਮਨ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਕੋਈ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ 1983 ਦੇ ਅਮਨ ਮਾਰਚ ਵਿਚ 85 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਸਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਯੂਰਪ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ ਆਦਿ ਬਾਵਾ ਉਪਰ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਅਮਨ-ਮਾਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਮਨ ਮਾਰਚ ਵਿਚ 20 ਲੱਖ ਤੋਂ ਉਪਰ ਲੋਕਾਂ ਭਾਗ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਅਮਨ ਮਾਰਚਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਪਾਰਟੀ, ਹਰ ਧਰਮ, ਹਰ ਨਸਲ, ਹਰ ਰੰਗ ਅਤੇ ਹਰ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਭਾਗ ਲਿਆ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਲੋਂ ਸਰਬਨਾਸ਼ਕ ਐਟਮੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਪਾਗਲ ਪਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਪਰਵਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਏਥੇ ਕਨੇਡਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਮਨ ਲਹਿਰ ਨੇ ਕੇਵਲ ਕਨੇਡੀਅਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੀ ਹੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਿਲਾ ਦਿਤੀ ਸਗੋਂ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਦੇ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਵੀ ਤਰੇਲੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਜੀਵਨ ਖਾਹੁਸ਼ ਦੀ ਇਛਾ ਦੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨੇ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੰਬਾ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਮਿਸਟਰ ਟਰੂਡ ਨੇ ਕਨੇਡੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਉਸਾਰੇ ਦਬਾਓ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਪਰੋਂ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਬੇਅਰਬ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਅਮਨ ਮਾਰਚ ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਉਪਰ ਇੱਕ ਤਰਵਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਵੀਅਤ ਰੂਸ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਖਤਰੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਰਹੇ। ਮਿਸਟਰ ਟਰੂਡ ਨੂੰ ਇਹ ਗਲਤ ਵਹਿਮੀ ਹੈ ਕਿ ਅਮਨ ਇਛਾ ਕਨੇਡੀਅਨ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਸਵੀਅਤ ਲਾਭੀ ਦੇ ਹੱਥ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਕਨੇਡੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਤਾਘੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਕਸਤ ਸੂਝ-ਸਿਆਣਪ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਕਿ ਐਟਮੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਹੈ।

ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਲੋਕ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਮਨ ਪਸੰਦ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਅਮਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣਦੇ ਅਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਮਿਸਟਰ ਰੋਗਨ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਧੋਖੇ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੀਮਤ-ਐਟਮੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦਮ ਰੋਗਨ ਦੀ ਤਬਾਹ ਕੁੰਨ, ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਮੱਕਾਰੀ ਭਰੀ ਚਾਲ ਨੂੰ ਤਾੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਾਫ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁਗ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੀਮਤ-ਐਟਮੀ ਜੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਜੇ ਜੰਗ ਹੋਈ ਤਾਂ ਸਰਬਨਾਸ਼ਕ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹਮਲਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਯਕੀਨਦਾਰਨੀ ਦਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰੋਗਨ ਨੂੰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ।

ਕਨੇਡੀਅਨ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜੇ ਕਰ ਸੰਸਾਰ ਐਟਮੀ ਜੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਜੰਗੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਕਨੇਡਾ ਇਸ ਜੰਗ ਦੀ ਲਪੇਟ 'ਚੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਹੀ ਮਿਸਟਰ ਟਰੂਡ! ਕਨੇਡੀਅਨ ਲੋਕ ਜੰਗ ਦੇ ਖਤਰੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਾਥੀ ਯੂਰੀ ਆਂਦਰੋਪੋਵ ਨੇ ਤਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹਥਿਆਰ ਮਨਾਹੀ ਦੀ ਵੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੂਰਬੀ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਐਟਮੀ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਹਟਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰੇ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਕਰੂ ਜ ਮਿਸਲਾਂ ਅਤੇ ਪਰਬਿੰਗ II ਮਿਸਲਾਂ ਨਾ ਬੀੜੇ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਿਥੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੁਤਾਬਕ ਅਗੇ ਵਧੀ ਚਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(ਯਾਦੀ ਪਹਿਲੇ ਕਾਸ਼ਮ ਦੇ)

ਤਰਨਾ ਦਲ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਗੁਰੀਆਂ ਵੇਲਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਢਲ ਮੰਦਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲਾਏ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ 30 ਫੁੱਟ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ। ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਚਬੂਤਰੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਉਪਰੰਤ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨਵੀਂ ਥਾਉਂ ਲਹਿਰਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ 'ਅਰਦਾਸਾ' ਕਰਕੇ ਹਟਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੋਢਲ ਮੰਦਰ ਦੇ ਟਰਸਟੀਆਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਹੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਸਤਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਹਿੰਦੂ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਹਨ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਤੀ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੋਹਣਾ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਨੀ ਸਹੀਓ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ—ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੀਤੇ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ :

ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਪਾਰਸਲ ਬੰਬ ਨਾਲ ਦੋ ਅਖਬਾਰੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਕਾਂਗਰਸ ਭਵਨ ਤੇ ਬੰਬ ਸੁਟਿਆ ਗਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਪਾਰਸਲ ਬੰਬ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਤਿੰਨ ਬੰਸਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ। ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਇਕ ਮੰਦਰ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਦਾ ਕਤਲ ਅਤੇ ਇਕ ਜਖਮੀ। ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਇਕ ਘਰ ਵਿਚ ਬੰਬ ਬਣਾਉਂਦੇ ਦੋ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਜਨਕ ਰਾਜ ਦਾ ਕਤਲ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਐਸ. ਐਸ. ਪੀ. ਡੀ. ਆਰ ਭੱਟੀ ਨੂੰ ਪਾਰਸਲ ਬੰਬ।

ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਵਿਖੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਅਧਿਆਪਕ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਤਲ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਸਰਾਵ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿਚੋਂ 25 ਲੱਖ ਲੁਟ ਲਏ ਗਏ ਕਪੂਰਥਲੇ ਦੇ ਸਨਅਤਕਾਰ ਰਮੇਸ਼ ਖੋਸਲਾ ਨੂੰ ਪਾਰਸਲ ਬੰਬ। ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਫਿਸ਼ ਪਲੇਟਾਂ ਉਖਾੜੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਗੜਵਾਲੀ ਚੌਕੀਦਾਰ ਉਪਰ ਗੋਲੀ। ਇਥੇ ਹੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਭਾਟੀਏ ਉਪਰ ਗੋਲੀ। ਪੱਟੀ ਵਿਖੇ ਪੁਲਸ ਅਤੇ ਨਿਹੰਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੋਲੀ ਚਲੀ।

ਦੋ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਸੁਨਾਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਵਿਚ ਨਿਹੰਗਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕਾਬਲੇ — ਕਈ ਮੌਤਾਂ।

ਕੁਟਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰਾ ਗ੍ਰੰਥੀ

ਵੈਨਕੂਵਰ—ਰੋਸ ਸਟਰੀਟ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸ. ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੋਗਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਵਲੋਂ ਕੁੱਟ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਡੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਠੋਡਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚੁਲਮ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਾਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਇਕ ਚਿਠੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਰਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸ. ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੇ ਕਿ ਚਿਠੀ ਮੈਨੂੰ ਸ. ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿਤੀ ਹੈ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੇਨੂੰ ਸਮਾਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਰਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਭਾਰਤ ਪਰਤ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੋਗਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਮਾਰ ਕੀਤੀ।

ਸ. ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਭੀਤਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਮਨਾਇਆ ਪਰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੁਲੀਸ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਸ. ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੇ ਘਰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਮਾਮਲਾ ਰਵਾ ਦਫ਼ਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

‘ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਰਨ’

10 ਰੂਸੀ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਜੋ ਜਾਪਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸ਼ਰਨ ਮੰਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਪਾਨ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਸੁਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤ ਚਲੇ ਹਨ।

ਹੁਸਨ, ਜੁਆਨੀ, ਮਾਪੇ
ਤਿੰਨ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਲੱਭਣੇ।

ਚੁੰਨੀ ਰੰਗ ਦੇ ਲਲਾਗੀਆ ਮੇਰੀ
ਅਲਸੀ ਦੇ ਫੁੱਲ ਵਰਗੀ।

ਮੋੜੀਂ ਬਾਬਾ ਡਾਂਗ ਵਾਲਿਆ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਫੁਟ ਪਾਉ ਤਾਕਤਾਂ ਵਿਰੁਧ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਲਈ ਚੁਭਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਭਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਬਰਾਬਰੀ ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸਬੰਧੀ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਈ ਮੰਗਾਂ ਮਾਲੀ ਔਕੜਾਂ ਕਾਰਨ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਪਰ ਤਾਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਾੜਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਬਾਰੇ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰੇਗੀ।

ਹਾਏ ਦਾਜ !

ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਲਾਗੇ ਪਿੰਡ ਗਿੱਲ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵ-ਵਿਆਹੀ ਲੜਕੀ ਰਕਸ਼ਾ ਦੀ ਮੌਤ ਜਲ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਸੱਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਰਕਸ਼ਾ ਦੇ ਪੇਕਿਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ ਦਾਜ ਲਿਆਉਣ ਖਾਤਰ ਰਕਸ਼ਾ ਨੂੰ ਜਲਾ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਾਂ-ਪੁੱਤ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ 10, 10 ਸਾਲ ਕੈਦ

ਜਲੰਧਰ—ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਮਲਾ ਗੋਤਮ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 314 ਹੇਠ ਇਕ ਮਿਰਤਕ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਸੱਸ ਨੂੰ 10, 10 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਇਸਲਾਮ ਗੰਜ ਮਹੱਲੇ ਦੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰੀ ਦਾ ਗਰਭ-ਪਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਸ ਅਤੇ ਨਨਾਣ ਵਲੋਂ ਨੀਲਾ ਬੋਝਾ ਖੁਆਏ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਨਨਾਣ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਫੈਸਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਦਾਣੇ ਸਾਂਭਣ ਦੀ ਜਾਚ ਨਾ ਆਉਣ ਕਾਰਨ 10 ਅਰਬ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਲਾਨਾ ਹਾਨੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਇਥੋਂ ਬੋਤੂ ਦੂਰ ਪਿੰਡ (ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ.) ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਝਲੀਆਂ ਖੁਰਦ ਵਿਚ ਅਜ ਛੱਡਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨੁਕਸਦਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਕੁਲ ਸਿਸਟਮ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਅਨਾਜ ਦਾ ਠਾਲ ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਖੀੜੇ ਤੋਂ 10 ਵੀਸਦੀ ਅਨਾਜ ਚੁਹੇ ਵਰਾਉਣ ਦੀ ਥਮੀ ਦਾ ਮੁਲ ਤੇ ਖੀੜੇ ਮਕੌੜੇ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ 1000 ਹਨ. ਸ਼੍ਰੀ ਭਾਰਤਵਾਦ ਲੋਕਾ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਾਰਜ ਪੈਂਦਾ ਨੂੰ ਅਨਾਜ ਸੰਭਾਲਣ ਤੇ ਇਸ ਹੈ. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਕੀੜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਬਚਾਓ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਤਿਪਟੀ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣ ਦੇ 21 ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ. ਕੇ. ਦਿਨਾਂ ਕੋਂ ਪ ਵਿਚ ਬੋਲ ਰਹੇ ਭਾਰਤਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨਾਜ ਸਨ. 42 ਕੁਤੀਆਂ ਨੇ ਕੋਂ ਪ ਚੰਗੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਠਾ ਸਾਂਭਣ ਵਿਚ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ, ਡੀ. ਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਸੀ. ਸ਼੍ਰੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਥਮੀ ਖਾਰਜ 10 ਅਰਬ ਰੁਪਏ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੱਤੇ. ਦਾ ਸਲਾਹਾ ਫੂਫਸਾਨ ਹੁੰਦਾ.

ਸੂਚਨਾ

ਯੂਥ ਸਪੋਰਟ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫੋਰਟ ਸੇਂਟ ਜੇਮਜ਼ ਵਲੋਂ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੌਥੀ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਖੇਲਾਂ ਅਤੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 10, ਅਤੇ 11 ਸਤੰਬਰ 83 ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ, ਫੁਟਬਾਲ, ਵਾਲੀਬਾਲ, ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਦੌੜਾਂ ਆਦਿ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਬਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੇਲਾਂ ਵੀ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਰਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਯੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਸਾਰੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਖੇਲਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲਈ ਨਿਮਰਤਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਾਖਲਾ 4 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਪੁਜ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਗਲਬਾਤ ਕਰੋ —

ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ P.O. BOX 1418
Fort St. James. PH: 996-7752 Or
East Indian Defence Committee Vancouver, B.C.

PRESS RELEASE

Sikhs in Canada are finally on the way to making a strong national presence.

On July 30-31, an All Canada Sikh Convention will be held in Ottawa, to focus on contemporary issues facing the Sikhs in Canada, such as racism, Discriminatory laws, biased educational material and media hostility.

“For too long Sikhs have suffered from lack of a strong national voice, resulting in negative and often derogatory representation of Sikh religious values as the requirement to keep a turban and beard,” said Mr. Gurcharan Singh, President of the national Federation of Sikh Societies of Canada.

To explore these issues, stimulating and investigating papers will be presented by distinguished scholars and invited speakers, as workshops to be held during the Convention.

According to Mr. Singh, the recommendations from these workshops will form a long term basis of the role of the Federation in the coming years. For example, among the recommendations expected are plans for national newsletter, establishment of a Chair of Sikh Studies at a selected University, and revision of curriculum in Canadian schools to achieve a better understanding of Sikh religious values and culture.

Gurcharan Singh

ਵਿਚਾਰਾ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਰਿਹਾ ਹੋ ਗੀ ਗਿਆ !

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸ਼੍ਰੀ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਪੀ. ਨੂੰ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਦਿੱਲੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਰਹਾਈ ਮਿਲ ਗਈ। ‘ਬਿਲੂ ਫੀਵਰ’ ਦਾ ਟੀਕਾ ਨਾ ਲਗਾਵਾਏ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਆਟੇਮਾਲਾ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਉਤਰਦਿਆਂ ਹੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਬੀਮਾਰੀ ਫੈਲਣ ਦੇ ਡਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੈਸਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

The Video Shop

6669 Main Street Vancouver, B.C. PHONE (604)321-1333

ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸਕੀਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਰੋਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਬਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੈਕਚਰ ਦੀਆਂ ਟੇਪਾਂ ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਸ਼ਾਪ ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀਮਤ ਬਹੁਤ ਵਾਜਬ ਰਖੀ ਗਈ ਹੈ।

ਨੋਟ :— ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਦੀਆਂ ਟੇਪਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੱਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ।

PATEL CONSTRUCTION

5088 VICTORIA DRIVE

VANCOUVER, B.C.

PH. 876-4580

Direct Pager 667-9887

For New & Old Houses
Renovation—Sun Decks—
Kitchens—Anything You want to
Build

ਨਵੇਂ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਪੁਰਾਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵਿਆਂ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਲਈ, ਪੁਰਾਣੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਸਨਫ਼ੋਕ - ਕਿਚਨ ਆਦਿ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਬਦੇਸ਼ ਦੀ ਲਾਲਸਾ

ਬਲਕਰਨ ਗਿੱਲ "ਭੁੱਖਸਿੰਘਵਾਲੀਆ"

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਹਰ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਨੂੰ ਮੁਠੀਆਂ ਵਿਚ ਖੁੱਕੀ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਆਖਰ ਨੂੰ ਕਈ ਨੌਜਵਾਨ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਾਂ ਪੈਲੀ ਗਹਿਣੇ ਬੈ ਕਰਕੇ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਖੁਆ ਕੇ ਫਿਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਆ ਮੈਲੇ ਦੀ ਪੁਛ ਮਰੋੜਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਬਦੇਸ਼ ਆਉਣ ਦਾ ਚਾਅ ਕਿਉਂ ਇਤਨਾ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਸਾਡੇ ਬਾਈ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਜਦੋਂ ਇਭੀਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਿੰਨਾਂ ਨੇ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗੂ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਭਾਂਡੇ ਧੋਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ) ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ੁਕਾਬਾਕੀ ਬਹੁਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਪੜੇ ਦਿਹਾੜੀ ਵਿਚ ਦੋ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਦਲਦੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂ ਕਿ ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕਪੜੇ ਨਾ ਬਦਲੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗੇ ਬਈ ਮੁੰਡਾ ਬਾਹਰੋਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਮਾਂ ਨਾਲ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ (ਕਿਉਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤਾਂ ਆਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣਾ ਆਪਣੀ ਹੋਣੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ) "ਮਾਂ ਯਹ ਤੋ ਪਸੀਨਾ ਆਤਾ ਹੈ, ਯੇ ਕੈਸਾ ਮੁਲਕ ਹੈ। ਹਮਨੇ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ।" ਮਾਂ ਵਿਚਾਰੀ ਜਿਹੜੀ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਪੁੱਤ ਦੇ ਰੋਜ਼ ਕੱਪੜੇ ਧੋਂਦੀ ਧੋਂਦੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲਹੂ ਸਿੱਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਕਿੰਨਾ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਗੁਆਂਢਣ ਆ ਕੇ ਉਸ ਬਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੀ ਹੈ, ਸੁਣਾ ਕੁਝ ਤੇਰੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਪੁੱਤ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਜੁਆਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ "ਅਜੇ ਭੈਣ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਆਇਆ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬੋੜਾ ਉਪਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।" ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਯਾਰ ਦੋਸਤ ਉਸ ਬਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ, ਯਾਰ ਬਾਹਰਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਸੁਣਾ ਤੂੰ ਉਥੇ ਕੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਤਾਂ ਜੁਆਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਤਾਂ ਯਾਰ ਮੌਜ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਾਰ ਤੇ ਜਾਈਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਬੜ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਕਾਰ ਉਡਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਗੋਰੀਆਂ ਆਮ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸਾਡੇ ਇਭੀਆ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਲੀ ਵੇਚ ਕੇ ਬਦੇਸ਼ ਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਫਿਰ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਉਹਨਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਾਹਰੋਂ ਡੀਪਰਟ ਹੋ ਕੇ ਗਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਹੋਜਣ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਠੱਗੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬਰਬਾਦ ਕਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਅਜੇ ਵੀ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਪਿਉ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਵੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਗਹਿਣੇ ਕਰਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਏਜੰਟ ਉਹਨਾਂ ਬਦੇਸ਼ ਆਉਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਜਾਂ ਬੰਬੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਏਜੰਟਾਂ ਦਾ ਇਸ ਧੰਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਅਫੀਮ ਦੀ ਬਲੈਕ ਕਰਨਾ ਵੀ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਧੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਬਾਹਰਲੀ ਜੇਕਟ ਪਾਈ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਹ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੁਲੀਸ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕੇ ਚੈਕ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਲੋਕ ਬਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਡੀਪਰਟ ਹੋ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਭਾਰਤ ਆ ਕੇ ਏਜੰਟੀਪੁਣਾ ਅਤੇ ਬਲੈਕ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਵੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਬਹੁਤ ਪਰਚਲਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਅੱਠ ਦਸ ਜਮਾਤਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਇਭੀਆ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਐਮ. ਏ. ਪਾਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਆਖਰ ਬਹੁਤ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਖੀਰ ਤੇ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਪਸੰਦ ਕਰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਦਾਜ ਦੇ ਸਕਣ, ਕੁੜੀ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਐਮ. ਏ. ਪਾਸ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇ। ਕੁੜੀ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਵੀ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਉਹ ਵਿਆਹ ਸਿਰਫ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਕੇ ਕਿੱਕਰ ਦੇ ਜਾਤੂ ਦੇ ਲੜ ਕੂੜ ਦੀ ਛਿਟੀ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਪਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਗਿੱਠ ਉਚੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੁੜੀ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੀ ਕਿ ਜਿਸ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਅੱਠ ਪਾਸ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਸੋਲਾਂ ਪਾਸ ਹਾਂ, ਦੂਟੋਂ ਦੂਟੀ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਦਿਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਇਹ ਸੋਚਣ ਦਾ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਗਵਾਲੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਚਾ ਉੱਚਾ ਹੋ ਹੋ ਤੁਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਾਲਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਕੁੜੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੋਟ ਵਾਲੇ ਪਤੀ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਨਾ ਜਾਣਦੀ ਹੋਈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਇਥੇ ਤਾਂ ਕੰਮ ਕਰੇ ਬਿਨਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬੋਝੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਬੇਰੀ ਤੌੜਨ, ਬਰਾਕਲੀ ਗੁੱਡਣ ਜਾਂ ਸਪਰਾਉਟ ਤੌੜਨ ਲਾ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦੇ ਵਿਚ ਐਮ. ਏ. ਪਾਸ ਕੁੜੀ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿਚ ਬੇਰੀ ਤੌੜਨ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਭੀਆ ਬੇਨੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੁਖ ਭਰੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਪੂ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਕੁੜਮਾਂ ਨੇ ਬੇਰੀ ਤੌੜਨ ਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ ਡਾਲਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਸਮਝ ਕੇ ਹੀ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਹਨ੍ਹੇਰਾ ਮਾਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐ, ਬਾਪ ਜੇ ਮੈਂ ਬੇਰੀਆਂ ਹੀ ਚੁਗਣੀਆਂ ਸੀ ਜਾਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿਚ ਧੱਕੇ ਖਾਣੇ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਐਮ. ਏ. ਪਾਸ ਕਰਾਕੇ ਕੀ ਲੈਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਮੈਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੀ ਚੰਗੀ ਸੀ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਇਤਨਾ ਖਰਚ ਭੀ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਧੀ ਦੀ ਚਿਨੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਬਾਪ ਜਿਥੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਗਿੱਠ ਉੱਚਾ ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਧੁਸ ਗਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਹੇੜ ਬਾਰੇ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੋਭੀ ਲਾਲਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲੋਂ ਡਾਲਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਈ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀਅਤ ਦੱਸਿਆ ਕਰਨ; ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਅੱਠ ਦਸ ਪੜ੍ਹੇ ਬਾਈ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਐਮ. ਏ. ਪਾਸ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਰਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਚੰਗਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਕੁ ਜਿੰਨੀ ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ ਕੁੜੀ ਹੀ ਲਿਆਉਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਧੀਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਤਾਵੇ ਅਤੇ ਖੋਜਲ ਖੁਆਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਏਗਾ।

ਪਰੇਸ ਰਲੀਜ਼

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਠਵਾਲ ਹੈ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸੇ ਭੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੁਠਾ ਪ੍ਰਧਾਨ introduce ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੀ. ਸੀ. ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ Society Act ਦੇ ਅਧੀਨ Victoria ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਠਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ Toronto Ontario ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਦੋਨੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਹਨ।

Indian National Overseas Congress B.C. ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਵੰਬਰ/1976 ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਸਨ ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਦ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ Business ਵਾਲੇ middle east ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ general election ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਹਾਰ ਗਈ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਭੀ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿਤਾ। ਮੈਂ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨਾਲ ਭੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੋਵੇ।

ਫਿਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਵਿਚ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਵਾਪਸ ਆਏ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ (ਭਾਵ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਠਵਾਲ) ਕਾਂਗਰਸ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਬਾਦ ਅਸੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਚ ਸ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਲੋਂ High Commissioner of India ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ। ਅਤੇ Overseas Congress ਨੂੰ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਵਿਖੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਇਆ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਤਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ।

ਪਿਛੋਂ ਜਿਹੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ Indo Canadian Times ਨੂੰ ਬੜੇ (Baseless) ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਬਿਆਨ ਦਿਤੇ ਸਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪਾਸ ਕੋਈ Authority ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ। ਇਸ ਨੇ East West News ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦਿਤੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਨਾਮ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋਛੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। East West News ਵਲੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਬੇ-ਬੁਨਿਆਦ ਬਿਆਨਾਂ ਉਪਰ ਬੜੀ ਸਖਤ ਸ਼ਕਾਇਤ ਆਈ ਹੈ

Overseas Congress ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਭੀ ਇਸ ਦੇ ਖਾਹ ਮਖਾਹ ਉਪਰ ਬੜੇ ਨਰਾਜ਼ ਹਨ। ਮੈਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਣ ਨਹੀਂ ਤਾਂ Overseas Congress ਜਲਦੀ ਹੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਪਰ Disciplinary action ਲਵੇਗੀ।

ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਠਵਾਲ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਬੀ. ਸੀ.

GANESH JEWELLERS

6570 MAIN STREET VANCOUVER, B.C.

Ph.: 321-1994

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਸੁਨਿਆਰੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਖੁਲ੍ਹ ਗਈ

ਜਿਥੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਣੇ ਬਣਾਏ ਗਹਿਣੇ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਮਿਲ ਸਕਣਗੇ

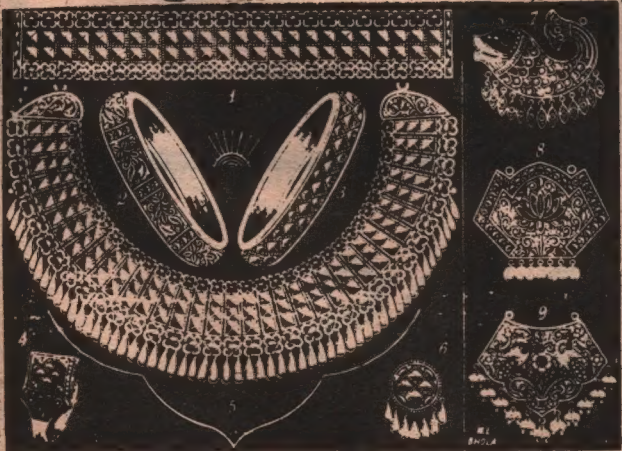
ਮਨ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਧੀਆ, ਸੁੰਦਰ, ਨਵੇਂ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਬਣਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਤੇ ਵਾਹਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਰੇਟ ਵਾਜਬ ਹੋਣਗੇ।

ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨ

ਦੂਸਰੀ ਦੁਕਾਨ :

5081 Victoria Dr.
Vancouver, B.C. V5P 3T9

Phone. 321-1315

ਨਾ ਫੂਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ
ਨਾ ਫੇਰੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ

ਕੰਮ ਵਾਹਦੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਲੌਂਗ ਵੀਕਇੰਡ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੇਲ

ਸੇਲ 28 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ 15 ਅਗਸਤ ਤੱਕ

Red Rose Tea ਲਾਲ ਗੁਲਾਬ ਚਾਹਪੱਤੀ 3.89 (120)	Milk ਦੁੱਧ 4 ਲੀਟਰ 3.59	Pachranga Achar ਪਚਰੰਗਾਂ ਅਚਾਰ 1.49	Shona Saag ਸ਼ੋਹਨਾ ਸਾਗ 2/99¢
Vegetable ਵੈਜੀਟੇਬਲ ਤੇਲ 14.89 16 ਲੀਟਰ	Vegetable Oil ਵੈਜੀਟੇਬਲ ਤੇਲ 2.99 3 ਲੀਟਰ	Basmati Rice ਬਾਸਮਤੀ ਚੌਲ 69¢ lb.	Corn ' Mutton ਕੌਰਨ ਮਟਨ 1.79
Cauliflower, Turnips, Carrots Achar ਗੋਭੀ, ਸ਼ਲਗਮ, ਗਾਜਰਾਂ ਦਾ ਅਚਾਰ 2.99 750 ml.	Almond ਬਦਾਮ 4 ਪੌਂਡ 7.99	Green Lentils , Moongi, Red Lentils, Beans Black Chana, Manh ਲਾਲ ਮਸਰ ਮੁੰਗੀ ਰਾਜ ਮਾਂਹ ਕਾਲੇ ਛੋਲੇ ਮਾਂਹ ਹਰੇ ਮਸਰ 49¢ lb.	Hot chilly powder, Haldi, Whole Dhaniya ਲਾਲ ਮਿਰਚ ਪੀਸੀ ਹੋਈ ਹਲਦੀ ਸਾਬਤ ਧਨੀਆ 49¢ lb.
Farin Roti Atta ਫਰੀਨ ਰੋਟੀ ਆਟਾ ਡਬਲ 8.97	Rooh Afza ਰੂਹ ਅਫਜ਼ਾ ਸ਼ਰਬਤ 4.99	Robinhood Maida ਰੌਬਨਹੁਡ ਮੈਦਾ 5.69 10kg.	Brook Bond Tea (Indian) ਬਰੁਕ ਬੌਂਡ ਚਾਹਪੱਤੀ (ਭਾਰਤੀ) 1.99 250g

AMBIKA FOODS

5125 Victoria Drive, Vancouver

PHONE: 327—0295

ਦੁਚਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੁਚਰ

“ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਮਰਹੂਮ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤਬਦੀਲ ਕਰਵਾ ਲਈ ਸੀ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਯਕੀਨ ਕਰੀਏ ਕਿ ਉਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਫਾਈਲ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਕਤ ਜਦ ਫਾਈਲ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਏਗੀ ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਭੇਜਾਂਗੇ।”

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਰਮ ਕੌਰ ਵਿਧਵਾ ਸ. ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ‘ਜੋਸ਼’ ਨੂੰ ਜੋਸ਼ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਦਿਤੀ ਅਰਜੀ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਉਪਰੋਕਤ ਜਵਾਬ ਹੈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ।

ਸ਼੍ਰੀ ਜੋਸ਼ ਫਰੀਡਮ ਫਾਈਟਰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਕਰਵਾ ਲਈ ਸੀ। ਜੁਲਾਈ 82 ਵਿਚ ਉਹ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਏ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿਤੀ ਜੋ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਉਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹਕਦਾਰ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਏ. ਜੀ. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਸ਼੍ਰੀ ਜੋਸ਼ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਚੇਤਨਾਪੁਰਾ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਤੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਕ ਪਾਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਪਰ ਦੋਰ ਦਾ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੱਲ ਇੰਝ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਐਮ ਐਲ ਏ ਅਤੇ ਭੂਤਪੁਰਕ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਸ੍ਰ. ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜਸੋਵਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚੋਲਾਗੀਰੀ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਰਜ਼ਾਮਤ ਕਰ ਲੈਣ ਕਿ ਅੰਦੋਲਨ ਛੱਡ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੇਣ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਮਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰੋ — ਬਹੁਗੁਣਾ

ਸ਼੍ਰੀ ਹੇਮਵਤੀ ਨੰਦਨ ਬਹੁਗੁਣਾ ਨੇ ਪਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਹਿੰਸਾ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਬਹੁਗੁਣਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਵੀ ਫੋਤੀ ਹਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ। ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਪਕੀ ਰਾਏ ਰਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਬਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹੱਥ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਮਾਮਲਾ ਅਮਰੀਕੀ ਬਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਜਾਰਜ ਬੁਲਜ਼ ਕੋਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ। ਜਦ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨ ਹੋਏ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦੌਰੇ ਉੱਤੇ ਆਏ ਸਨ।

ਨਿਹੰਗ ਛਾਉਣੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਸਲਾ

ਐਸ. ਐਸ. ਪੀ. ਸ੍ਰ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਸ ਅਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਨੇ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਵਿੱਚ 2 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਨਿਹੰਗਾਂ ਨਾਲ 3 ਘੰਟੇ ਦੇ ਲੰਮੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਰਾਈਫਲ ਦੇ 131 ਰੌਂਦ 11 ਗੋਲੀਆਂ ਗੋਲਵਾਰ ਦੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ। ਛਾਉਣੀ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਿਚ 1 ਫੌਜੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਾਈਫਲ 12 ਬੋਰ ਦੀ ਇਕ ਨਾਲੀ ਗੰਨ, 1 ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਟੋਨ ਗੰਨ 32 ਬੋਰ ਦਾ ਗੋਲਵਾਰ 1 ਬਾਰਾਂ ਬੋਰ ਦਾ ਦੇਸੀ ਪਸਤੌਲ ਇਕ ਹੋਂਡਾ ਗਰਨੇਡ ਪਿਨ 25 ਅਣਚੱਲੇ ਤੇ 19 ਖਾਲੀ, 7 ਬਰਫੇ, 14 ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਹਥਿਆਰ ਫੜੇ ਹਨ।

ਗੱਡੀ ਉਲਟਾਉਣ

ਦਾ ਯਤਨ ਨਾਕਾਮ

ਫਗਵਾੜਾ — ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕਿਸੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਰੇਲ ਦੀ ਪਟੜੀ ਉੱਪਰ ਪੱਥਰ ਮਾਰ ਕੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸਰਹੰਦ ਟਰੇਨ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਕੰਧਾਰੀ ਕਲਾਂ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਗੇ ਵਾਪਰੀ। ਟਰੇਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਦੇਖ ਲਿਆ ਅਤੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਬਰੇਕਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਟਰੇਨ ਰੋਕ ਲਈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਔਰੰਗ-ਜ਼ੇਬ ਵਰਗਾ ਕਿਹਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਸਪਿਸ਼)—“ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਆਚਰਣ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਉੱਪਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਾਕਤਵਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਦੇਂਦਾ ਸੀ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਵੀ ਉਹੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ‘ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ’ ਲੀਡਰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ।” ਇਹ ਦੋਸ਼ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਨਾਹਰ ਨੇ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਈ ਸਾਲ ਬੰਗਾਲ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਖੜਕਤਾ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਸੂਰਕ ਦੇ ਉਪ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਜ ਕਲ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਸੰਨਿਆਸ ਲਿਆ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਖੋਹ ਕੇ ਦੌੜ ਗਏ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਯੂ ਐਨ. ਆਈ.)— ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਇਲਾਕੇ ਕਰਮੇ ਭਿੰਡੀ ਵਿਚ ਇਕ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲੋਂ ਲਗਪਗ 25000 ਰੁਪਏ ਲੁੱਟ ਲਏ ਗਏ, ਇਥੇ ਪੁਲੀਸ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਰੁਪਈਆਂ ਵਾਲਾ ਝੱਲਾ ਖੋਹ ਕੇ ਦੌੜ ਗਏ।

4 ਸਮਗਲਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ (ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ.) ਬੀ. ਐਸ ਐਫ. ਨੇ ਸਰਹੱਦ ਤੇ ਸਥਿਤ ਸ਼ਾਦਪੁਰ ਪਿੰਡ ਨੇੜੇ ਚਾਰ ਸਮਗਲਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਵਿਸ਼ਕੀ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਰਾਬ ਦੀਆਂ 13 ਬੋਰਡਾਂ ਅਤੇ 15 ਕਿਲੋ ਅਫੀਮ ਬਰਾਬਦ ਕੀਤੀ। ਕਮਾਂਡੇਂਟ ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ. ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਥੇ ਬਰਾਬ ਦੀਆਂ ਬੋਰਡਾਂ ਵੇਚਦੇ ਸਨ।

ਜੀਵਨ ਅੰਦਰ ਜੇ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਹਾਸਾ ਅਤੇ ਵਿਅੰਗ, ਹਰ ਬੰਦੇ ਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕਾਫੀਆ ਤੰਗ।

ਦੁਰਗਿਆਨਾ ਮੰਦਰ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਨੂੰ ਉਡਾ ਦੇਣ ਦੀ ਧਮਕੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਇਕ ਖਤ ਰਾਹੀਂ ਦੁਰਗਿਆਨਾ ਮੰਦਰ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਧਮਕੀ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਮੰਦਰ ‘ਦੁਰਗਿਆਨਾ’ ਨੂੰ ਬੰਬਾਂ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਖਤ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਸਖਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੇਵਲ ਇਹੀ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਤ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਵਲੋਂ ਹੈ। ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜਿੰਦਾਬਾਦ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਵੀ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਹਨ।

“ਭਰਾ ਜੀ ! ਮੇਰਾ ਤਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਲੈਣ ਦਿੰਦੇ”

ਬਲਾਚੈਰ ਲਾਗੇ ਪਿੰਡ ਖਰੋਡ ਦਾ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੁਆਂਢ ਦੀ ਇਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਦੀ ਬਰਾਤ ਵੀ ਉਸੇ ਦਿਨ ਜਾਣੀ ਸੀ ਪਰ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੀ ਆਸ਼ਕੀ ਦੇ ਸਦਕੇ ਛੋਟੇ ਵੀਰ ਦੀ ਜੰਨ ਨਾ ਚੜ੍ਹ ਸਕੀ ਵਿਚਾਰਾ ਤੜਫ ਤੜਫ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ “ਭਰਾ ਜੀ ! ਮੇਰਾ ਤਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਲੈਣ ਦਿੰਦੇ।”

ਟਾਲਿਆਂ ਮੌਤ ਨਾ ਟਲੀ

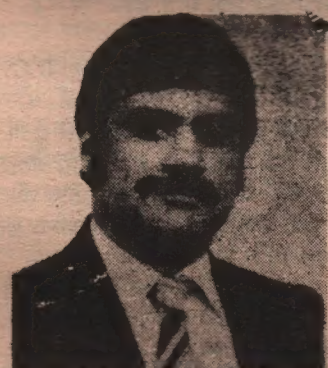
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੁਨਾਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਾਮਨਾਸਾ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਵਾਰ ਦੇ ਸਤ ਜੀਅ ਛੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਸਿਰ ਤੇ ਘੁਕਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਮੋੜਦੇ ਰਹੇ। ਬਚਾਅ ਦੇ ਐਨ ਨੇੜੇ ਆ ਕੇ ਜਿਤ ਮੌਤ ਦੀ ਹੀ ਹੋਈ ਜੁਨ ਦੇ ਹੜਾਂ ਕਾਰਨ ਇਸ ਪ੍ਰਵਾਰ ਨੇ ਇਕ ਰੁਖ ਉਤੇ ਪਨਾਹ ਲਈ ਛੇ ਦਿਨ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਮੌਤ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਰਹੇ ਅਖੀਰ ਜਦ ਬਚਾਉ ਕਿਸ਼ਤੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਲੈ ਗਈ ਤਾਂ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਇਕ ਖੰਭੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਕੇ ਬੇੜੀ ਉਲਟ ਗਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਦੇ ਸਤ ਜੀਅ ਮੌਤ ਨੇ ਨਿਗਲ ਲਏ ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਹੀ ਬਚ ਸਕੇ।

ਏਸ਼ੀਅਨ ਖੇਲਾਂ ਦੇ ਉਘੇ ਭਾਰਤੀ ਖਿਲਾਰੀਆਂ ਨੂੰ “ਪਦਮਾ ਸ਼੍ਰੀ”

ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚਾਰ ਸਿਰ ਕੱਢ ਖਿਲਾਰੀਆਂ ਨੂੰ “ਪਦਮਾ ਸ਼੍ਰੀ” ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਹੈ ਇਹ ਹਨ— ਗੀਤਾ ਚਤੁਰਸ਼ੀ ਜਿਸ ਨੇ 800 ਅਤੇ 1500 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੌੜਾਂ ਵਿਚ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਮੈਡਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਨੇ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਦਾ ਤਗਮਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੌਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਕਸਿੰਗ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਵਿਚ ਤਰਤੀਬ ਵਾਰ ਸੋਨੇ ਦਾ ਤਗਮਾ ਜਿਤਿਆ।

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੌਟਰੀ ਪਬਲਿਕ

ਬੀ. ਏ. ਐਲ. ਐਲ. ਬੀ (ਪੀ.ਯੂ.)

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ B.A.L.L.B. (Pb.U.)
(ਸਾਬਕਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈਕੋਰਟ)

- ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਨੌਟਰੀ ਪਬਲਿਕ ਦੇ ਆਮ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ:—
- ਘਰ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ੀਦਣ, ਵੇਚਣ ਲਈ ਜਾਂ ਮੋਰਗੇਜ਼ ਲੈਣ, ਦੇਣ ਜਾਂ ਕੈਂਸਲ ਕਰਨੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾਉਣੀ
  - ਵਸੀਅਤ, ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮੇ, ਐਡੀਭੇਵਿਟ, ਡੈਕਲਾਰੇਸ਼ਨ, ਐਗਰੀਮੈਂਟ, ਬਾਰਰਾਂ ਆਦਿ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਲਈ “ਰਾਹਦਾਰੀ”
  - ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ

ਅਤੇ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ

ਦੇ ਆਮ ਮਸਲੇ ਤੇ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕੇਸ ਲੜਨ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਯੋਗ ਸਹਾਇਤਾ

7-4857 Kingsway (Opp. Sears) Burnaby, B.C. V5H 2C8

PHONE—Off. 433-8366

Res. 324-4160

ਸਮਾਂ : ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ (ਦਫਤਰ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ)

WILL WHEATON

PONTIAC BUICK GMC LTD.

325-12th St.

NEW WESTMINSTER
FOR

New and used cars, station wagons, new & used truck, van and 4x4 jimmy....for all your driving needs....your well known professional salesman

Kuldip S. Jhand
Grand Salesmaster

Ph. Bus.526-2781 Res.524-4137

Pager 687-7711 #7610

ਸ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਪੋਰਟਸ ਮੰਤਰੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ

ਸ. ਉਮਰਾਓ, ਸ. ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ

ਸ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ. ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬੀ ਇੰਡੀਆ ਮਾਰਕਿਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਇਕੱਤਰਤਾ ਸਕੱਤਰ ਵਲੋਂ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦਸਦਿਆਂ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਇੰਡੀਆ ਮਾਰਕਿਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਪ੍ਰੀਤੀ ਤੇਜਨ ਤੇ ਨਿਮਤਰਨ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੜੀ ਹੀ ਸੋਹਣਾ ਸੁਭਾਗ ਸਮਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਪਤਨੀਆਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹਰ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਵਲੋਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਗ ਲੈ ਸਕਣਗੇ। ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਜੋ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਦੇਸ਼ਤ ਅਥਵਾ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਵੀ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁਪਤਨੀ ਨਾ ਆ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਮੇਲ ਕੇਵਲ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਵੀ ਸੁਭਾਗ ਮਿਲੇਗਾ।

ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਤਿਥੀ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਥਾਉਂ ਨੋਟ ਕਰ ਲਵੋ
ਬੁਧਵਾਰ — 3 ਅਗਸਤ 1983 ਸ਼ਾਮ ਦੇ 8 ਵਜੇ
ਥਾਂ — ਰਾਗਾ ਰੇਸਟੋਰੈਂਟ

1177 W. Broadway, Vancouver, B.C.

ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਬਾਰ ਤੋਂ ਇਕ ਡਰਿੰਕ ਲਈ ਫਰੀ ਕੂਪਨ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੇਂਟਰ ਡਰਿੰਕਸ ਲਈ ਕੋਈ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵੈਜੀਟੇਰੀਅਨ ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਸੁਮੇਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕਿਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਵੇਰ ਜ਼ਰੂਰ ਇਕੱਠਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਾਂਗਾ।

ਐਮ. ਆਰ ਸੁਵਾਲੀ
ਸਕੱਤਰ।

ਜਥਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ — ਸੋਮਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ 22 ਸੌ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਇਕ ਜਥੇ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਸਥਾਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਇਕ ਹਫਤੇ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਕਰ ਰਹੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਦੀ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਦ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਚੁਹੇ ਵੀ ਖੁਰਾਕ

ਪਟਿਆਲਾ, (ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ.) ਬਿਹਾਰ ਤੋਂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬੁਹਿਆ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅੱਤ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੰਗਾਲ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬੁਹੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹਰ ਸਾਲ 5500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਡੱਡੂ ਤੇ ਹੋਰ ਕੀਤੇ ਖਾਣੇ ਦੀ ਆਈ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਕਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਦਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਖਲੀਫਾਵਾਲਾ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਪੂਰਬੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਚੁਹੇ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਚੁਹੇ ਖਾਣ ਡੱਡੂ ਨਹੀਂ ਖਾਏ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਭਾਲੇ ਬਿਹਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਤ ਦੇ ਕਰੀਬ ਖੇਤਰਾਂ ਵਧੇਰੇ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਚੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਪਰ ਉਸਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਪੂਰਬੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਚੁਹੇ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਚੁਹੇ ਖਾਣ ਡੱਡੂ ਨਹੀਂ ਖਾਏ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਭਾਲੇ ਬਿਹਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਤ ਦੇ ਕਰੀਬ ਖੇਤਰਾਂ ਵਧੇਰੇ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਚੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਪ

ਤਨੀ : ਕਲ ਰਾਤ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਗਹਿ-
ਇਆਂ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦੁਕਾਨ ਦੇਖੀ।

ਪਤੀ : ਅੱਛਾ, ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਸੁਪਨਾ ਹੀ ਸੀ।

ਪਤਨੀ : ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਨਾ ਸਮ-
ਝਿਆ, ਪਰ ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ
ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਕ ਨੈਕਲਿਸ ਖਰੀਦਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ
ਸਮਝ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਸਚਮੁਚ ਸੁਪਨਾ ਸੀ।

ਜ

ਨ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ
ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ : 'ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੀ,
ਤੁਹਾਡਾ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਦਸ ਸਾਲ ਦਾ ਹੈ, ਦੂਜਾ
ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦਾ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ
ਤੁਹਾਡੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਮਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਲ ਹੋ ਚੁਕੇ ਨੇ,
ਫਿਰ ਇਹ ਬਚਾ ਕਿਥੋਂ ਆਇਆ ?'

ਔਰਤ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਉਤਰ ਦਿਤਾ : 'ਮੌਰ,
ਮੈਂ ਤਾਂ ਗਿੰਦਾ ਹਾਂ।'

ਦਹੇਤੂ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਪੁਲਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਮੁਕੱਰੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਤਰ ਪ੍ਰੇਰਕ) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖਬਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਚਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਹੇਤੂ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

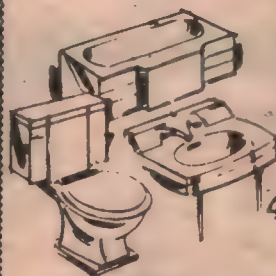
ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਇਹ ਖਬਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੋਲ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ।

DO YOU NEED PLUMBING OR
ELECTRICAL SUPPLIES AND SERVICE FOR
NEW HOMES OR FOR RENOVATIONS

WE DO NEW HOME PLUMBING ALSO
CONTACT:

PAUL'S
PLUMBING &
ELECTRICAL
SUPPLY

4774 Main Street, (At 32nd.)
Vancouver, B.C.

PH: 872-3118 (Supply)
872-7227 (Service)

"Free customer parking at rear" OPEN SUNDAYS

JIM PATTISON
ON MAIN
SERVICE AFTER
SALE

PARLAD GILL

BUS. 879-4233 3434 MAIN ST. VANCOUVER, B.C. RES. 435-1834

ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬਰਸੀ ਤੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਜਦੋਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਆਏ !

ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਸਟਰ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੜਾਈ 1919 ਤੋਂ 1926 ਤਕ ਲੜੀ ਗਈ। ਉਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਅਕਾਲੀ ਤਹਿਰੀਕ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਹਿਰੀਕ ਦਾ ਇਕ ਅੰਗ ਅਕਾਲੀ ਤਹਿਰੀਕ ਭੀ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬੜੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ' ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਭੀ ਪਾਇਆ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਰਹੇ। ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਫਲਸਫੇ ਵਿਚ ਪਛਾਣੀ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਖਿਆਲ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਖੜੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਤਾਣ ਲਾਇਆ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਖੜੀ ਦੇ ਉਘੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਭੀ ਲਿਖਿਆ। ਉਂੀ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਅਗਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਹਨ।

1973 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦਾ ਮਕਸਦ 'ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਕਾਮਾ ਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਜਹਾਜ਼' ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਣ ਲਈ ਮਟੀਗੇਅਲ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਜੋ ਮਟੀਗੇਅਲ ਉਹ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਇਥੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ ਉਸਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਹਨ।

1. Tragedy of the Koma Gata Maru ;
2. A short History of the Hindustan Ghadar Partv . 6
3. The hadarities, part in the freedom struggle of India up to 1947.

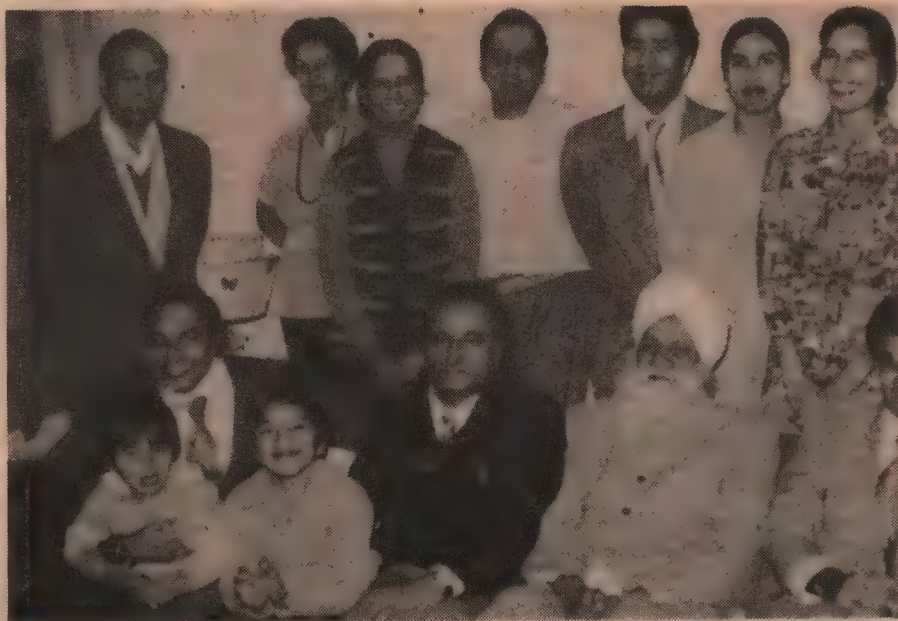
ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਰਚ ਬੀਬੀ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਦਿਲੋਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਪੁਤਰੀ ਪੋ. ਆਸ਼ਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਿਮੇ ਲਿਆ ਸੀ। ਬੀਬੀ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਸ: ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੁਰਸਿੰਘ ਦੀ ਲੜਕੀ ਹੈ। ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵੈਨਕੂਵਰ ਠਹਿਰੇ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ (ਗੇਸ ਸਟਰੀਟ) ਦੇ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੋਹਲ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਕਰਨ ਆਉਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅੱਜ ਜ਼ਰੂਰ ਆਵੀਂ, ਤੇਰੀ ਡੀਊਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਤੁਅਰਫ਼ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਹੈ।" ਮੈਂ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਵਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

ਜੋਸ਼ ਹੋਰਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਡਾ ਵੱਡਾ ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿਤੀ। ਫੇਰ ਇਥੋਂ ਜਾਕੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਤੇ ਇਥੇ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਉਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ।

ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਟੇਜ ਦੇ ਲਾਗੇ ਬੈਠ ਗਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਥੇ ਠਹਿਰੇ ਹੋ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਉਤਰ ਵਿਚ ਆਖਿਆ, "ਹਾਲੇ ਤਕ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ।" ਮੈਂ ਫਿਰ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ "ਮੈਂ ਕੁਝ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵਾਂ ਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹਾਂ।" ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਇਥੋਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖਣ ਲਈ ਮੈਟਰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਵਕਤ ਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੇ ਬੀਬੀ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਆਪ ਦੇ ਪਾਸ ਠਹਿਰ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਬੀਬੀ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਪਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਲਵੋ।" ਅਸੀਂ ਘਰ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਥੇ ਬੈਠਣਾ ਨਹੀਂ ਚਲੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ।

ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਪਬਲਿਕ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵੈਨਕੂਵਰ ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਤਕਰੀਬਨ ਛੇ ਸੌ ਘੰਟੇ ਰਹੇ। ਜੋਸ਼ ਹੁਣਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅਖਬਾਰ ਵੇਖੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਕ ਜੁੱਦੀ ਵਾਈਲ ਹੋ ਉਹ ਵੇਖੀ। ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੇਖੀਆਂ। ਜਿਹੜਾ ਮੈਟਰ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਪਰਲਾਦ ਗਿੱਲ ਤੇ ਮੈਂ Xerox ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਸਾਂ। ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਇਨਚਾਰਜ ਨੂੰ ਆਖਿਆ। ਇਨਚਾਰਜ ਨੇ ਫੁਨ ਤੇ ਇਕ ਫੋਟੋਗਰਾਫਿਕ ਨੂੰ ਸੌਂਦ ਕੇ ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਆਰਡਰ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਨਾਰਥ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਉਸ ਫੋਟੋਗਰਾਫਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮੈਟਰ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਬਾਬਾ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਡਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪੋਤਿਆਂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਗਏ। ਇਕ ਦਿਨ ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਘਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਗਏ।

ਦੋ ਦਿਨ City Archives Vancouver ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਕੋਹਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਪਰਲਾਦ ਗਿੱਲ ਤੇ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਾਂਗਰਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਸ਼ੀਡਾ ਤੇ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਆਰਕਾਈਵਜ ਵਿਚ Steunes ਦੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ 'Komagata Maru' ਦੀ ਇਕ ਵਾਈਲ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ xerox ਕਰ ਲਈ। ਸਟੀਵਨ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਉਹ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਹ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇਨਚਾਰਜ ਸੀ। Komagata Maru ਵਾਰੇ ਉਸਦੀ ਨਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤੀ ਦੀ ਗੋਪੇਰਤ ਦਰਜ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪਖ, ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗਲਬਾਤ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਤੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗਲਬਾਤ ਤੇ ਜਿਨੀ ਪਤਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਨੇ ਦਿਨ ਉਹ ਇਥੇ ਰਹੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜੀਵਨ ਵਾਰੇ ਵੀ ਦਸਦੇ ਰਹੇ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁਛਦੇ ਰਹੇ।

ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਜੋਸ਼ ਸੋਹਣ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ, ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਰਵਾਰ ਨਾਲ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ।

ਇਕ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਫੇਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਰਹੇ ਹੋ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਸੀ —

"ਅਕਾਲੀ ਤਹਿਰੀਕ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਹਿਰੀਕ ਦਾ ਅੰਗ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਖਲਾਫ਼ ਕਈ ਮੋਰਚੇ ਲੜ ਕੇ ਕਈ ਜਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣੇ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਮੁਖ ਮੰਤਵ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਤਹਿਰੀਕ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪਰੇਰਿਆ। ਵੱਡੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ' ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮੁਖ ਟੀਚਾ ਸੀ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜੰਮ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਪਾਉਣਾ ਮੈਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਗਦਾਰੀ ਨਰਜ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੋ ਡੁਰਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਭੁਲ ਗਈ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਵਿਸਰ ਗਈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਿਚ ਜਨ ਸਾਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਚਾਨਣ ਦਿਸਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਬਣ ਗਿਆ।

ਇਕ ਦਿਨ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸੀ ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਡਾਂਗੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਦੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਖਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਤਾਂ ਡਾਂਗੇ ਦੀ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਦੀ ਬੜੀ ਚਰਚਾ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਛਾਣ ਬੀਟ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ।

ਕੀ ਬਣਿਆ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਬੜੀ ਲੰਬੀ ਚੌੜੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਕ ਰਵਾਜ ਜਿਹਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਨਾਸਤਿਕ, ਧਰਮ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਦਾ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਨੇ ਇਕ ਲੇਖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖਕੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਛਪਦੇ ਰਸਾਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਰਸਾਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਲੇਖ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਉਹ ਲੇਖ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖ ਕੇ ਹੋਰ ਰਸਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਤੇ ਇਕ ਕਾਪੀ ਨਨਕਾਣੇ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਰਸਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜ ਦਿਤੀ ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਰਸਾਲੇ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਲੇਖ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਸਾਲੇ ਵਿਚ ਛਪ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਗੱਲ ਕੀ ਸੀ ਨਨਕਾਣੇ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਸਾਲੇ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨੇ 'ਜੰਗ ਨਾਮੇ' ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਧਰੋਹੀ ਹੋ, ਨਾਸਤਿਕ ਹੋ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਇਸਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਾ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵਿਚੋਂ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮਤੇ ਪਾਸ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ।

ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਜੋਸ਼ਾ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਪਰਚਾਰ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਭੰਡੀ ਪਰਚਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲਿਖੇ ਲੇਖ ਸਕੂਲਾਂ ਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਸ ਭੱਦਰ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਜਿਸਨੇ ਪਰਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਕੀ ਚੱਕਰ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ 'ਅਤੇ ਸੋ ਝੜੇ।'

ਜੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਵਿਚ ਮਤ ਭੇਦ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਖਣਗੇ ਉਹ ਗਦਾਰ ਹੈ, ਪੁਲਸ ਦਾ ਟਾਉਟ ਹੈ, ਬੁਰਜਵਾ ਮਨਟੋਲੀ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਤੇ ਪਲਦਾ ਹੈ ਆਦਿ ਆਦਿ।

ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹਨ ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਲਿਖਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਛੇਆਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ, ਸੁਣਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਹੁਤ ਨੇਮਬੰਦ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀਅਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਪੁਸ਼ਟ ਯੋਗ ਮਨੁੱਖ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੜੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਨਿਬਕਾਮ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਪਰਨਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸੋਹਣ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਸਕਰੂਲਰੀ

ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ 29 ਜੁਲਾਈ 1982 ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਸਨ। ਜੋਸ਼ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਚੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇਸ਼, ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਅਰਪਤ ਰਹੀ। ਸ. ਜੋਸ਼ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚਿਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ ਤੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਘੋਲ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਸਦਾ ਲਈ ਅਮਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬਰਸੀ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਿਰ ਝੁਕਾਂਦੇ ਹਾਂ।

(ਹੇਠਾਂ ਅਸੀਂ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਆਖਰੀ ਚਿੱਠੀ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਟਰਸਟ ਦਾ ਮਨਜੀਤ ਮੇਮੋਰੀਅਲ ਐਵਾਰਡ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਇਸਤਰੀ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਵੀ ਜੂਝ ਦੇ ਰਹੇ)

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ
143606 (pm)
Punjab India
23.6.82
ਪਿਆਰ ਗੁਰਚਰਨ ਭਾਈ,
ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਵਾਰੇ ਇਸ਼ਤ
ਸਭ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹੋਰਾਂ ਅਕਾਲੀ ਚਲਾਣੇ
ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਕੁਝ ਚਿੱਠੀਆਂ ਤੇ
ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ - ਛਪ ਗਿਆ ਹੈ।
ਮੈਂ 18 ਜੂਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਆ ਗਿਆ ਹਾਂ - ਏਕੇ
24 ਜੁਲਾਈ ਤਕ ਰਹਾਣਾ - ਜੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲਿਖੀ
ਪਤਾ ਦੇਵੋ ਕਰਨਾ
ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕੀ ਹੋ ਰੋਵੇਗਾ - ਉਸ ਤੇ
ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪੱਖਰ ਲਿਖਣਗੇ - ਉਸਨੂੰ ਨੂੰ ਕਿਹਾਤੋਂ
ਕਿ ਤੂੰ ਉਹੋ ਸ਼ਖ਼ਸ ਨੂੰ ਪੱਖਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ
ਸਮਾਜਿਕ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਭ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਉਤੇ
ਦੁੱਖ ਚੜ੍ਹਾਏਗਾ।
ਮੈਂ ਇਥੇ ਆਏ ਅਤੇ ਨਾ ਤੋਂ ਜਿਤਮੰਦ
ਤੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹਾਂ - ਸਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੋਚ ਸੁੱਚ
ਕਈ ਤੋਂ।
ਮੈਂ ਸੱਤਾਂ ਤੇ ਗੋਲਿਆਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ
ਤੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਫੁਟਕਲ ਖਾਣੀ ਕੌਸ਼ਲ ਕਰ
ਹਿਹਾ ਹਾਂ ਅੰਦਰਲਾ ਕਰਮ ਅੰਦਰਲਾ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ
ਲਈ ਭਿਜਵਾ ਦਿਤੀ ਤੂੰ।
ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕਮਨੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ।
ਤੁਹਾਡਾ
ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਟ੍ਰਸਟ (ਕੈਨੇਡਾ)

ਵਲੋਂ ਮਾਣ ਪੱਤਰ

(ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਕਾਰ ਸ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੂੰ 17 ਜੁਲਾਈ, 1983 ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ (ਕੈਨੇਡਾ) ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਟ੍ਰਸਟ (ਕੈਨੇਡਾ) ਵਲੋਂ ਮਾਣ ਪੱਤਰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ)

ਪਿਆਰੇ ਕੰਵਲ ਜੀ,

ਤੁਹਾਡੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰੀ ਸਮੇਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਮਾਣ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਮਾਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਪਿਛਾਅ ਵਿੱਚ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ 'ਪਾਲੀ' ਤੇ 'ਪੁਰਨਾਮਾ' ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਪੁਰਨਾਮਾ ਦੇ ਚੰਨ ਚਾਂਗ ਭਰਪੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲਕਾਰ ਦਾ ਰਾਹ ਅਪਣਾ ਕੇ 'ਰਾਤ ਵਾਕੀ' ਵਰਗੇ ਨਾਵਲ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਤੁਹਾਡੀ ਕਲਮ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਹੋ ਰਾਹੀਂ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿੱਚ ਫੌਜੀ ਕਿਸਾਨੀ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ ਲਈ 'ਰਾਤ' ਅਜੇ ਵੀ ਵਾਕੀ ਹੈ—ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਵਲ ਨੇ ਚੇਤਨਤਾ ਦੀਆਂ ਜੋ ਕਿਰਨਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਨੀ ਲੱਭਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ।

ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਘਾਟਣਾ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈ ਦੇ ਮੁੱਢੇ ਕੋਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਭਰਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਆਮ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹੋ। 'ਲਗੂ' ਦੀ ਲੋਅ' ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਕਥਾਕਾਰ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਅਣਖ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਤੇ ਫੌਜੀ ਗਿਰਾਨੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਵਿਚਕੀ। 'ਲਗੂ' ਦੀ ਲੋਅ' ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੰਧੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਅਨੰਦ ਘਟਨਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹਰ ਭਾਗ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਬਹੁਮੁੱਲਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਲੜੀ ਚੱਲਣ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਬਣਾਏ ਸਨ ਤੇ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਸੂਬਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵੱਡੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਭਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਹਿੱਸਾ ਉੱਥਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਜੋ ਪੱਕਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਸੁਝਾਅ ਲਈ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਲਾਖਿਅਤਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ।

ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਐਡਵੋਕੇਟ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹਿਤੀਯੋ ਸਭਰਗਵਾਸੀ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ, ਭਾ. ਜਸਵੰਤ ਗਿੱਲ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਵਿਰਲਿਆਨ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਵਿਖੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਾਉਣਾ ਤੇ ਪ੍ਰ. ਸਰਬਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਖੇ ਤੇ ਕਮਾਲ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੋਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਲਈ ਕਰਮਾਤੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਹਿੱਸਾ ਬਹੁਮੁੱਲਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਭਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਟ੍ਰਸਟ, ਵੁਡਬੀਓ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਦਭੁੱਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਸ. ਕੁਲਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੇਠੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੋਕ ਨਾਟਕਕਾਰ, ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਵੀ ਸਿੱਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ, ਸਿੱਖ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ, ਭਾ. ਜਗਰਾਭ, ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਧਨੀ ਏਵੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਪ੍ਰ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਅਦਾਰਾ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕਰਨਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਕ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੁੱਢਲਾ ਵਰਜ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪਿਆਰੇ ਕੰਵਲ ਜੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਇਨਾਮ ਲੇਖਕੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਰਥੇ ਦੀ ਭੈਣੀ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਸਮੁੱਚੀ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਰਥੇ ਜਾਂ ਮਰੂਹ ਨਾਲ ਜੋੜੇ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦੀ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਭੈਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

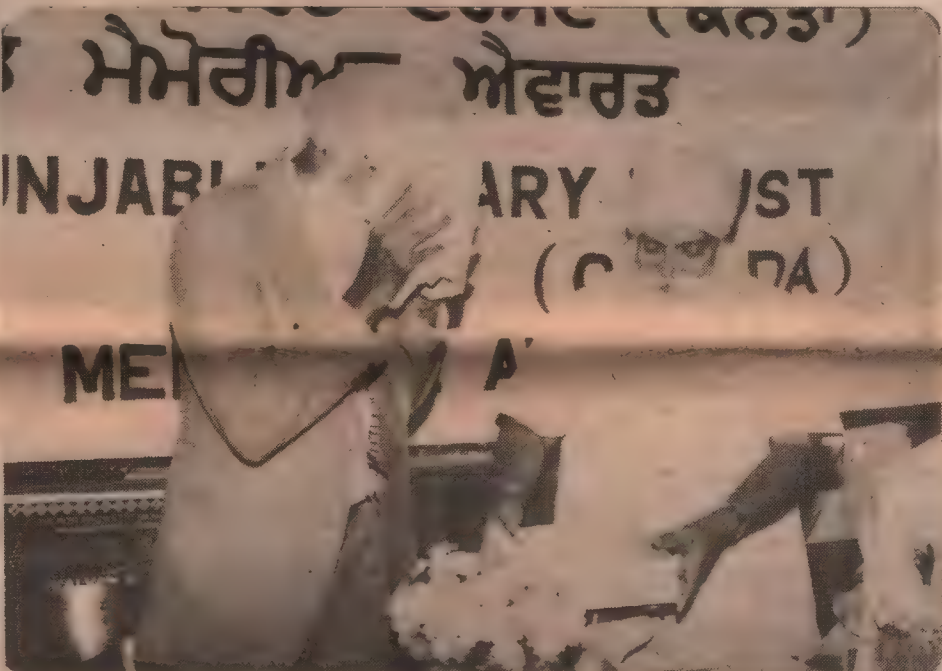
ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਟ੍ਰਸਟ ਵੁਡਬੀਓ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਹੱਡਲਾ ਤੁਸੀਂ ਮਾਰਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇ ਪਾਰ ਹੋ। ਸਾਡੀ ਆਖ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟ੍ਰਸਟ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਚੁਫੇਰੇ ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਭਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹ ਬਹੁ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਠਿਕਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅੱਜ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਟ੍ਰਸਟ (ਕੈਨੇਡਾ) ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਮੰਗਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵੇਰੀ ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋ ਤੁਹਾਡਾ ਭਰਪੂਰ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
ਧੰਨਵਾਦ ਸਾਹਿਬ।

ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕ,
ਸੋਭਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਟ੍ਰਸਟ (ਕੈਨੇਡਾ)

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਟ੍ਰਸਟ ਕੈਨੇਡਾ ਬਾਰੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ।

ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ, ਸ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੂੰ ਸਿਰੇਪਾ ਭੇਟ ਕਰ ਰਹੇ 'ਫੋਟੋ'—ਮਾਨ ਫੋਟੋ ਸਟੂਡੀਓ

ਪੰਜਾਬੀ ਇੰਡੀਆ ਮਾਰਕਿਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਸ. ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਟਰਸਟ ਵੁਡਬੀਓ ਲਈ ਕੰਵਲ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਚੈਕ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 'ਫੋਟੋ'—ਮਾਨ ਫੋਟੋ ਸਟੂਡੀਓ

ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਾਟਮੰਡਲੀ ਬ੍ਰਤਾਨੀਆਂ ਵਿਚ

ਸਾਊਥਾਲ — ਕਨੇਡਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਫਲ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਲੋਕ-ਨਾਟਕਕਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਨਾਟਕ ਮੰਡਲੀ ਸਮੇਤ 27 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ

ਬ੍ਰਤਾਨੀਆਂ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ (ਜੀ. ਬੀ.) ਦੇ ਸੱਦੇ ਉੱਤੇ ਆਈ ਇਹ ਨਾਟ ਮੰਡਲੀ ਬ੍ਰਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਰਮ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਹਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਸ. ਜਸਵੰਤ ਕੰਵਲ ਬਾਰੇ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ

ਡੇਲਟਾ-ਸਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ ਕੰਵਲ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 'ਫੋਟੋ'—ਮਾਨ ਫੋਟੋ ਸਟੂਡੀਓ

ਸ੍ਰ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ 'ਕੰਵਲ' ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲਿਸਟ ਦਾ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿੱਚ ਸੁਆਗਤ

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲਿਸਟ ਸ੍ਰ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ 'ਕੰਵਲ' ਨੂੰ ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਯੂ. ਕੇ. ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਦੌਰ ਤੇ ਹਨ। 17 ਜੁਲਾਈ 83 ਨੂੰ ਮੋਤੀ ਮਹਿਲ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਟਰਸਟ (ਕੈਨੇਡਾ) ਵਲੋਂ ਸੁਆਗਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਸਰੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਖਰਾਬ ਭਰੇ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਦ ਦੀ ਪਦਵੀ ਤੋਂ ਬੇਲਿਖਤ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਿਸਟ ਸ੍ਰ. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਕੰਵਲ' ਜੀ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਉਘੇੜਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਢੁਕੀਕੇ ਦੇ 'ਟਰਸਟ' ਲਈ ਪੂਰੇ ਤਨ ਮਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਜੁਟੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸ੍ਰ. ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਜੋ 'ਕੰਵਲ' ਜੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਕੰਵਲ' ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਰਸਤੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਵੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਪੁਸਤਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਫੋਟੋ ਹੀ ਫੋਰ 'ਮੋੜਾ' ਪਾਉਣਗੇ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਫੋਰ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਦੇ ਸਕਣਗੇ। 'ਮੋੜਾ' 'ਕੰਵਲ' ਜੀ ਦਾ ਨਵੀਨ ਨਾਵਲ ਵੀ ਹੈ। ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮ ਜਨਤਾ ਵਾਂਗੂ ਫੋਟੋ ਮੋਟੇ ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁਝ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਲਿਖੋ। ਅਜਮੇਰ ਰੋਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ੍ਰ. ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਣ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਅਗਲਾ ਨਾਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ 'ਕੰਵਲ' ਦਾ ਹੀ ਲਿਆ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੋਹਣ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੜੇ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ 'ਪੰਜਾਬੀ' ਸਿੱਖਾ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਲਗਨ ਲਗਾ ਦਿਤੀ ਬਲਕਿ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਵਲ ਖਿੱਚ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਅਮਰਜੀਤ ਸੂਰੀ ਨੇ ਬੇਲਿਖਤ 'ਜਸਵੰਤ ਕੰਵਲ' ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ 'ਦੇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ' ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਕਿਹਾ "ਲਹੂ ਦੀ ਲੋਅ" ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਦਾ 'ਕੰਵਲ' ਹੋਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਦਾ 'ਕੰਵਲ' 'ਹੋਰ' ਹੈ। ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵੀ ਮੰਗੇ।

ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ ਨੇ 'ਕੰਵਲ' ਜੀ ਦੇ ਸੁਆਗਤੀ ਐਡਰੈਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਨਾਵਲ ਦੀ ਕਲਾ ਹਾਲੇ ਖਲਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਟਕ ਰਹੀ ਸੀ 'ਕੰਵਲ' ਨੇ 'ਪਾਲੀ' ਅਤੇ 'ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ' ਲਿਖ ਕੇ ਨਾਵਲ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਦਾ ਚਾਨਣਾ ਖਿਲਾਰ ਦਿਤਾ। ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਹਾਲੇ ਵੀ 'ਰਾਤ ਬਾਕੀ' ਹੈ ਪਰ ਲੋਅ ਫੋਟੋ ਹੀ 'ਮੋੜਾ' ਪਾਏਗੀ। ਢੁਕੀਕੇ ਟਰਸਟ ਲਈ 'ਕੰਵਲ' ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਹੀ ਫਲ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਟਰਸਟ ਨੂੰ ਇਕ ਉੱਚੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਟਰਸਟ ਬਣਾ ਸਕੇ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕਲਸੀ, ਸੁਰਜੀਤ ਮਾਧੋਪੁਰੀ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਰਾਮੁਵਾਲੀਆ ਤੇ ਤੁਜਰੀ ਜਥੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਧੁਰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ 'ਕੰਵਲ' ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆ ਆਖਿਆ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰ. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮਾਣ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਸਿਰੋਪਾ 'ਕੰਵਲ' ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਤਰਸੇਮ ਪੁਰੇਵਾਲ ਐਡੀਟਰ ਦੇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬੀ ਇੰਡੀਅਨ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਨੇ ਵੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਲੋਂ 'ਕੰਵਲ' ਜੀ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਮਨੋਹਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਦੇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸ਼੍ਰੀ ਤਰਸੇਮ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੂੰ 'ਦੇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ' ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੀ ਵੀ ਵਧਾਈ ਦਿਤੀ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼੍ਰੀ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਨਾਲ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਵਧਦੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਪੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਹੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦਾ ਝੁੱਗਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ, ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ (ਸੰਪਾਦਕ ਤੇ ਮਾਲਕ 'ਦੇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ' ਲੰਡਨ) ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਜੁੜਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕਲਸੀ।
'ਫੋਟੋ'—ਮਾਨ ਫੋਟੋ ਸਟੂਡੀਓ

ਜਗਦੀਪ ਗਿੱਲ
ਇਹ ਜੋ ਸਖਸ਼ ਤਲੀ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਸੀਸ ਟਿਕਾਈ ਹੈ।
ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ ਸਜਦੇ ਮਾਰੂਥਲ ਦਾ ਰਾਹੀ ਹੈ ॥
ਖੁਦ ਹੀ ਤੇਜ਼ ਕਟਾਰੀ ਜਾਲਮ ਹੱਥ ਫੜਾਈ ਹੈ।
ਮਕਤਲ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਵੀ ਭਾਈ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹੀ ਹੈ ॥
ਜਾਲਮ ਦੇ ਸਾਹਵੇਂ ਵੀ ਉਸਦੇ ਧੋਣ ਝੁਕਾਈ ਨੀ।
ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਯਾਰੇ ਗ਼ੈਰਤ ਦਾ ਸ਼ੈਦਾਈ ਹੈ ॥

ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੇ ਸੰਗਲ ਇਹਦੇ ਗਲ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਰਹੇ।
ਫਿਰ ਵੀ ਯਾਰੋ! ਇਹ ਤਾਂ ਜਾਂਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾਈ ਹੈ।
ਇਸ ਨੇ ਸੀਸ ਕਟਾ ਨਚਰਾਨਾ ਦੇਣਾ ਯਾਰ ਲਈ।
ਤਾਂਹੀਓਂ ਉਸ ਦੇ ਦਰ ਵਲ ਕੀਤੀ 'ਦੀਪ' ਚੜਾਈ ਹੈ ॥

ਇਕ ਪਤਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਈ?
ਖਬਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਕ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ
ਬੜਬੜਾਇਆ— "ਚਲੋ ਪਤਰ ਤਾਂ ਬਚ
ਗਿਆ।"

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਗੁਰਚਰਨ "ਰਾਮਪੁਰੀ" ਦੇ ਗਜ਼ਲਾਂ ਤੇ ਗੀਤ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਜਗਜੀਤ 'ਜੀਰਵੀ' ਦੀ ਰਸ ਭਿੰਨੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ "ਇਸ਼ਕ ਠੋਕਰ ਤੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ"

ਵੈਨਕੂਵਰ—ਇਥੇ ਹੋਏ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਿਸਟ ਸ੍ਰ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ 'ਕੰਵਲ' ਨੇ ਇਕ ਟੋਪ ਰਲੀਜ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਚਰਨ 'ਰਾਮਪੁਰੀ' ਦੀਆਂ 10 ਗਜ਼ਲਾਂ ਅਤੇ ਗੀਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜਗਜੀਤ ਜੀਰਵੀ, ਡੌਲੀ ਗੁਲੇਰੀਆ ਅਤੇ ਘਨਸ਼ਿਆਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਧੁਰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਬੇਲਿਖਤ ਸ਼੍ਰੀ 'ਕੰਵਲ' ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਦਿਨ ਚੇਤੇ ਹਨ ਜਦੋਂ 25 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਚਰਨ 'ਰਾਮਪੁਰੀ' ਆਪਣੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਆਪ ਗਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਹੁਣ ਜਦ ਉਸਦੇ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਗਜ਼ਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜਗਜੀਤ ਜੀਰਵੀ, ਡੌਲੀ ਗੁਲੇਰੀਆ ਅਤੇ ਘਨਸ਼ਿਆਮ ਨੇ ਗਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਜ਼ਰੂਰ ਟੂਟੇ ਭਰਿਆ ਹੀ ਹੋਣਾ ਸੀ।
ਇਹ ਟੋਪ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿੱਚ ਏਸ਼ੀਆ ਬੁਕ ਕੰਪਨੀ 6482 ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ 49 ਐਵੇਨਿਊ ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ "ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ" ਦੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੀਮਤ ਚਾਰ ਡਾਲਰ।

ਇਕ ਨਜ਼ਮ

ਮੁਹਿੰਦਰ ਸੁਮਲ, ਵੈਨਕੂਵਰ

ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਸੋਢੇ ਨਵੇਂ ਰਖਾਏ ਨੇ
ਪੇ ਟੀ. ਵੀ. ਦੇ ਚੈਨਲ ਕੱਲ ਲੁਆਏ ਨੇ
ਫਿਰ ਵੀ ਜਾਪੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਅਸ਼ਾਂਤ ਜਿਹਾ
ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਦੇ ਕੁ ਹਾੜੇ ਲਾਏ ਨੇ
ਕੋਈ ਰੂਹ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਲੱਗੀ ਤਪਸ਼ ਜਹੀ
ਭਾਵੇਂ ਪੀ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੋਸ਼ ਮਟਾਏ ਨੇ
ਮਹਿਲ ਜਿਹੇ ਇਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਿਲ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ
ਸੁਪਨੇ ਉਸ ਕੋਠੇ ਦੇ ਮੁੜ ਮੁੜ ਆਏ ਨੇ
ਜੁਸ ਦੇ ਡੱਬੇ ਪੀ ਪੀ ਕਿਵੇਂ ਪਿਆਸ ਬੁਝੇ
ਸੱਜਰੇ ਪਾਣੀ ਖਾਤਰ ਭੁੱਲ੍ਹ ਤਿਹਾਏ ਨੇ
ਧੁੰਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਹਵਾਵਾਂ ਸਾਫ ਜਹੀਆਂ
ਨਿੱਖਰੇ ਮੋਸਮ ਐਸਿਡ ਨਾਲ ਮਿਲਾਏ ਨੇ
ਸਾਡੀ ਕਾਇਆ ਪਾਰ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਬਦਲ ਗਈ
ਮਨ ਦੇ ਬੇੜੇ ਡੁੱਬਣ ਤੀਕਰ ਆਏ ਨੇ
ਘੁੰਗੀ ਰੰਗੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਖੜੀਆਂ ਗੈਸ ਖੁਣੇ
ਰਾਕਸ਼ ਬਣ ਕੇ ਨੌਟਿਸ ਡਾਕ 'ਚ ਆਏ ਨੇ
ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਕੰਮ ਹੁਣ ਬਣਨਾ ਦਾ
ਹਰ ਮਾਲਕ ਨੇ ਨਵੇਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਲਵਾਏ ਨੇ
ਬਣਿਆ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨ ਬੰਦੇ ਦੀ ਮੌਤ ਜਹੀ
ਬੜੇ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਏਸ ਦੇ ਛਾਏ ਨੇ

ਸੁਮਲ ਸਾਹਿਬ!

ਜੋ ਸੁਖ ਛੱਡੂ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ
ਨ ਉਹ ਬਲਬ ਨਾ ਬੁਖਾਰੇ

ਸੰਪਾਦਕ

ਚਾਹੁੰਦਾ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਸਾਂ

ਚਾਹੁੰਦਾ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਸਾਂ,
ਕਿ ਮੇਰੇ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਖਿੜਦੀ ਹੋਈ ਕਪਾਹ ਤੋਂ
ਤੂੰ ਹੱਸਣ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿੱਖੇਂ,
ਤੇ ਤੇਰੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੇ ਫੱਲ ਵਰਗਾ
ਰੰਗ ਕਦੇ ਗਾਇਬ ਨਾਂ ਹੋਵੇ,
ਤਿਲਾਂ ਦੇ ਚਿੱਟੇ ਫੁੱਲ ਹਰੇ ਪੱਤਿਆਂ ਸਮੇਤ
ਤੇਰੇ ਸੂਟ 'ਤੇ ਸਜੇ ਹੋਣ,
ਸੁਰਖ ਪਾਲਿਸ਼ ਲਈ ਸਹਿਕਦੇ ਤੇਰੇ ਪੀਲੇ ਨਹੂਆਂ ਦਾ
ਹਿਰਖ ਕੁੱਝ ਮੱਠਾ ਹੋਵੇ
ਪਲ ਦੇ ਪਲ ਲਈ ਹੀ ਸਹੀ,
ਤੇਰੇ ਗੀਤਾਂ 'ਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਇਕੱਠਾ ਹੋਵੇ,
ਝੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੁੰਜਰਾਂ ਦੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਭਾਅ ਵਿਚੋਂ ਤੈਨੂੰ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਲਈ ਰੰਗ ਮਿਲੇ,
ਨਾਂ ਹਸੇਂ ਦੀ ਜਾਚ ਮਿਲੀ,
ਨਾਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਸੰਸਾਰ, ਨਾਂ ਰੰਗ ਮਿਲੇ,
ਬੱਸ ਚਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਭੰਨੇ ਅੰਗ ਮਿਲੇ।
ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਦੋਸਾਂਝ'

ਯੁਗ ਸੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬੀਤੇ

ਗੁਰਚਰਨ ਮਾਨ

ਬੀਚ (Beach) ਤੇ ਬੈਠੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੋ ਸੂਰਜ ਦੇ ਤਾਪ
ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚੀ ਬੈਠੇ ਨੇ
ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਨੂੰ
ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਿਆਂ ਯੁਗ ਬੀਤ ਗਏ
ਦੁਖੜੇ ਸਹਿਦਿਆਂ ਯੁਗ ਬੀਤੇ ਗਏ।

ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਜਮਾਤ ਲਈ ਸ਼ਿਫਟਾਂ 'ਚ
ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੋ
ਤਾਂ ਤੱਕ ਕੋਟ ਪੀ ਰਿਹਾ
ਤੁਹਾਡੇ ਲਾਲ ਸੁਹੇ ਰਤ ਨੂੰ
ਤੁਹਾਡੀ ਕੀਮਤ ਕੁਝ ਡਾਲਰ ਘੱਟਾ ਨਹੀਂ।

ਉਠੋ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਓ ਉਸ ਜਮਾਤ ਵਿਰੁਧ
ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਚੂਸ ਰਹੀ ਹੈ
ਕਰ ਲਉ ਫੈਸਲੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਕਦੀਰਾਂ ਦੇ
ਬੰਨ ਲਉ ਕਾਫਲੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰਾਂ ਦੇ
ਤੋੜ ਦਿਉ ਕੁੰਡੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੰਜੀਰਾਂ ਦੇ
ਜੋ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪਈਆਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ
ਮਿਟਾ ਦਿਉ ਫਰਕ ਰਾਜੇ ਭੋਜ
ਤੇ ਗੰਗੂ ਤੇਲੀ ਦਾ

ਖੋਹ ਲਵੋ ਆਪਣੇ ਲਹੂ
ਦੀ ਇਕ ਇਕ ਬੂੰਦ
ਜੋ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਬਣਕੇ
ਪਈਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਟੂਆਂ ਦੀਆਂ ਤਿਜੋਰੀਆਂ 'ਚ

ਹੁਣ ਜਾਗੋ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰੇ
ਯੁਗ ਸੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬੀਤੇ
ਯੁਗ ਸੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬੀਤੇ

ਬਹਾਰ ਨੂੰ

ਮੱਖਣ "ਟੁੱਟ"

ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਆਖਦੇ ਰੁੱਸ ਗਈ ਬਹਾਰ ਨੂੰ।
ਚੁਗ ਦੇਣਾ ਤੇਰੇ ਰਾਹੀਂ ਪਏ ਹਰ ਖਾਰ ਨੂੰ।
ਮਿਟੀ ਨੂੰ ਘਸੀਨਾ ਦੇ ਖਿੜੇ ਫੁੱਲ ਮਿਹਨਤਾਂ ਦਾ।
ਲੁੱਟ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇਣ ਸਿਲਾ ਕਰਤਾਰ ਨੂੰ।
ਪਈ ਭਿੰਨੀ ਖੂਨ ਸਿੱਜੀ ਮਿਟੀ ਲਤਾੜਿਆਂ ਦੀ।
ਇਕ ਬੂਟਾ ਕੱਟ ਦੇ ਇਹ ਜੰਮਦੀ ਹਜ਼ਾਰ ਨੂੰ।
ਮਹਿਲੀ-ਗੁਲਦਾਨ ਨੂੰ ਆ ਗਈਆਂ ਤੁੱਲੀਆਂ।
ਕੁੱਲੀ ਵਿਚੋਂ ਜਾਗ ਆਈ ਦੇਖ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨੂੰ।
ਨੌਰੇ ਨੂੰ ਚੀਰਨਾ ਤਾਂ ਖੋਡ ਜਿਹੀ ਜਾਪਦੀ।
ਤਲੀ ਸਿਰ ਲੱਖ ਤੁਰੀ ਚਾਨਣਾਂ ਦੀ ਡਾਰ ਨੂੰ।
ਹਵਾ ਦੇ ਰਾਗ ਵਿਚ ਡਿੱਤੀ ਝਰਨਾਹਟ ਜਿਹੀ।
ਗੀਤ ਜੰਗਰਾਮੀ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਿਤਾਰ ਨੂੰ।
ਫਾਂਗਣੀ ਵਾੜ ਜਿਹੜੀ ਖਾ ਗਈ ਬਾਗ ਨੂੰ।
ਸਾਣ ਲਾਵੇ ਅਲੀ ਜੰਗ ਲੱਗੇ ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ।

ਸਰੋਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਰਨਪਾਲ ਗਿੱਲ, 'ਲਿੰਕ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰਪੁਰੀ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਜੋ ਅਮਰੀਕਨ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜਥੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਗਿੱਲ।
'ਫੋਟੋ'—ਮਾਨ ਫੋਟੋ ਸਟੂਡੀਓ

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ (ਨਾਵਲ)

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਪਿੰਡ ਖੁਰਦਪੁਰ, ਜ਼ਿਲਾ ਜਲੰਧਰ) ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੋਸਾਇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵੈਨਕੂਵਰ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਜੀਵਨ ਗਾਥਾ।
(ਲੜੀਵਾਰ)

ਕਿਸਤ 18ਵੀਂ

ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ

ਕਾਂਡ 36

ਉਧਮ ਕੌਰ ਤੇ ਨਿਰੰਜਨ ਕੌਰ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹੀ ਸੋਂ ਗਈਆਂ। ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਆਪ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ। ਉਹ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਅਜਿਹੇ ਸੋਹਣੇ ਬਿਸਤਰੇ ਉੱਤੇ ਸੋਂ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਭਾਈ ਸਾਹਬ ਕਿਤੇ ਭੁੱਧੇ ਹੋ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਹੋਣਗੇ। ਏਨੇ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਬਿਲੀ ਦੇ ਮਿਆਉਂ ਮਿਆਉਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ। ਬਿਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਬੂਹੇ ਉੱਤੇ ਨਹੁੰਦਰਾਂ ਮਾਰਨ ਲਗ ਪਈ। ਉਹ ਉਠ ਕੇ ਬਿਲੀ ਨੂੰ ਹਟਕਣ ਲੱਗੀ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆ ਗਈ। ਬਿਲੀ ਦੀ ਮਿਆਉਂ ਮਿਆਉਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈ।

ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਪਲਸੇਟੇ ਮਾਰਦੀ ਰਹੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਘ ਆ ਗਈ ਤੇ ਸੋਂ ਗਈ। ਉਹ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਣ ਲਗ ਪਈ—“ਉਹ ਆਪ ਵੈਨਕੂਵਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਬੀਬੀ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਉਸ ਦੇ ਗੋਡੇ ਨਾਲ ਗੋਡਾ ਜੋੜ ਕੇ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਭਾਈ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਬਤਨ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸੱਜੇ ਖੱਬੇ ਸੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਤਾਣ ਕੇ ਖੜੇ ਸਨ। ਕਾਕਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚੋਂ ਉਠ ਕੇ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਦੇ ਗੋਡੇ ਉੱਤੇ ਆ ਬੈਠਾ। ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚੋਂ ਉਠ ਕੇ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਜਾ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਤੀ ਨਾਲ ਘੁੱਟ ਕੇ ਆਪਣੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ।”

“ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਹਾਲ ਖੁਦ ਖਚ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਨੁਕਰ ਵਿਚ ਖਲੋਤਾ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਭਰਾ, ਉਤਮ ਸਿੰਘ ਤਕਿਆ ਵੱਡੇ ਬੂਹੇ ਵੱਲੋਂ, ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪਿਛੇ ਹਸਨ ਰਹੀਮ, ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਪਾਠਕ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਰੀ ਸਰੀ, ਮਿਤ ਸਿੰਘ ਪੰਡੋਰੀ, ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਹਲਾ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਬੰਦੇ ਆਉਂਦੇ ਤੱਕੇ। ਫਿਰ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਉਠੀ। “ਜੋ ਅੜੇ ਸੋ ਬੜੇ” ਦੇ ਜੈਕਾਰੇ ਲੱਗੇ।”

ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨੇ ਭਾਈ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਉਠ ਕੇ, ਅੱਗੇ ਵਧਦਿਆਂ ਤੱਕਿਆ। ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾ ਖਲੋਤਾ। ਭਾਈ ਸਾਹਬ ਨੇ ਉਠ ਕੇ, ਪਹਿਲੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਵਲ ਤੇ ਫਿਰ ਸੰਗਤ ਵਲ ਸਿਰ ਨਿਵਾਇਆ। ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਫੁਲਮਾਲਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਜੈਕਾਰਾ ਛੱਡਿਆ—“ਜੋ ਅੜੇ ਸੋ ਬੜੇ।” ਜੈਕਾਰੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਗੂੰਜ ਉਠਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦਹਾੜਦੇ ਬਬਰ ਸੋਰ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਉਠਾਈਆਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਬਿਲੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪੈਰ ਉੱਤੇ ਦੰਦੀ ਵੱਢ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਬੋਖਲਾ ਕੇ ਉਠ ਬੈਠੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਲੀ ਕਿਧਰੇ ਨਾ ਦਿਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਲੈਂਪ ਦੀ ਬੱਤੀ ਉੱਚੀ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ। ਕੁੰਡਾ ਅੰਦਰੋਂ ਬੰਦ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਨੂੰ ਮਲਣ ਬਹਿ ਗਈ।

ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ

ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਘੇਤਾ

“ਜਿਵੇਂ ਲੀਗ ਆਫ ਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਆਮ ਧਾਰਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਝਗੜੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਸਭ ਬਾਰੇ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ (ਪਿੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਡਿਸਕਵਰੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ—ਸਫਾ 387)

ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ. ਸੀ. ਫਾਗਲਾ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਤੇਜ਼ ਬੁੱਧੀ ਰਾਹੀਂ ਪਿਛੇ ਖਿਚ ਗਲ ਇਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ “ਜਦੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਵਿਧਾਨ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਕਿ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਕਿਉਂ ਦਿਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।” ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਭੀ ਆਖਿਆ, “ਉਸ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਚੌਖਟੇ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਤੇ ਰਾਖਵੇਂ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਗਲ ਕੋਈ ਸਮਝਦਾਰ ਗਲ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਸਭ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਾਂਝੇ ਹੱਕ ਤੇ ਖਾਸ ਹੱਕ ਮਾਨ ਸਕਦੇ ਹਨ—” (ਉਸਮਾਨੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਕਨਵੋਕੇਸ਼ਨ ਐਡਰਿਸ—16 ਜਨਵਰੀ 1965)

ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣਾ ਆਪ ਉਘਾਤਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰੀ ਵਿਉਂਤ ਤਹਿਤ ਨੀਤੀ ਅੱਗੇ ਲੰਮੀ ਚੌੜੀ ਗਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਬਦ “ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ” ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੀਏ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਭਾਵ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ Minority ਲਾਤੀਨੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ “ਦੋ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਤੇ ਜੋੜ ਜਿਹੜਾ ਇਕੱਠੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਰਾ ਜਾਂ ਸਮੁੱਚਾ ਬਣਦਾ ਹੈ” ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨੀ ਲੂਇਸ ਵਰਥ “ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ” ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਗਰੁਪ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, “ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਗਰੁਪ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਸਮਾਨੀ ਜਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਖਾਸੀਅਤਾਂ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਵਖਰੇ ਅਤੇ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸਲੂਕ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਂਝੇ ਸਮੂਹਕ ਵਿਚਕਾਰੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹਾਂ। ਉਸ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜਾ ਭਾਗ ਗਰੁਪ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਮਾਜੀ ਉਚਾ ਦਰਜਾ ਅਤੇ ਵਧ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦਰਜੇ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪੱਧਰ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੇ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਹੈ।” (ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਆਦਮੀ ਦੀ ਸਾਇਸ—ਸਫਾ 347)

ਪਰ ਵੈਰਲਡ ਤੇ ਹੈਰਿਸ ਨੇ ਕਾਫੀ ਢੁਕਵੀਂ ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਘੇਰੇ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿਤੀ ਹੈ— 1. ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਟੇਟ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੰਗ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਹਨ। 2. ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਖਾਸ ਜਸਮਾਨੀ ਜਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਖਾਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਭਾਗੂ ਹਿੱਸੇ ਨੀਵੀਂ ਪੱਧਰ ਜਾਂ ਘਟੀਆਂ ਗਿਣਦੇ ਹਨ। 3. ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਸਵੈ ਚੇਤਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਖਾਸੀਅਤਾਂ ਤੇ ਤੱਤ ਇਕੱਠਾ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਫਤਾਂ ਤੇ ਖਾਸ ਸਾਂਝੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਦਾ

ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕਾਂਬਾ ਛਿੜ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਝੂਟ ਕੇ ਰੋਣ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਹ ਰੋ ਨਾ ਸਕੀ। ਉਹ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਭਾਈ ਭਾਗ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਬਤਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਵੇਖ ਕੇ ਘਬਰਾ ਗਈ। ਭਾਈ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਭਾਈ ਸਾਹਬ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਫੁਲਮਾਲਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਗਲ ਯਾਦ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਤੁਝਕ ਪਈ। ਉਹ ਚੋਂ ਕੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲਗ ਪਈ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਨਾ ਠੱਲਿਆ ਜਾਏ। ਉਹ ਬੱਤੀ ਨੀਵੀਂ ਕਰਕੇ ਲੋਟ ਗਈ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜਾਗਦੀ ਰਹੀ। ਪਲੇਟੇ ਮਾਰਦੀ ਰਹੀ ਜਦ ਉਹ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣ ਤੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿਕਲੀ ਤਾਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ। ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਪਾਸੋਂ ਹਿੱਲਿਆ ਨਾ ਜਾਏ। ਉਸ ਨੇ ਉਧਮ ਕੌਰ ਨੂੰ ਜਗਾ ਕੇ ਕੁੰਡਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਨੇ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਹਥ ਲਾ ਕੇ ਤੱਕਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਪਿੰਡਾ ਅਗ ਵਾਂਗੂੰ ਭੱਥ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਠ ਕੇ ਬਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਬੈਠ ਨਾ ਸਕੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਮੁੜੇ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬੁਖਾਰ ਹੋ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਰਮਾਮੀਟਰ ਲਾ ਕੇ ਤੱਕਿਆ। ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੌ ਤਿੰਨ ਦਰਜੇ ਦਾ ਬੁਖਾਰ ਸੀ।

ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। 4. ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤਾਂ ਜਨਮ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਖਾਸ ਸਭਿਆਚਾਰ ਜਾਂ ਜਸਮਾਨੀ ਖਾਸੇ ਘੱਟ ਗਣੇ ਜਾਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ। 5. ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਗਰੁਪ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। (ਨਵੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ—ਸਫਾ 10) ਅਤੇ ਰੂਥ ਗਲਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲੋਂ ਸਿਫਤੀ ਪੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹਾਨਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਰਹੇ ਜਿਸਮਾਨੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਖਾਸੇ ਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਭੀ ਇਸ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹਨ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਮਸਲੇ ਵਿਚ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਭੀ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਐਥਨਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਵਿਚ ਸਿਖਾਂ ਸੰਬੰਧ ਆਇਆ ਅਤੇ ਜਿਸਮਾਨੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਐਥਨਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮੰਨਿਆ।

“ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ” ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਭਾਵ ਤੇ ਫਿਰ ਅਮਲੀ ਐਕਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਅਧੀਨ ਕੇਰਲਾ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਆਈ ਜਦੋਂ 1957 ਦਾ ਕੇਰਲਾ ਵਿਦਿਆਕ ਬਿਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਕੇਸ ਉਪਰ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੇਰਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਂ ਪ੍ਰੀਤਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ। ਕੇਰਲਾ ਸਟੇਟ ਨੇ ਇਉਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ, “ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕੀ ਹੈ? ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਿਸਾਬ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਰਲਾ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਚੁਥਾਈ ਹਨ ਪਰ ਧਾਰਾ 30 ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਹਨ।—ਪਰ ਜੇ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅੱਗ ਖੜੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਪੁੱਜਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਜੋ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਅੱਧ (ਪੰਜਾਹ ਵੀ ਸਦੀ) ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਕੀ ਗੱਲਾਂ ਸੋ ਧਾਰਾ 29(1) ਅਤੇ 30(1) ਅਧੀਨ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਭੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਤੇ ਮਾਣਤਾ ਲਈ ਉਹ ਲੋਕ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਘੱਟ ਹੋਣ।” ਫਿਰ ਭਾਰਤੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ “ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ” ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਰੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਚੌਖਟੇ ਵਿਚ ਰਖ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਯੂ. ਇਨ. ਓ. ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵਖਰੀਆਂ ਖਾਸੀਅਤਾਂ, ਰਵਾਇਤਾਂ ਰਖਦੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਨਾਲ ਨਸਲ (ਐਥਨਿਕ) ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਜ਼ਬਾਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ। ਭਾਵ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਤੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਦੀ ਚੇਤਨਤਾ ਰਖਦੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿੰਦਾ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਡਰਾਫਟ ਵਿਧਾਨ (ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕੱਚੇ ਪਰੜੇ) ਵਿਚੋਂ “ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ” ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਥਾਂ “ਖਾਸ ਜਮਾਤਾਂ” ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਕਢਾਏ ਗਏ ਜੋ ਬਦ ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਸਭ ਨੇ ਮੰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਕੀਮ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਪੰਦਰਾਂ ਵੀਹ ਮਿੰਟ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਬ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ—“ਇਹ ਸਰੀਰਕ ਬੀਮਾਰੀ ਨਹੀਂ। ਮਾਨਸਕ ਹੈ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਪੁੜੀ ਹੁਣ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੁੜੀ ਦੇ ਘੰਟੇ ਬਾਦ ਖਾਣਗੇ। ਸਭ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।”

ਹਕੀਮ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ—“ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਦੋ ਦਿਨ ਹੋਰ ਠਹਿਰ ਜਾਓ।”

“ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹਾਂ।”

“ਰਾਹ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੀਮਾਰ ਹੋਣ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਹੈ।”

ਏਨੀ ਦੇਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ—“ਸ਼ਾਹ ਵੇਲਾ ਤਿਆਰ ਹੈ।”

ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪ ਉੱਠ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਹੱਥ ਧੁਆਏ।

ਸ਼ਾਹ ਵੇਲਾ ਖਾਂਦਿਆਂ ਇੱਕ ਪਰੋਂਠਾ ਖਾ ਕੇ, ਉਧਮ ਕੌਰ ਨੇ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਰੋਂਠਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹਿਆ। ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਪਰੋਂਠੇ ਦੀ ਥਾਂ ਦੁੱਧ ਦਾ ਗਲਾਸ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਗਲਾਸ ਦਾ ਦੁੱਧ ਨਾ ਮੁਕਾ ਸਕੀ। ਨਿਰੰਜਨ ਕੌਰ ਤੇ ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੁੱਧ ਹੀ ਪੀਤਾ। ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਾ ਲਾਇਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੋਲੇ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਬੱਥੀ ਕੱਢ ਕੇ ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿਹਾ—“ਭੈਣ ਜੀ। ਇਹ ਤੁਛ ਸੇਵਾ ਪਰਵਾਨ ਕਰਨੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਰਹਿ ਜਾਓ ਤਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਾਂਗਾ।”

ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨੇ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਬੱਥੀ ਹਰਿਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਫੜ ਕੇ ਵਾਪਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ—“ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ! ਤੁਹਾਡੀ ਬੜੀ ਕਿਰਪਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਇਆ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਤੁਹਾਡਾ ਸਤਕਾਰ ਕਰੀਏ ਬੜਾ ਹੈ।”

ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ—“ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤਾਂ ਹੈ।”

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਗੋਂ ਹਥ ਜੋੜ ਦਿਤੇ।

(੨੧੨)

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨਾਵਲ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਏਸ਼ੀਆ ਖੁੱਕ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਵੀ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ

13487, 98 ਦੇ ਐਵੇਨਿਊ, ਸਰੀ, ਬੀ. ਸੀ.

ਏਸ਼ੀਆ ਖੁੱਕ ਕੰਪਨੀ

6482, ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ

ਕੀਮਤ : 5 ਡਾਲਰ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੱਕਾਂ ਤੇ ਦਰਜੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਿਆਂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਫਾਗਲਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਰਾਖਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਤੇ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਭ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਹੱਕ ਹਨ। ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਸਦਾ ਹੀ ਝੂਠੇ ਪਰਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਮੀਰ ਦੀ ਮਾਰ ਮਾਰ ਬਸ ਬਸ ਅਤੇ ਪੈਂ ਬਾਰਾਂ ਤੇ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਿਆਣਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਖੌਤੀ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਅਤੇ ਘਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਜ਼ਬਾਨ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਭ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 29(1) ਅਤੇ 30(1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਭੀ ਗੰਜਨ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਗਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਾਕਟਰ ਆਬੇਦੇਕਰ ਨੇ ਤਾਂ ਆਖਿਆ ਸੀ, “ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ ਟੈਕਨੀਕਲ ਤਾਤਪਰਜ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਭੀ ਹੈ ਜੋ ਟੈਕਨੀਕਲ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਹ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਜ਼ਬਾਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਹਨ।” ਚੀਫ ਜਸਟਸ ਏ. ਇਨ. ਰੇਅ ਨੇ ਧਾਰਾ 30 ਅਧੀਨ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਬਾਰੇ ਆਖਿਆ ਸੀ, “ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰੀ ਰਖਣਾ। ਜੇ ਕਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਹੈ।” ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਦੀ ਭਿਆਲੀ ਵਾਲੀ ਤੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਰਾਹ ਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨੀਂਹ ਅਤੇ ਖਾਸ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾੜਨ ਦੇ ਗਰੀਬ ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਦਬਾਅ ਕੇ ਰਖਣ ਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਚੰਗਾ ਰਚਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦਸੰਬਰ 1948 ਦੇ ਜੋ ਪੁਰ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਨਹਿਰੂ, ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਪਟਾਰੀ ਸੀਤਾ ਰਮਈਆ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਕਿ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂ ਨਾ ਕਿਉਂਕਿ 1948 ਵਿਚ “ਭਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ” ਨੇ ਜ਼ਬਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸੂਬੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗਲ ਰੱਦ ਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੱਦਰ ਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਕੱਕ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਪਰ ਲੋਕ ਦਬਾਅ ਨੇ ਅਤੇ 15 ਦਸੰਬਰ 1952 ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਤੀ ਗੇਲੋ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਬਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨੇ।

ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਫਿਰ ਭੀ ਧੱਕਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਗੱਲ ਨਾ ਮੰਨੀ ਵਿਧਾਨ ਤਾਂ ਜਮਾਤੀ ਹਿਤਾਂ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਬਲੇ ਮਸਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 1929, 1932 ਸਪਰੂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ 1946 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ। ਪਰ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਲਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਵਾਅਦੇ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਜਮਾਤੀ ਹਿਤ ਵੇਖਣੇ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਜੁਝਲੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ “ਇਸ ਵਿਧਾਨ ਘੜਨੀ ਅਸਿਥਲੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਬੰਦੇ ਅਤਿ ਭਾਰੂ ਸਨ।” (ਕੇ. ਵੀ. ਰਾਓ) ਚੌਥੇ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਮੰਤਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।”

ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ “ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਗਰੁਪ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ “ਭਾਸ਼ਾਈ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ” ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਰੀਪੋਰਟ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆ ਦਿਤੀ ਜਾਏ।” ਬਾਰੇ। ਵਿਧਾਨ ਘੜਨੀ ਅਸਿਥਲੀ ਵਿਚ “ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਥਾਂ, “ਸਮਾਜ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ” ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ “ਸਮਾਜ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ” ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਹੇਠ ਰੱਖ ਕੇ (ਕਾਕੀ ਅਖੌਤੀ ਪਾਏ ਤੇ)

ਚਰਚਾ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੇ ਨਾਉਂ ਖੁਲੀ ਚਿੱਠੀ

23 ਜੁਲਾਈ, 1983

ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਕੰਵਲ ਜੀ,

ਇਕ ਦੋ ਦਿਨ ਹੋਏ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਛਪਦੇ ਪਰਚੇ ਦੇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ ਵਿਚ ਛਪੀ ਤੁਹਾਡੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਪੜ੍ਹੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਯੀਕਨ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਕੁਛ ਉਸ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਉਹ ਕੁਛ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਐਂਵੇ ਦੇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਛਾਪਣ ਦੀ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ।

ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਉਹ ਕੰਵਲ ਜਿਸਨੇ ਲਗੂ ਦੀ ਲੋਅ ਵਰਗਾ ਨਾਵਲ ਲਿਖਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਅੱਜ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਈਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਕਿ ਭਈਏ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰ, ਜ਼ਬਾਨ ਤੇ ਸਹਿਤ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨ, ਅੱਜ ਬੜੀ ਅੱਛੀ ਤਰਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਯੂ. ਪੀ. ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਤੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰ (ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਈਏ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਾ ਆਉਣ ਤਾਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਖ਼ਰਾ ਹਾਲ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਜੋ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਰੋਟੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਕ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਸੂਬੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਸਾਥੀ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਨੇਭਈਆਂ ਦੇ ਵੋਟ ਦੇ ਹੱਕ ਬਾਰੇ ਸੁਆਲ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੁਆਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ".....ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਏਸ ਵੇਲੇ minority 'ਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਈਡੈਂਟਿਟੀ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ.....।"

ਕੰਵਲ ਜੀ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਜੇ ਭਈਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜੋ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਥੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਕਿਉਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਨਸਲਵਾਦੀ — ਕੂ ਕਲਕਸ ਕਲੈਨ ਵਾਲੇ, ਵੈਸਟਰਨ ਗਾਰਡ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਾਸੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ "ਰੰਗਦਾਰ ਲੋਕ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਗੰਦ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ .... ਇਥੋਂ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਆਈਡੈਂਟਿਟੀ ਖਤਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।" ਸਾਡੀ ਇਹ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਸਿਰਫ਼ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਕੋਈ ਭੀ ਲਿਖਾਰੀ ਇਹਨਾਂ ਨਸਲੀਆਂ ਅਤੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਤੁਹਾਡੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਮੁਤਾਬਿਕ ਤਾਂ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਰੰਗਦਾਰ ਲੋਕ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ

ਰਹੇ ਹਨ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹਨ।

ਤੁਸੀਂ 1968 ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਬਦਨਾਮ ਅਤੇ ਨਸਲੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਈਨੋਕ ਪਾਵਲ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਤਕਰੀਰ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹੋ ਜੋ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚੋਂ ਰੰਗਦਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸ਼ਰੇਆਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ "ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੱਕ ਤਾਂ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਚੁੱਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੈ..." ਕੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਇਥੇ ਗਿਣਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਂ ਕਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਾਥੋਂ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ?

ਤੁਸੀਂ ਬਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਲਚੀ ਕਿਹਾ — ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੋਂ ਬਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲਾਲਚੀ ਹਾਂ ਬਲਕਿ ਰੋਟੀ ਦੀ ਭੁੱਖ ਸਾਨੂੰ ਬਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹੋ opportunities ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭੈਣਾਂ ਭਰਾਵਾਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਿਤਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਈਏ।

ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ — ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਭੀ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ — ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਅੱਛੀ ਤਰਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਨਿਘਰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਚਾਈ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕ ਅੱਜ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਦਰਜੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸਮੇਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਭੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕਿਹੜੀਆਂ opportunities ਹਨ? ਇਹ ਮੌਕਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ 5 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਸਾਥੀ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਈਆਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਦੋਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜੁਆਬ ਦਿਤਾ "ਪਰ ਭਈਏ ਰਲਣਗੇ ਕਿਸ ਨਾਲ? ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਰਲਣਗੇ।" ਕੰਵਲ ਜੀ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਰਲਣਗੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕਸੂਰ ਕੀਹਦਾ ਹੈ? ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਭਈਆਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲਣ? ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ "ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦਿਆਂਗੇ। ਗੈਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ।" ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇਬਾਰਾ ਯੂ. ਪੀ. ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚੋਂ ਆਏ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵੱਲ ਸੀ। ਫਿਰ ਭੀ ਤੁਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲਣ?

ਸਾਨੂੰ ਬਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਕੁਛ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਸਤ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਕਨੇਡੀਅਨ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ।" ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਥੋਂ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਸਾਡੀ ਭੱਟ ਕੇ ਮੱਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ

ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ "ਸੈਕੂਲਰ" ਸ਼ਬਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਦਰਜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਘਿਨਾਉਣੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਤੇ ਏਕਾ ਅਧਿਕਾਰਵਾਦ ਤੇ ਨੀਮ ਵਾਸੀ ਹਕੂਮਤ ਸਮੇਂ 42ਵੀਂ ਸੋਧ ਸਮੇਂ 1975 ਵਿਚ ਇਹ ਸੈਕੂਲਰ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ। ਅਮਲ ਵਿਚ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 290-ਏ ਨੂੰ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ "ਧਾਰਾ ਰਾਹੀਂ ਟਰਾਵਨਕੋਰ ਦੇਵਾਸਵਮ ਫੰਡ" ਨੂੰ ਸਾਢੇ ਛਿਆਲੀ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਤਾਮਲਨਾਡੂ ਸਟੇਟ ਤੋਂ ਦੇਵਾਸਵਮ ਫੰਡ ਵਿਚ ਸਾਢੇ ਤੋਰਾਂ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਵਿਧਾਨ ਘੜਨੀ ਅਸੰਬਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਧੜੇ ਵਲੋਂ ਉਭਰ ਕੇ ਗਲ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸਟੇਟ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਸੰਬਲੀ ਵਿਚ ਲੋਕਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ, "ਜੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਪਣਾਉ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ।" ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਦਾਸ ਗਾਂਧੀ (ਅਖੌਤੀ ਮਹਾਤਮਾ) ਜਿਸ ਨੇ 1921 ਵਿਚ ਮੌਲਾਨਾ ਹਸਰਤ ਮੁਹਾਨੀ ਦੇ "ਸਵਰਾਜ" ਦੇ ਮਤੇ ਦੀ ਠੱਕ ਕੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੋਏ "ਕੋਸਰ-ਏ-ਹਿੰਦ" ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਨੂੰ ਕਦੇ ਭੀ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾ ਮੋੜਿਆ (ਪਰ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਮਗੇ ਆਦਿ ਮੋੜੇ ਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਛੱਡੀਆਂ ਸਨ) ਨੇ ਕੌਮੀ ਝੰਡੇ ਦਾ ਰੰਗ ਅਪਣੀ ਮਨ ਮਾਨੀ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ। (ਆਖਦਾ ਸੀ, "ਕੌਮੀ ਝੰਡਾ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਹੈ —") ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਮੁਸਲਮ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਰਖਿਆ। ਉਹ ਅਖੌਤੀ ਸੈਕੂਲਰ ਆਪ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਨਾਤਨੀ ਹਿੰਦੂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ।" ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਕਤੂਬਰ 1925 ਦੇ ਯੰਗ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ —" ਇਹੋ ਬੰਦੇ ਕਿਵੇਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਸਿਰਫ਼ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਾ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੁਛ ਸੁਆਰ ਸਕੇ ਹਨ। ਨਾ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਰਥਕ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਲੜਦੇ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਆਪਣੇ ਇਹਨਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ (ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਆਦਿ) ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਏ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਢਾਂਚਾ।

ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦੇ ਪੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਰਕਸੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲਾ ਲਿਖਾਰੀ ਅਖਵਾਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਖੇਦ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਈਆਂ ਬਾਰੇ ਦਿਤਾ ਬਿਆਨ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸੇ ਪਿਛਾਂਹ ਖਿਚੂ ਸੋਚਣੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਭੀ ਮਾਰਕਸੀ ਲਈ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਿਰਫ਼ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਜਾਂ ਸਿੱਖ।

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਭੀ ਖੇਦ ਨਾਲ ਲਿਖਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲੋਂ ਦਿਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਮੁਨੀ ਭਰ ਨਸਲਪ੍ਰਸਤਾਂ ਅਤੇ ਵਾਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਰੰਗਦਾਰ ਲੋਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਦਿਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਤੁਹਾਡੇ ਇਹਨਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਛ ਤੁਸੀਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਉਹ ਬਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਬਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਬਲਕਿ ਉਹ ਅਸੀਂ ਸਖ਼ਤ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕ ਵਲੋਂ ਪਾਵਲ ਵਰਗੇ ਨਸਲੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਹਿਣਾ ਅਤੇ ਬਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਲਚੀ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਅਸੀਂ ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਅਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਇਨ ਨਾਰਥ ਅਮੈਰੀਕਾ (ਇਪਾਨਾ) ਵਲੋਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਉੱਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਗੌਰ ਕਰੋਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਵਾਪਸ ਲਵੋਗੇ।

ਤੁਹਾਡਾ

ਹਰਿੰਦਰ ਮਾਹਲ - ਪ੍ਰਧਾਨ, ਇਪਾਨਾ।

ਸੱਪ ਬਣ ਕੇ ਲੜ ਗਿਆ — ਰੰਗ ਕਾਲਾ

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ 19 ਸਾਲਾ ਨਵ ਵਿਆਹੀ ਮੁਟਿਆਰ ਆਮਲਾ ਬਾਈ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਸੜ ਗਈ। ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਚੰਗਾ ਬੰਦਾ ਹੈ ਦਾਜ ਦਰੋਜ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦਾ ਰੰਗ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਸੰਦ।

ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਾਖਸ਼ਾਤ ਸਬੂਤ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਪੜ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ "ਸਿੱਖ, ਜੈਨ, ਬੋਧੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ" ਹਿੰਦੂ ਹਨ ਅਤੇ "ਹਿੰਦੂ" ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਹੋਰ ਭੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਬ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਐਕਟ 1955 ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਗੋਦੀ (adoption) ਕਾਨੂੰਨ 1956 ਹਿੰਦੂ ਘਟ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਗਾਰਡੀਅਨ ਐਕਟ 1956 ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਜਾਨਸ਼ੀਨੀ (Succession) ਐਕਟ 1956 ਆਦਿ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੁਦਾ ਧਰਮ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਵਿਧਾਨ ਰਾਹੀਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਕੁਝ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਤੇ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਰਾਖੀ ਤੇ ਖੋਰ ਮੰਗੇਗੀ?

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕਾਂ ਲਈ 25 ਤੋਂ 28 ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਧਰਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਥੱਲੇ ਹਨ ਅਤੇ 29 ਤੋਂ 30 ਧਾਰਾਵਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਹਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਭੀ "ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ "ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ" ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਤੇ ਜੋ ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੂੰਹ ਚੋਪੜਨਾ ਅਤੇ ਛਲਾਵਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਘੜਨੀ ਅਸੰਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੇਠ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ, "ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਅਤੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਕਈ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਤਕਰਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ (ਯਕੀ ਪੰਨਾ 163)

ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ - ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਸ਼ਿਮਲਾ — (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਰਾਹੀਂ) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਆਖਿਆ, ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀ ਬੜੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਇਕ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਕੁਝ ਇਕ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਗ਼ਲਤ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮੰਗਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨ ਲਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ, ਸਭ ਸੰਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮੰਨ ਲਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿੱਚ ਇਪਾਨਾ ਵਲੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਤਿਆਰ

ਇਨਕਲਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਇਸ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਵੈਨ ਕਰੋ ਜਾਂ ਇਪਾਨਾ ਦੇ ਐਡਰੈਸ ਤੇ ਲਿਖੋ।

ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਕੀਮਤ : \$8.00

ਭਾਕ ਰਾਹੀਂ : \$9.00

ਹਰਿੰਦਰ ਮਾਹਲ 588-0002 ਜਾਂ ਨਿਰਮਲ ਰਤਨ 584-7942
IPANA, P.O. BOX 69646, STN. K.
VANCOUVER, B.C., V5K 4W7

(ਪਿਛਲੇ ਪੰਨੇ ਦੀ ਯਾਦ)

ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਵਿਚ ਇਹ "ਸੈਕਸ਼ਨ" ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਗਏ। ਜਿਹੜੀ ਜਮਾਤ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਮਸਲੇ ਅਤੇ ਠੋਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ, ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਕੀ ਸੁਆਹੇਗੀ। ਜੇ ਹੁਣ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਿਚ ਮੰਨ ਲਵੋ ਤਾਂ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਮਰਜ਼ੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਧਾਨ ਘੜਨੀ ਅਸੰਬਲੀ ਨੇ 21 ਫਰਵਰੀ 1948 ਨੂੰ ਡਰਾਫਟ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ "ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਰਾਖੀ" ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਲਿਖ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਭਾਰਤੀ ਈਸਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਪਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਫਟ ਗੋਪਰਟ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਘੜਨੀ ਅਸੰਬਲੀ ਵਿਚ ਖਤਮ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ। ਡਰਾਫਟ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਚੌਦਵੇਂ ਪਾਰਟ ਵਿਚ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 299 ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸੇ ਕੱਢ ਦਿਤੇ। ਹੁਣ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ 25, 26, 27, 29, 30, 348, 350 ਏ ਅਤੇ 350 ਬੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੁਝ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਕੱਟੇ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਭੀ ਸੀ ਕਿ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੌਖਟੇ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ "ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ" ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਯੂ. ਇਨ. ਓ. ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਧੀ ਨਾਮਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤੇ ਹੱਕ ਹਨ। ਡਾ. ਆਬੇਦੇਕਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਆਸੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਹ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਹੈ। ਫਿਰਕੂ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਾਲੀ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤਾਤ ਵਿਚ ਰਹੇਗੀ ਹੀ। ਵਿਧਾਨ ਦੀ 347 ਧਾਰਾ ਜੋ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਜ਼ਬਾਨ ਬਾਰੇ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਰ ਕਿਸੇ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਚੌਖਾ ਹਿੱਸਾ ਇਕ ਹੋਰ ਜ਼ਬਾਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਚਾਰਾਜ਼ੇਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਜ਼ਬਾਨ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਨਸਲੀ ਆਧਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੇ ਖਾਸ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਸੁਬਾਈ ਹੱਦਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਮੋਰਚੇ ਭੀ ਲੱਗੇ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾੜੇ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੇ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਵਰਤਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਕਰਨ ਵਲ ਲਿਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਪਟਿਆਲੇ ਆਦਿ ਵਿਚ ਜ਼ਬਾਨ ਸਮਾਗੀ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਪੁਛਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਬਾਨ ਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਾਨ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪਾੜਨ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਾ ਅਤੇ ਖੜਬੋਤਰ ਸੀ।

ਇਸ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ (ਧਾਰਾ 25 — ਸਬ ਕਲੋਜ਼ ਏ ਏ ਅਤੇ ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਬਦ "ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ" ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ "ਬੀ" ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਨਾਉਣ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਅਤੇ "ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ" ਸਵੀਕਾਰ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਭੀ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੇਰੀ ਹੈ। ਸਟੇਟ ਦੇ ਕਈ ਕਾਨੂੰਨ ਖਾਸ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ "ਯਗਤੀ ਵਾਲਾ ਵਰਗੀ ਕਰਨ" ਆਖ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਲਾਭ "ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ" ਅਤੇ "ਬਰਹਮੇ ਸਮਾਜ" ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖ ਭੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਭ ਲਈ ਬਰਾਬਰੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਮਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਭੀ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਦ ਭਾਵ ਦੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਉਥੇ ਸੁਚੇ ਇਖਲਾਕ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ

ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵਿਚ 5 ਕਰੋੜ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ

—ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਉਤੇ ਨਾਜ਼ੀ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਹਮਲੇ (22 ਜੂਨ 1941) ਦੀ 42ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇ ਗੰਢ ਦੇ ਐਨ ਮੌਕੇ ਉਤੇ ਇਥੇ ਸੋਵੀਅਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ “ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ” ਦੀ ਅੰਤਮ, 12ਵੀਂ ਜਿਲਦ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦਿਲਚਸਪ ਤਥ ਮਈ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਆਈ ਇਸ ਜਿਲਦ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵਿਚ 61 ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 80 ਵੀਂ ਸਦੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਜੰਗ ਵਿਚ 5 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ।

ਹਿਟਲਰੀ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਨੂੰ ਹਿਟਲਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪੰਸਦ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਜਤਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕ ਤੋੜਵੀਂ ਹਾਰ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਹਰ ਕੋਮ ਵਲੋਂ ਜਿੱਤ ਵਿਚ ਦਿਤੀ ਗਈ ਦੇਣ ਦਾ ਉਹਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੱਲ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਤੱਥ ਦਰਸਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਮੁਖ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸੋਵੀਅਤ-ਜਰਮਨ ਮੋਰਚੇ ਉਤੇ ਵਾਪਰੀਆਂ।

ਸੋਵੀਅਤ-ਜਰਮਨ ਮੋਰਚੇ ਉਤੇ ਫਾਸ਼ਿਸਟ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਲੜਾਈ ਦੇ ਪਛਮੀ ਯੂਰਪੀ ਤੇ ਮਧ ਸਾਗਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਮਿਲਵੇਂ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ 4 ਗੁਣਾਂ ਵਧ ਸਨ।

ਹਿਟਲਰਵਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ, ਟੈਂਕਾਂ ਤੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ 75 ਵੀਂ ਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਸੋਵੀਅਤ-ਜਰਮਨ ਮੋਰਚੇ ਉਤੇ ਤਬਾਹ ਹੋਇਆ। ਜਨਵਰੀ 1945 ਵਿਚ ਜੰਗ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੋਵੀਅਤ-ਜਰਮਨ ਮੋਰਚੇ ਉਤੇ ਹਿਟਲਰ ਦੇ 195 ਡਵੀਯਨ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਮੋਰਚਿਆਂ ਉਤੇ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 107 ਡਵੀਯਨ ਸੀ।

1941-1945 ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਫੌਜ ਨੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਗਰੁਪਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ 50 ਤੋਂ ਵਧ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੋਰਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਲਗਪਗ 250 ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਝੜਪਾਂ ਤੇ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜੀਆਂ।

ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫਾਸ਼ਿਸਟ ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਲਗਪਗ ਸਾਰੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਨਾਲੋਂ 160 ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਧੇਰੇ ਫੌਲਾਦ ਅਤੇ 380 ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਧੇਰੇ ਕੋਲਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸੋਵੀਅਤ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੇ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਵੇਰੀ ਉਤੇ ਸੋਵੀਅਤ ਫੌਜ ਦੀ ਫੌਜੀ ਤਕਨੀਕੀ ਬਰਤਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਦਿਤਾ। 1942 ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ 1943 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਸਨਅਤ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਸਨਅਤ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹਥਿਆਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ।

ਅੱਜ ਦੀ ਲੋੜ : ਬਚਿਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਅਮਨ

ਐਟਮੀ ਮੋੜ

(ਪੰਨਾ 15 ਦੀ ਯਾਦਗੀ)

ਫਡੀਉਲਡ ਕਾਸਟ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਕਰ ਉਹ ਫਡੀਉਲਡ ਕਾਸਟ ਨੀਉ ਬੋਧੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਰਿਆਇਤ ਨਹੀਂ। ਫਡੀਉਲਡ ਕਾਸਟ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਬਹੁਤ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦ ਨਾਲ ਰਿਆਇਤਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਆਖਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਜ਼ਹਬੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤਾ ਦਿਤੀਆਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸਿੱਖ ਬਣ ਜਾਣਗੇ।

ਵਿਧਾਨ ਘੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆਦਿ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਟੰਡੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਗਲਾਂ ਉਧਾਰੀਆਂ ਲਈਆਂ ਉਥੇ ਰੂਸ ਆਦਿ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਵੇਖੇ। ਪਰ ਰੂਸੀ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਤੇ ਹੱਕ ਸੁਥਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਮੁਖਤਾਰੀ ਅਤੇ ਐਥਨਿਕ ਕਮਿਊਨਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰੂਸੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਰੀਪਬਲਿਕ ਦੀ ਥਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੇ 1936 ਦੇ ਫੈਜ਼ਪੁਰ ਕਾਂਗਰਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਸੀ, “ਅਸੀਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਹ ਭੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਫੈਡਰਲ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਕਾਤਮਕ (Unitary) ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਅਜ ਦੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਉਪਰ ਠੋਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਹੈ।” ਪਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਭੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਕੋਈ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨਾ ਬਣੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਣਣ ਦਿਤੀ। ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਤਾਂ ਹੱਕ ਮੰਗਣ ਤੇ ਜੀਭ ਵੱਢ ਸੁਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੱਕ ਖੋਹ ਕੇ ਏਕਾ ਅਧਿਕਾਰਵਾਦ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ (authoritarianism)।

ਜ਼ਬਾਨ ਤੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲੋਂ ਅਫਸਰ ਨਿਯੁਕਤ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪਰ ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਆਹਿਆ। ਅਜ ਤਾਂ ਇਕ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਨਹਿਰੂ ਪਰਵਾਰ ਹੀ ਗੱਲੀ ਤੇ ਬੁੱਝਮਾਨ ਰਹੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਭੇਰਿਆਂ ਤੇ ਭਵਨਾਂ ਤਕ ਨੂੰ ਗੰਢਣ ਦੀ ਗਲ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਵਿਧਾਨ ਰਾਜ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਮੁਢੋਂ ਸੁਢੋਂ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਤੇ ਖਾਸ ਕੰਮ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਅਪਰੈਲ 1936 ਨੂੰ ਲਖਨਊ ਵਿਖੇ ਆਖਿਆ ਸੀ, “ਵਿਧਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਅਤੇ ਇਹ ਅਸਲ ਤਾਕਤ ਤੇ ਅਸਲ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਹਨ।” ਸੋ ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਤਾਂ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਭਿਆਲੀ ਵਾਲੀ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਦੇ

ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਰਾਖੀ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵਿਧਾਨ ਰਾਹੀਂ ਨੱਥੇ ਵੀ ਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਫੋਕੇ ਨਾਅਰੇ ਤੇ ਵਾਅਦੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਅੱਖੀ ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹਨ। ਇਹ ਬਣਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ।

(ਕਾਂਗਰਸੀ) ਬਾਬੂ ਪਟੇਲ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਗਾਂਧੀਵਾਦ ਨੇ ਰਾਮ ਰਾਜ ਲਿਆਉਣ ਬਾਰੇ ਚੀਖ ਚੀਖ ਕੇ ਗਲਾ ਬਿਠਾ ਲਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਦੁਪ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਚਲਣ ਗਈਆਂ, ਖਾਣ ਤੇ ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਚੇਹਰਿਆਂ ਤੇ ਖੇੜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਮਨ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਰਤੇਗੀ। ਪਰ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਨੀਚਤਾ ਵਾਲਾ ਮਖੌਲ ਤੇ ਸਾਂਗ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਚਲਦਾ ਰਹੇਗਾ।” ਬਰਨਿੰਗ ਵਰਡਜ਼ - ਪੰਨਾ 839)

ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਰੁਧ ਸਾਂਝੇ ਜਮਹੂਰੀ ਫਰੰਟ ਰਾਹੀਂ ਭਾਂਜ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਲ ਵਧ ਕੇ ਹੀ ਕਲਿਆਣ ਹੋਵੇਗਾ।

SUPER STAR Plumbing & Electrical Heating Supply Ltd.

Free Estimates on all types of Plumbing and Electrical Works
Phone. Bus. 874-0511
Pager : 669-6500 — 992

Gurdial Singh (Gadey) 874-0712

4354 Fraser St. at E. 28th Ave. Vancouver, B.C. V5V 4G3

ਬਰਨਾਲਾ 'ਚ ਸਵਾ ਲੱਖ ਦੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਸਕੈਂਡਲ

ਸੰਗਰੂਰ, (ਪੱਤਰ-ਕਾਰ) — ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰਨਾਲਾ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿਚ ਬਰਨਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਡੇਰੇ ਦੇ ਇਕ ਮਹੰਤ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਚਰਨ ਦਾਸ ਹੈ, ਵਲੋਂ ਡੇਰੇ ਦੀ ਸਾਂਝੇ 9 ਏਕੜ ਅਰਾਜ਼ੀ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਇਕ ਬਾਰਸੂਖ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 44000 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਵੇਚੀ ਵਿਖਾ ਕੇ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਅਰਾਜ਼ੀ ਨਵੀਂ ਦਾਣਾ ਮੰਡੀ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਦਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਮਾਰਕਿਟ ਕੀਮਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 100 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਏਕੜ ਦਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਸੇ ਗਏ ਮਾਰਕਿਟ ਰੇਟ ਦੇ

ਮੁਤਾਬਕ ਕਥਿਤ ਵਿਕੀ ਅਰਾਜ਼ੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਗਭਗ 10 ਲਖ ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਰਜਿਸਟਰੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਗਣ ਵਾਲੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਦਰ 12½% ਹੈ।

ਡੀ. ਸੀ. ਵਲੋਂ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ

ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਥਿਤ ਵੇਚੀ ਗਈ ਅਰਾਜ਼ੀ ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਇਕ ਲੱਖ ਪੰਚੀ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਅਰਾਜ਼ੀ ਦੀ

ਰਜਿਸਟਰੀ ਤੇ ਕੇਵਲ 5500 ਰੁ: ਦੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਾ ਕੇ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾ ਲਈ ਗਈ। ਵੇਸ਼ ਤਾਂ ਤਹਿਸੀਲ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਚੋਗੀ ਦੇ ਕੇਸ ਫੜੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਥੇ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੇ ਖੁਦ ਕਥਿਤ ਰਜਿਸਟਰੀ ਤੇ ਲਾਈ ਗਈ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਵਿਚ ਚੋਗੀ ਦਾ ਸੰਦੇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸੰਗਰੂਰ ਪਾਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਚੋਗੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕਥਿਤ

ਇਸ ਸਨਸਨੀਖੇਜ ਸਕੈਂਡਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਐਸ. ਆਰ. ਬੰਗੜ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸੰਗਰੂਰ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਵਸਰ ਸ੍ਰੀ ਜੀ. ਡੀ. ਐਸ. ਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਕੈਂਡਲ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਹੋਰਖ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਉਘੇ ਇੱਕਾ ਗਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਕ ਧੜਾ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਰੁਧ ਸਭਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦ ਕਿ ਦੂਜਾ ਧੜਾ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰਵਾ ਦਫਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਖਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਰਾਖੀ ਕਰੋ

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਰਾਖੀ ਕਰੋ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਿੰਤਨ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਿੰਤਨ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਰਾਖੀ ਕਰੋ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਿੰਤਨ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਿੰਤਨ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਰਾਖੀ ਕਰੋ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਿੰਤਨ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਿੰਤਨ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭਵਿਖ ਦੇ ਦੋ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੂ

ਪੁਲਾੜ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੂ

ਫਰੰਟੀਅਰ ਕਲਾਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਬੱਤਰਾ ਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਵਾਰ ਵਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਨਿਲ ਸੁਰੀਨ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਜਸ਼ਨ 20 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਪੋਲਿਸ਼ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ

ਫੌਜੀ ਚੁੰਡਲੀ ਦੇਸ ਨੂੰ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਵੱਲ ਤੱਕ ਰਹੀ ਹੈ — ਵਲੀ ਖਾਂ

ਲੰਦਨ—ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਉਘੇ ਨੀਤੀਵਾਨ ਤੇ ਡਿਮੋਕਰੈਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਖਾਨ ਅਬਦੁੱਲ ਵਲੀ ਖਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਆ ਹੁਮੈਦ ਨੂੰ ਖਬਰਦਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਖਤਮ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕ ਬਿਨਾਂ ਚਿੱਲ ਬਹਾਲ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਭਰੇ ਲਹਿਜੇ ਨਾਲ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਈਰਾਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਖਾਨ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ 14 ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਿਵਲ ਨਾ ਫੁਰਮਾਨੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਤੀਜੇ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਹਾਕਮਾਂ ਵਲੋਂ ਨਿਸਚੇ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ਬਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੇਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਨੇਤਾ

ਮੈਨੂੰ ਕੱਲੀ ਨੂੰ ਚੁਬਾਰਾ ਪਾ ਦੇ ਰੋਹੀ ਵਾਲਾ ਜੰਡ ਵੱਢ ਕੇ।

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਦੇ ਚੰਦੇ ਦਾ ਫਾਰਮ SUBSCRIPTION FORM

To
The Canada Darpan
P.O.Box. 67344, STN. 'O'
VANCOUVER, B.C.
CANADA V5W 3T1
Phone. (604) 324-6111

I am enclosing a ☐ cheque ☐ M.O. ☐ Draft as my Subscription for the year(s).....I may be sent the newspaper at the following address:

Name.....
Address.....
City.....
Province.....
Postal code.....
PHONE.....

One Year.....15 dollars
Two Year.....25 dollars
Three year.....35 dollars
Life membership.....200 dollars
ASIA.....40 dollars(a year)
U.S.A.....20 dollars(a year)
Europe.....35 dollars(a year)
Africa.....35 dollars(a year)

SUCCESS THROUGH SERVICE & EXPERIENCE BUYING, SELLING OR TRADING

- * Homes (new or old)
- * Investment Properties
- * Commercial & Industrial or any other kind of Real Estate Property

Ajaib S. Janda

In Business since 1971

UNITED REALTY LTD.
2443 Kingsway, Vancouver, B.C.

ਘਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖ਼ੀਦਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਜੰਡਾ

ਮੁਫਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫ਼ੁਨ ਕਰੋ

PH. BUS. 437-9431
RES. 434-4660

ਅਸੀਂ ਇਕ ਨਾ ਇਕ ਦਿਨ ਹਨੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਾਂਗੇ

ਸਭਿਆਚਾਰ

ਇਹ ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਰਤ ਅੰਦਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਸੀ ਉਹ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹੀ ਤੇ ਹੁਣ ਕਰਾਚੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਅਕਾਹ-ਵਧੂ ਭਾਈਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚੋਂ ਹੈ। ਉਸਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਕਾਫੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਬੰਬਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਆਰਟਿਸਟਾਂ ਨਾਲ ਭੇਟ ਕਰ ਸਕੇ।

ਜਦ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸੋਨਾਨ ਮਾਨ ਸਿੱਖ ਨਾਲ ਠੰਢੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਮੁੜਿਆ ਸੀ ਤੇ ਕਿਸਨਾ ਸੋਬਤੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੇਵਲ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ? ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਜੀਤ ਕੌਰ, ਅਰਪਨਾ ਕੌਰ, ਮਨਜੀਤ ਟਿਵਾਣਾ ਆਦਿ ਨਾਲ ਵੀ ਮਿਲ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਖਿੜਖਿੜਾਏ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤੇ। “ਨਹੀਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਆਪੋ ਵਿਚ ਦੀ ਸਲਾਹੁਤਾ ਵਾਲਾ ਕੇਸ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਮੈਨੂੰ ਕੇਵਲ ਔਰਤਾਂ ਹੀ ਮਿਲਣ ਆਈਆਂ ਹਨ।” ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਕਾਜ ਵਾਸਤੇ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ “ਅਸੀਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹਾਰ ਖਾ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ‘ਚੋਂ ਕੇਵਲ ਅੱਧੇ ਹੀ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਰੇ।”

ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਦਾ ਜਨਮ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਣਵਾਰੇ ਤੋਂ ਦੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ 1947 ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪੀੜਾ ਉਸਨੇ ਬਚਪਨ ਉੱਤੇ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਬਰਪਨੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਨਾਵਲ “ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਕੋਈ ਭੋਲੇ” ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਜਦ ਉਹ ਦੁਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਕਰਾਚੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਧੁ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦਿਲ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਬਚਪਨ ਦੀ ਆਦਰਸ਼ ਹਸਤੀ ਪੋਰਸ ਰੂਪਮਾਨ ਹੋ ਉਠਦੀ ਹੈ। “ਪੋਰਸ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹੀ ਇੱਕੋ ਇਕ ਰਾਜਾ ਸੀ ਜੋ ਸਿਕੰਦਰ ਵਿਰੁਧ ਲੜਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨਗੀ ਹੈ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਹਾਨ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪੋਰਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਜਦ ਮੈਂ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੀ

ਸਟਰੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਠੀਕ ਵਰਨਣ ਮਿਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਤੇ ਪੋਰਸ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਆਖਿਆ ਹੈ।” ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੋਰਸ ਦਾ ਭਰੋਸ਼ਾ ਸਿਪਾਹੀ ਆਖਕੇ ਠੰਡੀ ਸਾਹ ਭਰੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਭੱਜਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੀਦਾ।

ਜਦ ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਸਖਤ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਇਕ ਸਿੱਖ ਜੋੜੇ

ਪਨਾਹ ਦਿਤੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਫਿਰਕੇ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਛੋਟੇ ਵੀ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਏ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਿੱਖ ਜੋੜਾ ਆਪਣੇ ਬਹਿਨ੍ਹਾ ਛੋਟੀ ਹੋਰ ਮੁਸਕਲਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਘਰੋਂ ਅਲੱਖ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਿੱਖ ਜੋੜੇ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਥੱਕੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ

ਫਪੀਆਂ ਅਤੇ ਵਾਰਸ਼ਾਹ ਦੀ ‘ਹੀਰ’ ਪੁਸਤਕ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਣੀ ਵਲ ਮੂੰਹ ਪਰਤਿਆ “ਇਹਨਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਭਾ ਨਹੀਂ ਓਨੀ ਆਮੀਰ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਭਾ ਅਤੇ ਜੇ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।”

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਗਰਵਾਦ ਸਹਿਤਕਾਰ ਮਹੇਲ ਬੇਤਰਤੀਬਾ ਹੈ ਜੋ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਗੁਹਿਨੀਅਤ ਦਾ ਇਸ ਵਲ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਮਜਲਿਸ’ ਅਤੇ ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਜਲਿਸ-ਸਾਹ ਹੁਸੈਨ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈਆਂ। ਲਹਿਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਅਗੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਿਹਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਾਮਰਾਜ ਨਾਲ ਲੜਣ ਵਾਲੇ ‘ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ’ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੀਰੋ ਸਭੀਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਨੇ ਇਸ ਲਹਿਰ ਵਲੋਂ ਵਲੋਂ ਕੀਰੀਆਂ ਕਲਤੀਆਂ ਵਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ। ਲੋਕ ਹੁਣ ਵਲ ਵਾਪਸੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਲੇ ਸਾਚਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲਤਾਂ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਰਹਿਣ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਪਿਛਾਹ ਖਿਚ ਯਤਨ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਉਹਦੇ ਦੋ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਉਪਰ ਦਬਾਅ ਨੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਖੇੜ ਦਿਤਾ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਵੀ ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਨਾਲ ਅੱਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਨਿਰੁਪਮਾ ਦੌਰ ਦਾ ਇੰਟਰਵਿਊ

ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿਚ ਦੋ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦਾਦਾ ਦੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦੇਸਤ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਨਾਨੀ ਦੀ ਇਕੋ ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਪੁਤਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਛਾਹ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਜੋ ਵਿਰਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਉਲੰਘਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵਿਰਕੂ ਦੋਹੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦਾਦਾ ਨੇ ਸਿੱਖ ਜੋੜੇ ਨੂੰ

ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਗ ਪਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਅੱਖੀਂ ਵਾਪਰਦਾ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਮੇਰਾ ਖੂਨ ਖੋਲਦਾ ਤੇ ਮੈਂ ਬਦਲਾ ਭੇਟ ਦੀ ਸਹੁ ਖਾਂਦੀ..... ਬਦਲਾ ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ।

ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਨੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਵੀ ਰੋਜ਼ ਬਹਿਮਦ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਜੋ ‘ਨਵੀਂ ਭੁੱਤ’ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ

ਅੱਜ ਦੇ ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ: ‘ਹੁਣ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕੱਲੀ ਭਾਈ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦਾ ਅਧਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਭ ਉਦਾ। ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੰਮੇਲਨ ਭਾਈ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਈ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਅੰਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਔਰਤ ਲਿਖਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਿਕਟ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਜੋਂ ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਦਾ ਬਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਰੋਸ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਪਰ ਰੋਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਸਹਿਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਛਾਹ ਖਿਚੂ ਹੈ। ਅੰਤਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਸਮਕਾਲੀ ਸੰਬਰਔਰਤ ਕਵਿਤਰੀਆਂ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੁਜੇ ਦਾ ਪਲਾਅ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਸਾਰਾ ਬਾਹਰ ਕੁਝ, ਨਰਸੀਨ ਅੰਜਮ ਭੱਟੀ ਅਤੇ ਸਹਿਤੀ ਹਥੀਥ ਵਰਗੇ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਹੈ।

ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਸਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ: ‘ਇਸ ਵਿਚ ਕਹਿਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਗਲਪ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਆਏ ਹਨ। ਇਹ ਪਾਤਾ ਵਖ-ਵਖ ਸਮਾਜੀ-ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ਦੀ ਪਿੰਦਾਵਾਰ ਰਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਥੇ ਆਸਾ ਮਧਮ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਾਂਗੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਨੇਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।’

ਚੰਗਿਆਈ

ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਗੁਨ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦਾ ਵਧ ਫ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹਦ ਤਕ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਅਜ ਵੀ ਇਸ ਕਾਬਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਸੰਬੰਧੀ ਖਬਰਾਂ ਛਪਣ।

ਉਹ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸੀ ਭਰਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਦੇਨੀਆਂ ਘਟ ਰਹਿ ਜਾਣਗੀਆਂ ਕਿ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਖਬਰਾਂ ਛਪਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ।

—ਕਾਰਡੀਨਲ ਹੀਨਾਨ

ਰਹਿਮ

ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਮੁਕਦਮਾ ਚਲਿਆ।

ਉਸਨੇ ਸਾਫ਼ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਗੁਨਾਹ ਕਬੂਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ “ਮੈਂ ਸਚਮੁਚ ਬਹੁਤ ਵਡਾ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਚਮੁਚ ਰਹਿਮ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹਾਂ।”

—ਸੁਖਬੀਰ

ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦਣ ਦੀ ਮੰਗ

ਜਲੰਧਰ—ਛੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲਮਕ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰ ਹੱਲ ਲਈ ਤਿੰਨ ਧਿਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਬੁਲਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਤਾਜਾ ਸਥਿਤੀ ਉੱਤੇ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਫਿਰਕੂ ਮੇਲ ਜੋਲ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸੂਬਾਈ ਮਾਰਚ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਅਮਨ ਮਾਰਚ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਜੇ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਜੰਤਾ ਪਾਰਟੀ, ਭਾਜਪਾ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ., ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ., ਕਾਂਗਰਸ (ਸ) ਅਤੇ ਰੀਪਬਲੀਕਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਤੇ ਡੇਡ ਅਹਿਮਦ ਡੇਡ

ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਏਸ਼ੀਆ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ

NARWAL INSURANCE AGENCY LTD.
ALL KINDS OF INSURANCE:

- *Renewals
- *Finahcing
- *Safe Driving Discounts
- *Cars, Trucks, Vans Etc..
- PLATES & DECALS

Open Monday to Saturday from 9 A.M. to 5 P.M.

OFF: 324-4944 RES: 325-4744
6415 MAIN ST., (at 48th Ave.) VANCOUVER, B.C

PRITPAL SINGH NARWAL NOTARY PUBLIC
B.A. (PU) LL.B. (KUK)
FORMER - (ADVOCATE & OATH COMMISSIONER)
(Punjab & Haryana Highcourt)

PREFERRED AREA OF PRACTISE:

- *All Conveyancing Deed & Transfer Documents
- *To prepare Mortgage & Cancel Mortgages
- *To prepare Leases
- *To prepare Commercial Contracts
- *To prepare Statutory Declarations
- *To prepare Power of Attorney
- *Authorized to Administer Oaths.
- *Attest Signatures
- *Authenticate Copies
- *Passport *Change of Name

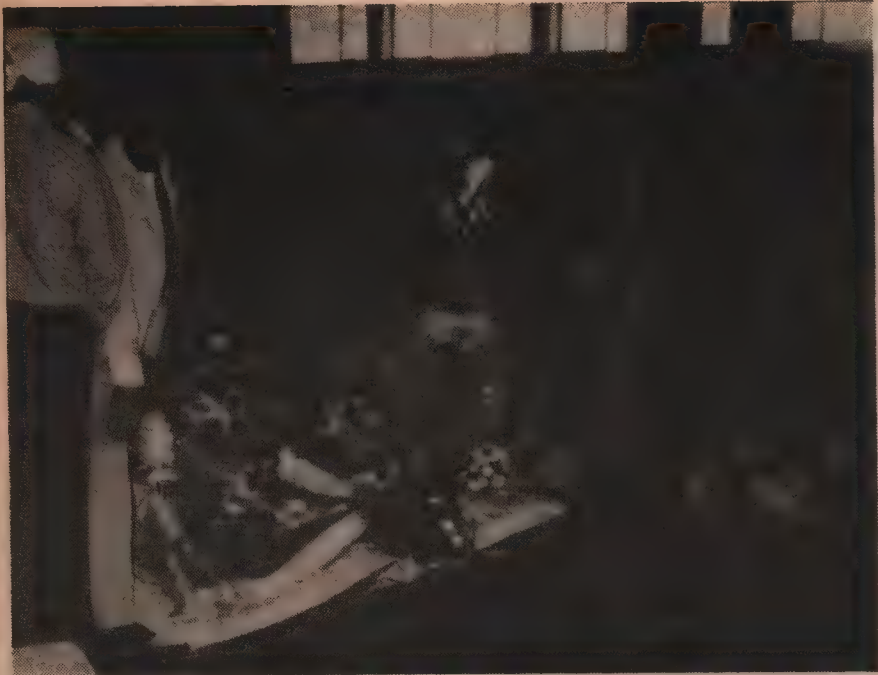
Also Help on Immigration Matters

BUS: 324-4944 RES: 325-4744 9:00 a.m. to 5:00 p.m. (Monday to Saturday)

PRITPAL NARWAL, B.A. LL.B.
6415 MAIN ST., (At 48th Ave.) VANCOUVER, B.C. V2W 2V5

ਸ਼ੁਭ ਵਿਆਹ

ਪਰਮਜੀਤ ਜੌਹਲ
ਸਪੁੱਤਰ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਸਕੱਤਰ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਿਊ-
ਵੈਸਟ ਦਾ ਸ਼ੁਭ ਅਨੰਦ
ਕਾਰਜ ਗੁਰੂ ਘਰ
ਨਿਊਵੈਸਟ ਵਿੱਚ ਸੰਪੰਨ
ਹੋਇਆ।

ਬੈਂਡਰੂਮ ਸਵੀਟ ਕਿਰਾਏ ਲਈ ਖਾਲੀ

ਦੋ ਬੈਂਡਰੂਮ ਸਵੀਟ ਕਿਰਾਏ ਲਈ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੈਂਡਰੂਮ ਸਵੀਟ
ਨਿਊਵੈਸਟ ਮਿਨਸਟਰ ਵਿੱਚ 6 ਮੇਵਿਨਿਊ ਤੇ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ
ਕਰੋ। — ਫੋਨ—424-3585

**BHARTI
ART JEWELLERS**
Specialist in East Indian Jewellery
6524 MAIN ST. AT 49TH. AVE.
VANCOUVER
BUS. 327-8711
RES. 879-5610

ਵੀਡੀਓ ਸਮਗਲਿੰਗ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਹੇਵੰਦੀ

ਨਵੀਂ ਇੱਛੀ, (ਯੂ.ਐਨ.ਐੱਫ.ਐੱਸ.)—ਇੱਛੀ ਦੇ ਪਾਸਮ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਉੱਤੇ ਬੰਦੀ ਬਿਜਲਈ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਦਿਨ ਬ-ਦਿਨ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਮਗਲਿੰਗ ਚਿੰਨ੍ਹਾਦਾ ਤਰਫ਼ ਤਾਰੀ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੰਦੀ ਵਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀਡੀਓ ਕੈਸਟ ਰਿਕਾਰਡਰਾਂ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਆਮ ਬਣਨ ਦਾ ਫੋਟਾ ਨਸਰਾ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੀ.ਸੀ.ਈ. ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਪਾਸਮ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਉੱਤੇ ਸਮਗਲਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ 1977 ਦੇ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਸਮਗਲਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਆਈ ਕਿ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇੱਛੀ ਵਿਭਾਗ ਕੇਂਦਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਵਤੀ ਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕੀ ਕੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੰਦੀ ਵਸਤਾਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ।

ਸੀ.ਸੀ.ਈ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਬੰਦੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਵੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਸੈਟ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਰੁਪਏ ਬਣਦੇ ਹਨ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੇਚੇ ਰਹੇ।

ਸੀ.ਸੀ.ਈ. ਦੇ ਇਕ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਭ ਜੋਖਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਛੇਤੀ ਅਮੀਰ ਬਣਨ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਪਾਉਂਦੀ ਲਗੀਆਂ ਬਿਜਲਈ ਵਸਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਬਿਜਲਈ ਘੜੀਆਂ ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ, ਜੇਬ ਟੈਲੀਫੋਨ ਸੈਟ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਕੈਸਟ ਰਿਕਾਰਡਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੁਆਈਆਂ ਅਤੇ

ਹੀਮੀ ਪਥਰਾਂ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਵਲ ਖਿੱਚੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਲੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ 75 ਵੀ ਸਦੀ ਵਸਤਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਉਂਦੇ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਯਤਰੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 60 ਵੀ ਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਗੇਰ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਜਾਣ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਡਿਊਟੀ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਲਗਪਗ 10 ਵੀ ਸਦੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀ.ਸੀ.ਈ. ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੇਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਵੀ ਸਦੀ ਨੂੰ ਸਮਗਲਿੰਗ ਕਰਦੇ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਿੱਧੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਕਸਟਮ ਅਤੇ ਦਰਾਮਦੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦੀ।

ਸੀ.ਸੀ.ਈ. ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਯਤਰੂਆਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਸੀ.ਸੀ.ਈ. ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 60 ਵੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵਧ ਬੰਗ ਜਿਹੜੇ ਇਲੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੇ ਯਤਰੂ ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ ਬੰਦੀ ਵਸਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਡਿਰੈਕਟਰ ਸੀ. ਏ. ਐਨ. ਸਿਨਹਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਭ ਚਿੰਨ੍ਹਾਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਮਗਲਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਵਤੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਨੌਕਰ-ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਮੰਤਰੀ

ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਵਸਤਾਂ ਸਮਗਲਿੰਗ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਈ ਸਮਾਨਤਾ ਤੇ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾ ਤੋਂ ਬਿਜਲਈ ਹਨ।

ਪਰ ਇਹਾਦਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਫਸਰ ਜਿਹੜੇ ਰਾਜਨੀਤਕਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੀਵੇਗਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਦਲੀਆਂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਰਾਜਦੂਤ ਵੀ ਲਲਚਾਉਣ ਵਗੇਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਾਜਦੂਤ ਘੜੀਆਂ ਅਤੇ ਬਿਜਲਈ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਜੋੜੇ ਭਾਈ

ਬੇਗੁਮਰ

(ਯੂ.ਐਨ.ਐੱਫ.ਐੱਸ.) ਨ ਮਹਾਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਕ ਮਾਂ ਦੇ ਜੁੜੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਕੱਲ੍ਹ ਇਥੇ ਆਪਣੇ ਆਸਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਭਾੜ ਲੈਣ ਆਏ ਡੇਢੀਗੇਟਾਂ ਦੇ ਇਕ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਵਿਰਕੂ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਬਣਦੇ ਰਖਣ ਉਪਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ।

ਗਣੇਸ਼ ਜਿਊਲਰਜ਼ ਦੀ ਨਵੀਂ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਲਗਪਗ ਸਾਰੇ ਵਪਾਰੀ ਵੀਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

Ganesha JEWELLERS
321-1994

ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਟਾਈਪ-ਸੈਟਿੰਗ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ

ਏਸ਼ੀਆ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ
(ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿੱਚ)

6482, ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ, ਵੈਨਕੂਵਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ 324-6111 ਜਾਂ 321-6360

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਿੰਘ ਲੜਕਾ ਉਮਰ 21 ਸਾਲ, ਲੰਬਾ ਕੱਦ, ਸਾਉ ਸੁਭਾਅ ਜੋ ਇੱਛੀਆ ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਸਾਰੀ family ਕੋਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸੈਟ ਹਨ) ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕੋਨੇਡਾ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਲੈਂਡਿੰਗ ਇਮੀਗਰੇਂਟ, ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਿੰਘ ਲੜਕੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਲੜਕੀ ਦੀ ਉਮਰ ਕੁਝ ਵੱਧ ਘੱਟ ਜਾਂ ਡਾਈਵੇਂਸ ਭੀ ਹੋਵੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੋਈ ਦਾਜ ਦਹੇਜ ਨਹੀਂ। ਚਾਹਵਾਨ ਸੱਸਣ ਆਪਣੇ ਨਾਮ, ਐਡਰਿਸ ਤੇ ਫੋਨ ਨੰ: ਸ਼ੇਅਰ ਹੋਨ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੇ ਚਿੱਠੀ ਪਾਉਣ।

POSTAL STATION L
Box 105
WINNIPEG, (MANITOBA) CANADA

ਰਾਮੁਵਾਲੀਆ ਭਜੰਗੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਕਾ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਾਕਾ ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ 'ਮਾਨ'। ਸ਼ਗਿਰਦ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ 'ਪਾਰਸ' ਰਾਮੁਵਾਲੀਆ

ਫੋਨ - 524-2778 — 524-8861

ਖੇਡ ਦਰਪਣ

ਹਾਕੀ : ਉਸਾਰੂ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਲੋੜ

—ਰੋਸ਼ਮ—

ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਕੌਮੀ ਹਾਕੀ ਸੀਮੀਨਾਰ ਕੋਈ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਸਗੋਂ ਇਸਨੇ ਸੱਚੇ ਹਾਕੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੀ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਅਵਸਥਾ ਕੌਮੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਤਾ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਸੰਜੀਦਾ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਹਕੀਕਤ, ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਹਿਲੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ (ਸਕੂਲ, ਪਿੰਡ) ਤੋਂ ਹੋਰ ਉੱਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਵੀ ਬੋਸ ਕੋਲ ਕੋਵਲ ਇਹੀ ਸੁਝਾਅ ਸੀ ਕਿ ਤਕੜੀ ਟੀਮ ਬਣੇ ਕੋਚਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਕੌਮੀ ਕੋਚ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਤੇ ਸੀਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਸਦੇ ਗਏ ਕੁਝ ਕੁ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਦਾ ਡਟਵਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ 1972 ਵਿਚ ਸਿੰਘਪੁਰ ਦੇ ਕੌਮੀ ਕੋਚ ਵਜੋਂ ਪਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਹੋਰਸਟਵੀਨ ਦੀ ਥਾਂ ਲਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਬਦੇਸ਼ੀ ਕੋਚਾਂ ਦੇ ਆਉਣਾ ਵਿਚ ਹੋਰਸਟਵੀਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸਪੋਨਸ਼ਰਸ਼ੀਪ ਮਾਸਕੋ ਉਲੰਪਿਕ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਥਾਂ ਲਵੇਗਾ..."

1964 ਵਿਚ ਉਲੰਪਿਕ ਚੈਂਪੀਅਨ ਟੀਮ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਚਰਨਜੀਤ, ਕੁਰਬਖ਼ਾਜ਼ ਸਿੰਘ ਤੇ ਆਰ. ਐਸ. ਭੋਲਾ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿਤਾ ਕਿ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕੋਚਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਹੁੰਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੀਮੀਨਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੁਰਬਖ਼ਾਜ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਾਇ ਸੀ ਕਿ ਬਦੇਸ਼ੀ ਕੋਚ ਤੇ ਮਾਹਿਰ ਸੱਚੇ ਵੀ ਲਏ ਜਾਣ ਪਰ ਕੋਵਲ ਮਸ਼ਵਰਿਆਂ ਤੇ ਨਵੀਨ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਹੀ।

ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦਾ ਨਵੇਂ ਗਠਨ

ਸ੍ਰੀ ਜਵਰ ਇਕਬਾਲ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦਾ ਕਪਤਾਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਉਪਕਪਤਾਨ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

ਗੋਲ ਕੀਪਰ — ਗੋਮੀਓ ਜੇਮਜ਼ ਅਤੇ ਨੀਲ ਕਮਲ

ਡਲ ਬੈਕ — ਮਨੋਹਰ ਟੋਪਨ, ਵਨੀਤ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲ ਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਹਾਫ ਬੈਕ — ਸ਼ਮਾਇਆ, ਕਾਰਵਲਾਹੀ, ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਜੀਤ ਕੁਮਾਰ।

ਫਾਰਵਰਡ — ਚਰਨਜੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਜਲਾਲਉਦੀਨ, ਗੋਮਜ਼, ਫਰਨੈਂਡਸ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਾਹਦ ਅਤੇ ਜਵਰ ਇਕਬਾਲ।

ਸਟੇਂਡਬਾਈ — ਗੋਲ ਕੀਪਰ - ਰਾਵਤ, ਐਮ ਫਰਨੈਂਡਸ

ਡਲ ਬੈਕ — ਗੁਰਦੀਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਐਮ. ਪੀ. ਸਿੰਘ

ਹਾਫ ਬੈਕ — ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਫਾਰਵਰਡ — ਟਿਕਨ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਸੁਸ਼ੀਲ, ਟੋਪਨ, ਮੁਹੰਮਦ ਨਾਈਮ ਅਤੇ ਮਾਇਟੀ।

ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਨੂੰ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ

ਲੰਡਨ—ਭਾਰਤੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਸੰਸਾਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕਪ ਜਿਤਣ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਲਗਪਗ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਲਈ ਨਵੀਂ ਦਿਲੀ ਵਿਚ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਰਿਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ-ਕਮ-ਇੰਟਰਨੇਸ਼ਨਲ ਪਰੋਗਰਾਮ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਬੰਬਈ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਪਰੋਗਰਾਮ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ 4 ਜੁਲਾਈ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਈ ਪੁੱਜੇਗੀ।

ਕਪਤਾਨ ਕਪਿਲ ਨੇ ਇਕ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਟੀਮ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਿਘੋ ਸੁਆਗਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਤੇ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਕਪ ਜਿਤਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ ਉਹ ਸੋਮਪੇਨ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ

ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਫੇਰੇਬਨ ਵਲੋਂ ਜਟਮਨੀ ਦੇ ਕੁਝ ਕੋਚਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਨਾਮ ਕੋਚਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੇ ਟਿਪਣੀ ਲਈ ਕੌਮੀ ਖੇਡ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿਤੇ ਹਨ ਫੇਰੇਬਨ ਦਾ ਇਹ ਵਤੀਰਾ ਆਰਡਰ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਹਿਸ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਚਾਲ-ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਸਿਟੇ

ਹਸਨ ਸਰਦਾਰ ਵਰਗਿਆ ਨੂੰ ਰੋੜ੍ਹਣ ਜੋਗੇ ਕੋਚਾਂ ਹੋਣਗੇ

ਨਿਕਲਣਗੇ। ਰੋਸ਼ਨ ਮੋਕਿਆ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਚ ਜੀ ਜਾਨ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਹਾਕੀ ਸਿੱਖੇ ਦੇ ਸਾਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦਾ ਕੋਚ ਬਦੇਸ਼ੀ ਹੋਵੇ।

ਯੋਜਨਾ

ਹਾਕੀ ਫੇਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਉਲੰਪਿਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਸ੍ਰੀ ਅਬਜ਼ਨੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਕੋਚ ਸਦਾ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਮੰਗ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਖੇਡ ਦੇਗ ਬਦਲਣ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ।

ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਡ ਦੇਗ ਬਦਲਣ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਉਤੇ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਇਕ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿੰਨੀ ਹੋਰ ਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ 1964 ਤੋਂ

ਹਸਨ ਸਰਦਾਰ ਵਰਗਿਆ ਨੂੰ ਰੋੜ੍ਹਣ ਜੋਗੇ ਕੋਚਾਂ ਹੋਣਗੇ

ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਹਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਹੁਣ ਤਕ ਇਹੀ ਸੋਚੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡ ਦੇਗ ਬਦਲਣ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਦੇਗ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਹਾਲਤ ਪਹਿਲੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਬੇਨੋਮੀਆਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਅਤੇ ਬੇਨੋਮੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ-ਮਾਹਰਾਂ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫੋਤੀ ਤੋਂ ਫੋਤੀ ਇਕ ਥਾਂ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਖੇਡ ਦੇਗ ਬਾਰੇ ਇਕ ਪੱਤਾ ਨਿਰਣਾ ਲੈਣਾ ਅੱਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮੀਨਾਰ ਨੇ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਹਾਕੀ

ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਚ 'ਚ ਜਿੱਤ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਠਾਈਆਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੁੱਤੀਆਂ ਪਈਆਂ

ਬਾਗਤ—ਪ੍ਰੋਡੀਜ਼ੀਅਲ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇ ਫਾਇਨਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੇ ਜਦੋਂ ਅਧੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਥਾਂ ਥਾਂ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰ ਤੇ ਚੁੱਤੀਆਂ ਖਾਣੀਆਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਫਾਇਨਲ ਦੇ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਯੁਵਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਾਰ ਤੇ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋਈ ਬਹਿਸ ਵਿਚ 10-10 ਚੁੱਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਲਗ ਗਈ। ਦੋਨੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਫਾਇਨਲ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੁਬਾਈ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਅਗੇ ਬੈਠੇ ਕਮੇਂਟਰੀ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਇਕ ਇਕ ਚੁੱਤੀ ਉਤਾਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੁਹਿੰਦਰ ਨੇ ਵੋਲਫਿੰਗ ਨੂੰ ਐਲ. ਬੀ. ਡਬਲਯੂ. ਆਉਟ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸ਼ਰਤ ਜਿਤ ਗਏ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਚੁੱਤੀਆਂ ਮਾਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ 10 ਗਿਣ ਕੇ ਚੋਣ ਲਈ। ਚੁੱਤੀਆਂ ਖਾਣਾ ਵਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਰਦ ਜਾਂ ਹਾਦੇ ਤੇ ਚੁੱਤੀਆਂ ਖਾਣਾ ਰਿਹਾ।

ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਨੂੰ ਸਾਲ ਭਰ ਲਈ ਮੁਫਤ ਬੀਅਰ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ—ਇਥੇ ਬੀਅਰ ਬਣਾਉਣੀ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕਪ ਜੇਤੂ ਟੀਮ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਮੁਫਤ ਬੀਅਰ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀਅਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਤੋਹਫੇ ਵੀ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਟੀਮ ਨੂੰ ਬੀਅਰ ਦੀ ਨਾਮ ਵਾਲੀ ਟਰਾਈ ਵੀ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਬਲਬੀਰ ਦੇਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਮੁੜ ਝੁਠਲਾਇਆ

ਪਟਿਆਲਾ, (ਯੂ. ਐਨ. ਆਈ.) ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਫੇਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇੰਦਰਮੋਹਨ ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਅਜ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੀਨੀਅਰ) ਨੂੰ ਏਸ਼ੀਆ ਟੀਮ ਵਿਚ ਉਸ ਵਲੋਂ ਮੈਡੀਕਲ ਫਿਟਨੈਸ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਥਰਸਡੇਅ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਸ੍ਰੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕੁਲ ਹਿੰਦ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾ, ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਜਨ ਏਸ਼ੀਆ ਟੀਮ ਦੇ ਕੋਚ ਸ੍ਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੈਡੀਕਲ ਫਿਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਾਜਨ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਤਾਂ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਜਿੰਦਰ ਅਜ ਕਲ ਖੇਡਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ।

ਏਸ਼ੀਆਈ ਸਰਦ ਰੁਤ ਖੇਡਾਂ ਸਪੋਰੇ 'ਚ ਹੋਣਗੀਆਂ?

ਸਪੋਰੇ (ਜਪਾਨ), (ਯੂ. ਐਨ. ਆਈ.)—ਜਪਾਨ ਦੀ ਉਲੰਪਿਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਪੋਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਜਨਵਰੀ 1986 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਸਰਦ ਰੁਤ ਖੇਡਾਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ।

ਜਪਾਨ ਉਲੰਪਿਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪਤਾਨ ਸ਼ਿਬਾਤਾ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਏਸ਼ੀਆਈ ਉਲੰਪਿਕ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਨਵੇਂ ਵਿਚ ਕੁਵੈਤ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜਨਰਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਬਣਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਾਏ। ਸਪੋਰੇ ਸ਼ਹਿਰ 1992 ਵਿਚ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਬਣਨ ਲਈ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਹੈ।

ਬਲਬੀਰ ਦੇਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਮੁੜ ਝੁਠਲਾਇਆ

ਪਟਿਆਲਾ, (ਯੂ. ਐਨ. ਆਈ.) ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਫੇਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇੰਦਰਮੋਹਨ ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਅਜ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੀਨੀਅਰ) ਨੂੰ ਏਸ਼ੀਆ ਟੀਮ ਵਿਚ ਉਸ ਵਲੋਂ ਮੈਡੀਕਲ ਫਿਟਨੈਸ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਥਰਸਡੇਅ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਸ੍ਰੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕੁਲ ਹਿੰਦ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾ, ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਜਨ ਏਸ਼ੀਆ ਟੀਮ ਦੇ ਕੋਚ ਸ੍ਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੈਡੀਕਲ ਫਿਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਾਜਨ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਤਾਂ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਜਿੰਦਰ ਅਜ ਕਲ ਖੇਡਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ।

ਏਸ਼ੀਆਈ ਸਰਦ ਰੁਤ ਖੇਡਾਂ ਸਪੋਰੇ 'ਚ ਹੋਣਗੀਆਂ?

ਸਪੋਰੇ (ਜਪਾਨ), (ਯੂ. ਐਨ. ਆਈ.)—ਜਪਾਨ ਦੀ ਉਲੰਪਿਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਪੋਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਜਨਵਰੀ 1986 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਸਰਦ ਰੁਤ ਖੇਡਾਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ।

ਜਪਾਨ ਉਲੰਪਿਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪਤਾਨ ਸ਼ਿਬਾਤਾ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਏਸ਼ੀਆਈ ਉਲੰਪਿਕ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਨਵੇਂ ਵਿਚ ਕੁਵੈਤ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜਨਰਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਬਣਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਾਏ। ਸਪੋਰੇ ਸ਼ਹਿਰ 1992 ਵਿਚ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਬਣਨ ਲਈ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਹੈ।

ਹਰਜਾਨਾ

ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਸਿਪਾਹੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ।

"ਮੇਰੀ ਕਾਰ ਅੰਧਾ ਦੁਆਰਾ ਉਧਰ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਚਕਰਾ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜੇਕਰ ਕਬਿਤ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਡਾਰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਕੁ ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ।"

ਡਾ. ਤਿਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਤਰਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ "ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦਾ ਸ਼ਕਤੀਪ—ਪੰਜਾਬੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ" ਸਬੰਧੀ ਖੋਜ ਪੱਤਰ ਲਿਖਣ ਬਦਲੇ ਪੀ. ਐਚ. ਡੀ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਲੋਂ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਫੰਜੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਤਰਸੀ ਇਹ ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਯਹਾਣੀਕਾਰ ਵੀ ਹਨ।

NATIONAL LIFE OF CANADA

EST. 1899

SATNAM SINGH JOHAL

- Life Insurance
- Mortgage Insurance
- Children's educational Plans
- R R S P
- Family indexed inflation Plans

ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ, ਮਾਰਗੇਜ ਬੀਮਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸਕੀਮ ਬੀਮਾ, ਰਜਿਸਟਰਡ ਗਿਫਟਿੰਗ ਪਲੈਨ.... ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਸਲਾਹ

Bus. 685-1041
Res. 435-9141

B.C. Organization to Fight Racism (B.C.O.F.R.)

NEWS RELEASE
FOR IMMEDIATE RELEASE
CHARAN GILL'S SPEECH
AT LOWER MAINLAND BUDGET
COALITION RALLY
JULY 23, 1983

The provincial budget is an assault. It is an assault on democratic rights. It is an assault on working people, on women, on the poor, the disabled, the young, the old, the sick. It is an assault on the minority peoples of British Columbia.

The government of B.C. has declared to the world that it is not interested in protecting democratic rights, that it is antipeople, that it is racist.

Native people, Blacks, Chinese, Japanese, Indians, whether born here or in other lands, have seen such government before. We have fought them before. We will fight them now.

The minority peoples of B.C. know what is at stake. If public sector workers can be fired without cause, the racists will be able to drive minorities out of government service. For the minority people of B.C. this is a return to the turn-of-the-century laws that made it illegal for Asians to work for the government. The people forced the repeal of these laws in 1949. The people will force repeal of the same measures being brought back in 1983.

The destruction of unions, the abolition of human rights protections, and the gutting of public education will mean the return of rampant social injustice, starvation wages, and government repression. We will not allow this to happen.

This is not 1883, when a B.C. government allowed hundreds of Chinese workers to die while building the railroad through the Rocky Mountains. This is not 1887, when the B.C. government ruled that Native people could not vote in provincial elections. This is not 1914, when the B.C. government towed a shipload of immigrants from India out of Vancouver harbour at gunpoint. This is not 1942, when the government imprisoned Japanese Canadians in concentration camps.

ਇੰਡੋ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਖ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਸ ਰੂਪਰਟ ਵਲੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਅਪੀਲ

1983-07-19

Premier Bill Bennett
Parliament Buildings
Victoria, B.C. V8V 1X4

Dear Mr. Premier :

The Indo-Canadian Sikh Association of Prince Rupert, B.C. urges you to reinstate the B.C. Human Rights Commission. We consider your proposed alternative as native and regressive.

We submit to you Mr. Premier that abolishing the B.C. Human Rights Commission has nothing to do with your restraint program. We further consider that your present action is a direct attack on the fundamental human rights in B.C.. It will adversely effect the women, the handicapped, and the minority groups these harsh economic times.

We are appalled by your dictatorial action. We appeal to you to reconsider the matter in an effort to uphold the human decency and democracy of British Columbia.

Yours truly,
Sohan S. Chahal
President

Wake up, Mr. Bennet. This is 1983, The minority people of British Columbia helped build this province. We know what it is to fight for our rights, our jobs, our lives. We will fight your legislation every inch of the way. We will join with our white sisters and brothers to force you to recognize our rights.

ZINDABAD!

For further information, contact:

Charan Gill - 576-2307

Tim Stanely - 876-5024(home)

- 585-1024 (work)

ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਦਾ ਬੀ.
ਸੀ. ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਿੰਦਣ ਯੋਗ ਵਤੀਰਾ

1983-07-19

Premier Bill Bennett
Parliament Buildings
Victoria, B.C. V8V 1X4

Dear Mr. Premier :

The Indo-Canadian Sikh Association wishes to express its dismay and opposition to your proposed public sector legislation.

We object to your proposals allowing the Government and Crown Corporations to fire employees without cause, without regard to seniority and without the employees having a right to appeal.

May we remind you Mr. Premier that free collective bargaining is a corner stone of a democratic society.

We hereby urge you to explore other humane ways to bring your governments expenditures under control.

Yours truly,
Sohan S. Chahal
President

ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਕਤਲ

ਪਟਿਆਲਾ, (ਪੀ. ਟੀ. ਆਈ) ਕਲੂ ਸ਼ਾਮ ਮਾਡਲ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਰੋਸਟੇਰੇਟ ਦੇ ਟ ਉਨ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਕ ਰੋਸਟੇਰੇਟ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਦਿਤੇ 1500 ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਇਕ ਚਮੀਦਰ ਦੇ ਰੁਪਏ ਲੈਣ ਗਏ ਸਨ. ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਦੁਬ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਲੜਕੇ ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਨੂੰ ਕਬਿਤ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੋਟਲ ਦੇ ਤੋਰ ਤੇ ਚਾਕੂ ਮਾਰਕੇ ਹਲਾਕ ਮਾਲਕ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਉਤ ਚਾਕੂ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਪੁਲਸ ਨੇ ਭਰਾ ਵਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 307 ਅਤੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਟਣ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਕਿ ਰਾਜਿੰਦਰਾ ਹਸਪਤਾਲ 302 ਹੇਠ ਰੋਸ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿਤਾ ਦਾਖਲ ਵਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ. ਲਿਆ ਹੈ.

ਸਵਰ ਸਾਗਰ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਤੇ ਸ਼ਾਮ
ਰੇਡੀਓ ਤੇ ਸੀ. ਜੇ. ਸੀ(CJJC 800 AM DIAL)
Sunday Entertainment:

ਸਵਰ ਸਾਗਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸੁਣਨੋ ਨਾ ਭੁਲੋ

ਹਰ ਐਤਵਾਰ

ਸ਼ਾਮ

7⁰⁵ ਤੋਂ 8⁰⁰

SWAR

ਹਰ ਐਤਵਾਰ

SAGAR

ਹਰ ਐਤਵਾਰ

ਸਵੇਰੇ

10⁰⁵ ਤੋਂ 11⁰⁵

ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸੁਣੋ
ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੁਸੀਂ ਗਰੇਟਰ ਵੈਨਕੂਵਰ, ਲੋਅਰ ਮੇਨ ਲੈਂਡ, ਵਿਕਟੋਰੀਆ, ਨਨਾਇਮੋਂ,
ਡੰਕਨ, ਪੋਰਟ ਅਲਬਰਨੀ ਅਤੇ ਕੈਂਬਲ ਰਿਵਰ ਤਕ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਵਪਾਰੀ ਵੀਰਾਂ ਲਈ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਲਈ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ:

Producer : Manjit Viridi

PH: 434-8786 ਜਾਂ 253-7596

24 Hrs Pager 9090

ਫਿਲਮ ਦਰਪਣ

ਸੋਨ ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ "ਸੋਨ" ਵਿਚ "ਸੋਨ" ਹੋਵੇਗੀ... ਪਰ ਫਿਲਮ ਅਨੇਕ ਭਾਵਕ ਪਿਆਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਮਾਤਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਾਵਨ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦਿਲਚਸਪ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਖੁਦਦਾਰ ਨਵ-ਯੁਵਕ ਸਿਆਮ ਦੀ (ਰਾਜੇਸ਼ ਪੰਨਾ), ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ, ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ ਨਿਸ਼ਚਾ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਟਰਕਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਕ ਕਰੋੜਪਤੀ ਰਾਏ ਸਾਹਿਬ (ਪ੍ਰਾਣ) ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ (ਸ਼ਬੀਕਾ) ਦੀ ਇਕੱਲੇ ਪੁਤਰੀ ਰੁਕਮਨੀ (ਟੀਨਾ ਮੁਨੀਮ) ਨਾਲ, ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲੀ ਨਿਗਾਹ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਾਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰੁਕਮਨੀ ਦੀ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ (ਸ਼ਬੀਕਾ) ਤੇ ਉਹ ਦਾ ਭਰਾ (ਪ੍ਰੇਮ ਚੋਪੜਾ) ਸਭ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇਗੀ, ਬਸ ਉਹ ਰੁਕਮਨੀ ਨੂੰ ਭੜਕਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਦੇਹਰ ਸਿਆਮ ਦਾ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟ (ਡਾ. ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਲਾਲ) ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਕਿ ਸਿਆਮ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਉਦੋਂ ਸਹਾਰਾ ਦਿਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਖੁਫ਼ ਨਾਲ ਮਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰੀਜਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਕਾਉਂਟੈਂਟ ਦੀ ਲੜਕੀ ਰਾਧਾ (ਪਦਮਨੀ ਕੋਲਾਪੁਰੀ) ਦਿਲ ਹੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸਿਆਮ ਨੂੰ ਪੂਜਦੀ ਸੀ।

ਮਾਂ ਤੇ ਮਾਮੇ ਦੀ ਲਾਈ ਅੱਗ ਤੋਂ ਰੁਕਮਨੀ ਬਚ ਨਾ ਸਕੀ— ਉਹਨੇ ਸਿਆਮ ਨੂੰ ਠੱਕਰ ਮਾਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ, ਰੁਪਏ ਦੇ ਘਮੰਡ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਭੁਲਾ ਬੈਠੀ, ਸਿਆਮ ਇਕ ਦਿਨ ਮੰਗਤਾ ਬਣ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਵਤਰ ਪ੍ਰੇਮ, ਆਪਣਾ ਪਿੰਡ ਮਿਲਿਆ ਰਾਧਾ ਤੋਂ ਪਰ ਇਸ "ਸਨੇਹ" ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਦਨਾਮ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਾਮ ਦਿਤਾ, ਰਾਧਾ ਨੇ ਸਿਆਮ ਲਈ ਅਨੇਖਾਂ

ਫਿਲਮ ਦਰਪਣ

ਅਨੇਖੇ

ਪਿਆਰ

ਦੀ

ਦਿਲਚਸਪ

ਕਹਾਣੀ

— ਸਮੀਖਿਆਕਾਰ —

ਤਿਆਗ ਦਿਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਰੁਕਮਨੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਤੀਆਂ।

ਨਿਰਮਾਤਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਾਵਨ-ਕੁਮਾਰ ਹਾਠਾਂ ਕਿ ਰਾਧਾ ਦੇ "ਚਰਿਤਰ" ਨੂੰ "ਭੁੱਝਾਈ" ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਭਵਿੱਖ ਚਰਚਾ ਦਿਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਮਾਰਸ਼ੀਅਲ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਉਥੇ ਵਸੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਇਦ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮਾਰਸ਼ੀਅਲ ਵਿਚ ਜਾਤੀਵਾਦ ਦੀ ਏਨੀ ਮਸਿਆ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਕੇਵਲ "ਹਰੀਜਨ" ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਇੱਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਤੀਜਾ ਹੋਲ, ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ "ਸੋਨ" ਭੁੱਝਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਿਉਹਾਰ ਵਜੋਂ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਰ ਆਦਮੀ ਤੀਜੀ ਲੜਕੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਉਤੇ ਬੇਹੁਦਗੀ ਨਾਲ ਰੰਗ ਮਲਦਾ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ— ਗਾਣਾ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ :

"..... ਓਮੇਰੀ ਪਹਿਲੇ ਹੀ

ਤੰਗ ਬੀ ਚੋਲੀ

ਉਪਰ ਜੇ ਆ ਗਈ

ਬੈਰਨ ਹੋਲੀ

ਚੁਲਮ ਤੁ ਨੇ ਕਰ ਡਾਲਾ

ਪਿਆਰ ਮੇਂ ਰੰਗ ਡਾਲਾ"

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਸੋਸਰ ਏਸ਼ੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਤਾ— ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਤਹਿਜ਼ੀਬ ਨੂੰ ਦਫ਼ਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਵੇਸੇ, ਫਿਲਮ ਸੋਨ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ

ਲੰ ਕੇ ਅੰਤ ਤਕ ਤੀਬਰ ਤੌਰ ਨਾਲ ਚਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤਰਕ-ਹੀਨਤਾ ਅਤੇ ਅਸੁਭਾਵਿਕਤਾ ਦੇ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕ ਦੀ ਰੁਚੀ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਚ ਕਸਲੋਂਬਰ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਏਨੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਫਿਲਮ ਉਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਉਸ ਪੰਨਾ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਫਿਲਮ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪਹਿਲੂ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਕਰ "ਮੰਮੀ ਨੇ ਮੇਰੀ ਤੁਮ੍ਹੇ ਚਾਏ ਪਰ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ" "ਸਾਹੁਤੀਰਬ—ਸਸੁਰਾ ਤੀਰਬ—" ਕਾਫੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਯ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, "ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪਿਆਰ ਬਾ ਗੀਤ ਹੈ" ਸੁੰਦਰ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਯ ਵੀ।

ਫਿਲਮ ਕਦੀ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਖਿਚ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਸੋਨ ਦੇ ਕਈ ਸੈੱਟ ਤਾਂ ਅਤਿਅੰਤ ਸੁੰਦਰ ਹਨ, ਕਈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤਾਂ ਸਿਧੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਉਤਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਫਿਲਮ ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਕ ਅਮਿਟ ਫਾਪ ਛੱਡ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀਰਾਮ ਲਾਲ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਪਦਮਨੀ ਕੋਲਾਪੁਰੀ ਵੀ ਅੰਤ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਟੀਨਾ ਮੁਨੀਮ ਤਾਂ ਸਜ਼ਾਵਤ ਦੀ ਗੁਣੀ ਹੀ ਬਣੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਰਾਜੇਸ਼ ਪੰਨਾ ਰੁਝ ਓਵਰ ਐਕਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਣ, ਸ਼ਬੀਕਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚੋਪੜਾ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਖੁਭ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ 'ਦੇਸੀ ਮੇਮ' ਬਣਾਏਗਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗਾਇਕ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ 'ਦੇਸੀ ਮੇਮ' ਨਾਂ ਦੀ ਫਿਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੀ ਚੋਣ ਅਜੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਉਹ ਫਿਲਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰਕੇ, ਤੇ ਪੂਰਾ ਜਾਇਦਾ

ਛੱਡੇ ਹੀ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਸੈੱਟ ਤੇ ਲਿਜਾਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ "ਫਲਥੀਰੋ ਡਾਥੀ" ਵਾਲਾ ਭਲਖ ਰਜਰਬਾ ਨਹੀਂ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਇਕ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਉੱਜ ਹੀ ਬਹੁੱਟ ਚੌਖਮ ਭਰਿਆ ਕੰਮ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਬਨਾਰੇਣ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਕਰ ਹੀ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਭ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਫਟਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਤਾਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਇਸਤਰੀ ਸ਼ਹਿਰ

ਜੂਨ 1983 ਨੂੰ ਇਕ ਮੁਟਿਆਰ ਟੀਚਰ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਉਮਰ 32 ਸਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਬਚਿਆਂ ਉਤੇ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਸਾੜ ਲਿਆ, ਦੋ ਅਠ ਸਾਲ ਦੇ ਜੌੜੇ ਬਚੇ ਸਨ ਤੇ ਤੀਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਛੋਟੀ ਬੱਚੀ ਸੀ, ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਵਤਿਹਗੜ੍ਹ, ਸ਼ੁਕਰਚੱਕ ਬਾਨਾ ਸਦਰ ਦੇ ਘਰ ਇਹ ਦਰਦ-ਨਾਕ ਘਟਨਾ ਕੀਤੀ, ਗੁਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਤ-ਲਾਹ ਦਿਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹਸਪਤਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ।

- ਸ਼ਾਮ ਤਕ ਚਾਰੇ ਮਰ ਗਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਮਗਰੋਂ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਮਾਂ ਤੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਭਰਨ ਤਾਰਨ ਇਤਲਾਹ ਦਿਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਸੁਨੇਹਾ ਬੁਠਾ ਸੀ ਕਿ ਮੌਤ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਝਟਕੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈਆਂ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੱਸ ਨੂੰ ਧਮਕਾਇਆ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਸ਼ਬਾਇਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪੈਰ ਨਹੀਂ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕਬਾਲ ਦੀ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਇੰਜਚਾਰਜ ਸ੍ਰੀ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਰਕੇ ਪੁਲਸ ਨੇ ਕਈ ਕੌਤਾਹੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦੀ ਸਮਸਿਆ

ਇਨਸਾਫ ਲੈਣਾ ਹੈ

ਇਹ ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਪਹਿਲਾ ਪੁਲਸ ਅਫਸਰ ਸੀ ਜੋ 10 ਜੂਨ ਨੂੰ ਉਸ ਪਿੰਡ ਤਵਤੀਬ ਵਾਸਤੇ ਗਿਆ, ਤਵਤੀਬ ਗੋਰਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮਿਟੀ ਝਾੜਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪਰ ਕੇਸ ਔਵੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਖਤ ਲਿਖੇ, ਇਕ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਦੂਜਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਤਰਾਂ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਇਹ ਸਨ।

1. ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ, ਨਨਾਣ ਤੇ ਸਸ ਉਸ ਨੂੰ 1977 ਤੋਂ ਤੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ 1977 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪਾਸ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਵਿਰੁਧ ਸ਼ਕਾਇਤ ਵੀ ਕੀਤੀ।

2. ਵੇਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਤੰਗ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਵੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪੇਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਖਿੱਚੀ ਆਉਣ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨ ਸਕਦੀ, ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪਲਾਟ ਜੋ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਾਓ, ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਪੇਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਵੀ ਲਿਆਓ।

3. ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੋ ਤਿੰਨ ਵੇਰੀ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕੀ।

4. ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਕੁਟਿਆ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

5. ਹੁਣ ਗਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਆਤਮ ਹਤਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਭਾਵੇਂ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਖਤ ਲਿਖ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੇ ਬਚ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਮਾਂ ਤੇ ਭਰਾ ਸਾਰੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਪਿਛਾ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਖੁਦ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਤੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਦੇ ਜਬਰਦਸਤ ਹਥਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨਾ।

ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਦਾ ਦਖਲ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਖੁਰਦਬੁਰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਤਾ।

8 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੀ 100 ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਡੇਪੂਟੇਸ਼ਨ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਸ੍ਰੀ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਉਹ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੀਆਂ ਕਿ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਠੀਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, 9 ਜੂਨ ਨੂੰ ਇਸਤਰੀ ਵਰਕਰਾਂ ਉਸ ਪਿੰਡ ਕਈਆਂ ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਵਤੀਬ ਕੀਤੀ।

ਘੋਨਾ ਕਿਰਮਾਨੀ ਵੀ 'ਕਤੀ ਅਜਨਬੀ ਬੇ' 'ਚ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ

ਬੰਬਈ (ਯੂ. ਐਨ. ਆਈ) - ਘੋਨਾ ਕਿਰਮਾਨੀ ਵੀ 'ਕਤੀ ਅਜਨਬੀ ਬੇ' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਮੰਨ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਹੀਰੋ ਪਰਭੇਨ-ਸ਼ੀਅਲ ਕਪ ਜੇਤੂ ਟੀਮ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੰਦੀਪ ਪਟਿਲ ਤੇ ਹੀਰੋਇਨਾ ਪੂਨਮ ਦਿਲੋਂ ਤੇ ਦੇਬਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਇ ਹਨ, ਪਰਭੇਨਸ਼ੀਅਲ ਕਪ 'ਚ ਇਕ ਮੋਚ ਵਿਚ 5 ਕੰਚਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਿਰਮਾਨੀ ਅਗਸਤ ਵਿਚ ਸ਼ੁਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗਾ।

ਇਥੇ ਦੋਰਾਨ ਸੰਦੀਪ ਪਟਿਲ ਤੇ ਪੂਨਮ ਦਿਲੋਂ ਨੇ ਨਚਾਰਾਂ ਦੇ ਇਕ ਗਰੁਪ ਨਾਲ ਸ਼ੁਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਫਿਲਮ ਅਰਲੇ ਬਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਰਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ “ਮਹਿਬੂਬਾ” ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦ ਕੌਰ

ਪਹਿਲੀ ਅਗਸਤ 1863 ਪੂਰੇ ਇਕ ਸੌ ਵੀਹ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਾਹੀ ਮਹਿਲ ਦੀ ਥੀਆਂ ਵਿਹੂਣੀ ਡਿਗ ਚੁੱਕੀ ਛੱਤ ਦੀ ਇਕ ਰਹਿੰਦੀ ਕੜੀ ਵੀ ਤੋੜ ਸੁੱਟੀ। ਦੋਸ਼ ਦੂਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗੈਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦਲੀਪ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਭਰ ਤੜਪਣ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ “ਮਹਿਬੂਬਾ” ਸਦਾ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਗੂੜੀ ਨੀਂਦ ਸੌ ਗਈ। ਇਕ ਵੱਡੀ ਸੱਪਰ ਨੂੰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾਂ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਗਈ। ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਸੱਪਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੜ੍ਹੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੜ੍ਹੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਹੋਵੇ। ਭੋਲੇ ਦਲੀਪ ਨੇ ਮਾਂ ਦੀ ਸੱਪਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਮਾਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਭਾਰਤ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ‘ਹਾਕਮਾਂ’ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਓਹ ਦੇਸ਼ ਪਰਤਿਆ ਪਰ ‘ਦਲੀਪ’ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੁਵਾਨ ਦੀ ਉਠਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੇ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਡਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਚੁੱਕ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਨਾਸਕ ਵਿਚ ਗੁਦਾਵਰੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੱਕ ਹੀ ਲਿਆ ਸਕਿਆ। ਸਸਕਾਰ ਉਪਰੰਤ ਗੁਦਾਵਰੀ ਕੰਢੇ ਤੋਂ ਮੁੜਨ ਲਗਿਆਂ ਯਤੀਮ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦਲੀਪ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਕੋਈ ਯਤੀਮ ਹੀ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੁਰ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਤਸਵੀਰ ਖਿਚੀ ਹੈ ਸ੍ਰ ਵਿਧਾਤਾ ਸਿੰਘ “ਤੀਰ” ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ

ਨੀ ਗੁਦਾਵਰੀ

ਵਿਧਾਤਾ ਸਿੰਘ ਤੀਰ

ਜਦੋਂ ਹੋਣੀ ਨੇ ਜਿੰਦਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦ ਕੱਚੀ,
ਗੁਏ ਵਿਚ ਪਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਾਰ ਕਰ ਕੇ।
ਭਾਭਾਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਓਦੋਂ ਦਲੀਪ ਦੀਆਂ
ਭਾਵਾਂ ਡੋਲ ਹੋਇਆ ਭੁਬਾਂ ਮਾਰ ਕਰ ਕੇ।
ਆਖਰ ਲੋਥ ਲਿਆਇਆ ਗੁਦਾਵਰੀ ਤੇ,
ਦੌੜ ਭੱਜ ਕੇ ਜਤਨ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰ ਕੇ।
ਆਪੇ ਚਿਖਾ ਜੋੜੀ ਆਪੇ ਅੱਗ ਲਾਈ,
ਆਪੇ ਕੀਤੀ ਅਰਦਾਸ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਕੇ।

ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਪਰਵਾਹੁੰਦਿਆਂ ਫੁਲ ਮਾਂ ਦੇ,
ਅੱਖਾਂ ਉਹਦੀਆਂ ‘ਚੋਂ’ ਪਾਣੀ ਵਹਿਣ ਲੱਗਾ।
ਵੇਣ ਜਿੰਦਾਂ ਦੇ ਪਾਂਦੀ ਗੁਦਾਵਰੀ ਨੂੰ,
ਏਦਾਂ ਜਿੰਦਾਂ ਦਾ ਲਾਡਲਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ।

ਨੀ ਗੁਦਾਵਰੀ ਆਣ ਕੇ ਅਜ ਤੈਨੂੰ,
ਅੰਮੀ ਆਪਣੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਂ ਚਲਿਆਂ,
ਮੈਨੂੰ ਗੋਦ ਵਿਚ ਜੇਹੜੀ ਬਿਠਾਲਦੀ ਸੀ,
ਤੇਰੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਬਿਠਾ ਚਿਲਿਆਂ।
ਜਿਹਨੂੰ ਮੈਂ ਗਲਵਕੜੀ ਪਾਂਵਦਾ ਸਾਂ,
ਉਹਨੂੰ ਅਜ ਤੇਰੇ ਗਲੇ ਲਾ ਚਲਿਆਂ।
ਦੇ ਗਈ ਦੁਖਾਂ ਦੇ ਹਥ ਜੋ ਬਾਂਹ ਮੇਰੀ,
ਉਹਦੀ ਬਾਂਹ ਅੱਜ ਤੈਨੂੰ ਫੜਾ ਚਲਿਆਂ।

ਰਖੀਂ ਯਾਦ ਰਣਜੀਤ ਦੀ ਜਿੰਦ ਹੈਸੀ,
ਇਹਨੂੰ ਜਿੰਦ ਦੇ ਵਾਂਗ ਸੰਭਾਲ ਰੱਖੀਂ।
ਮੇਰੀ ਅੰਬੜੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਜਾਏ ਘਾਬਰ,
ਇਹਨੂੰ ਲਾ ਕਲੋਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਖੀਂ।

ਨੀ ਗੁਦਾਵਰੀ ਮੇਰੀ ਉਂ ਮਾਂ ਰਾਣੀ,
ਕਾਇਮ ਰੂੰ ਵੀ ਇਹਦੀ ਵਡਿਆਈ ਰੱਖੀਂ।
ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹੁਣ ਸਦਾ ਇਸ ਵਸਣਾ ਏਂ,
ਘੁੰਮਣ ਘੇਰਾਂ ਦੇ ਮਹਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀਂ।

ਇਹਨੇ ਸ਼ੇਰੇ-ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫਤਰ ਮਾਣੇ,
ਪਰਦੇ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਇਹਦੇ ਤੇ ਪਾਈ ਰੱਖੀਂ।
ਇਸ ਦੇ ਫੁਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫੁਲ ਹੈ ਨੀ,
ਹੁਣ ਰੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਟਕਾਈ ਰੱਖੀਂ।

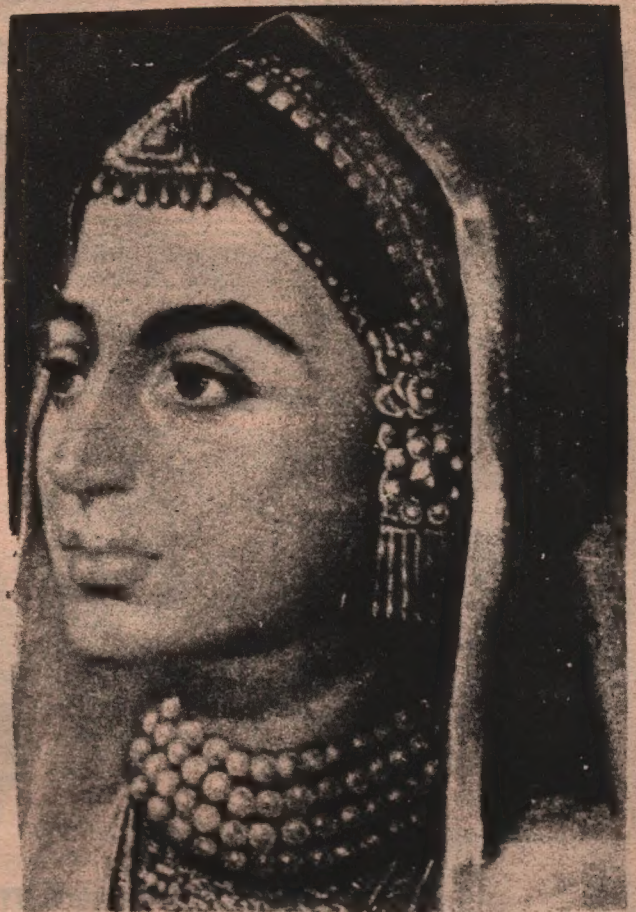
ਜਦੋਂ ਦਿਲ ਤੇਰਾ ਦਰਦਾਂ ਵਿਚ ਆਵੇ,
ਵੇਣ ਕੋਈ ਇਸ ਮੋਈ ਦਾ ਪਾ ਛੱਡੀਂ।
ਜਦੋਂ ਕੰਵਰ ਦਲੀਪ ਨੂੰ ਕਰੇ ਚੇਤੇ,
ਉਹਦੇ ਹਾਲ ਤੇ ਹੰਝੂ ਵਹਾ ਛੱਡੀਂ।

ਨੀ ਗੁਦਾਵਰੀ! ਜੇ ਮੇਰੇ ਵੱਸ ਹੁੰਦਾ,
ਪਹੁੰਚ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਾਂਵਦਾ ਮੈਂ।
ਗਲੇ ਫੁਲ ਪਾ ਕੇ ਰਾਣੀ ਅੰਬੜੀ ਦੇ,
ਫੇਰੀ ਫੇਰ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਲਾਂਵਦਾ ਮੈਂ।
ਓਥੇ ਸੱਦਦਾ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ,
ਰੋ ਰੋ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਵਿਖਾਂਵਦਾ ਮੈਂ।
ਮੋਤੀ ਡੋਲਦੇ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਫੁਲਾਂ ਉਤੇ,
ਰੋ ਰੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੀਰੇ ਲੁਟਾਂਵਦਾ ਮੈਂ।

ਮੇਰੇ ਭਾਗ ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਵਲ ਹੁੰਦੇ,
ਜੇਕਰ ਮੈਨੂੰ ਨਸੀਬ ਉਹ ਘੜੀ ਹੁੰਦੀ।
ਸਾਂਝੀ ਜਿੰਦਾਂ-ਰਣਜੀਤ ਦੀ ਮੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ,
ਲਾਲਾਂ ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੜੀ ਹੁੰਦੀ।

ਏਨਾ ਆਖ ਕੇ ਕੰਵਰ ਦਲੀਪ ਕੋਲੋਂ,
ਓਥੇ ਹੋਰ ਨਾ ਹੋਂਸਲਾ ਹੋ ਸਕਿਆ।
ਆਇਆ ਆਪਣੇ ਹਾਲ ਤੇ ਰੋਣ ਉਸ ਨੂੰ,
ਭਰਿਆ ਦਰਦ ਅੰਦਰ ਪਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ।
ਉਹਨੂੰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਚਾਣ ਵਾਲਾ,
ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਕ ਨਾ ਏ ਸਕਿਆ।
ਪਰਤ ਗਿਆ ਪਿਛਾਹ ਨੂੰ ਭਰੀ ਅਖੀਂ,
ਓਥੇ ਹੋਰ ਨਾ ਕੰਵਰ ਖਲੋ ਸਕਿਆ।

ਜਾਂਦੀ ਵਾਰ ਗੁਦਾਵਰੀ ਕੰਢਿਉਂ ਈ,
ਨਮਸਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਰ ਗਿਆ ਉਹ।
ਅੰਤ ਏਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਬਨਾਂ ਨੂੰ,
ਕਿਤੇ ਸਹਿਕਦਾ ਸਹਿਕਦਾ ਮਰ ਗਿਆ ਉਹ।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦੂਸਰੀ ਸਿੱਖ ਕਾਨਫਰੰਸ

ਭੂਪਾਲ—23 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਇਥੇ ਦੂਸਰੀ ਸਿੱਖ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਸਰਦਾਰ ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫਿਰਕੂ ਅਨਸਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਰੁਧ ਅਤੇ ਪਾੜ੍ਹਾ ਅਨਸਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਸੰਯੁਕਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਰੇਗ ਨਸਲ ਤੇ ਕੌਮ ਦੇ ਛੱਡ ਝਗੜੇ,
ਕੋਈ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ।
ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਿਮ ਤੇ ਈਸਾਈ ਸਾਰੇ,
ਅੱਓ ਬੰਨ ਕੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ।

First Anniversary Sale

ਕੱਪੜੇ ਦੀ
ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੇਲ
ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਓ
PABLA
CLOTH HOUSE
& GIFTWEAR
6496 MAIN ST VANCOUVER
321-5011 321-5311

SALE

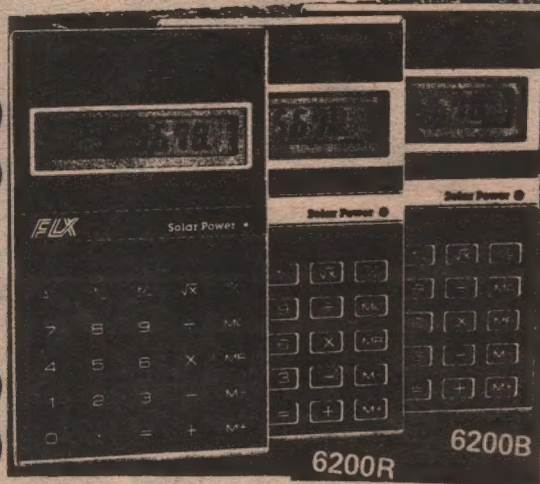
Super Selection in
Punjabi suits with
Matching Duppattas
TOP QUALITIES
Never before sold in stores

ਅਸੀਂ ਹੋਲ ਸੇਲ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਭਰਾ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ
ਗੀਟੇਲ ਵਿਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੋਲ ਭਾਅ 'ਚ ਖਰੀਦੋ

BUY DIRECT FROM IMPORTER

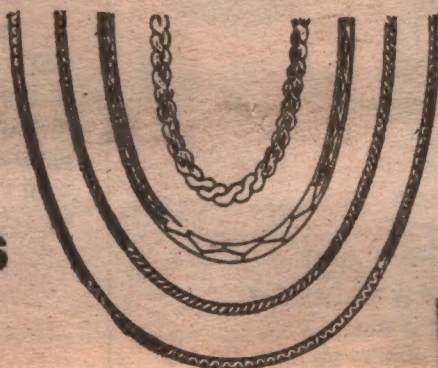

De-Luxe Super-slim Solar Cell Calculator \$15.95
Batteries not required

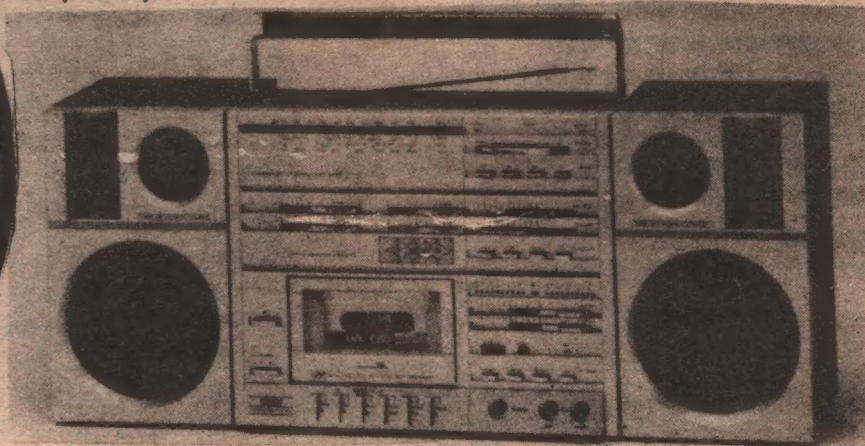
Special Sale On Wall Clocks
Starting from \$59.99 & up
We've 30 different kinds of wall clocks

10K SOLID GOLD CHAINS & BRACELETS

SALE 30" WITH WHEELS — \$39.95
32" WITH WHEELS — \$49.95

JTR 1305
JIL Citizen Portable Stereo Cassette Recorder With AM/FM/SW₁/SW₂/FM Stereo Receiver and 4-Band Graphic Equalizer

- Precision slide-rule tuning with LED pointer
- Built-in AFC
- LED FM stereo indicator
- LED tuning and battery indicators
- External 75 ohm/300 ohm FM antenna terminals
- Telescopic antenna
- Soft-touch cassette operation
- Full auto stop
- Digital tape counter and reset
- CPS: One program search system
- LED Record indicators
- Normal/Chrome/Metal tape selector

110/220 Voltage
Good For India

Reg. \$349—
Now \$229.95

Portable AM/FM/SW Radio Cassette Tape Recorder

\$69.95

- Sensitive AM/FM/SW Radio
- Wide Range 3" Speaker
- Cassette Tape Recorder
- Automatic Recording Volume Level Control (ALC)
- Automatic End-Of-Tape Shutoff
- Built-In Microphone
- Records Directly from Radio to Tape
- AC/Battery Operation
- Detachable AC Power Cord
- Folding Handle
- Telescoping FM Antenna
- 110/220 Volts

Good for India

COMPLETE STOCK Ladies & Mens COLORED STONE RINGS 50% OFF

LONDON LOAN & PAWNBROKERS LTD. SHALIMAR GIFTS LTD.
7 West Hastings, Vancouver 685-7050

